jebeleanu

«De aici, din acest permanent pericol izvorăște importanța, cu atît de înaltă valoare poetică universală, a *Surîsului Hiroshimei* de marele poet român Eugen Jebeleanu. Poemul său nu e numai ramură înflorită a grației, nu numai fragedă construcție verbală, nu numai o fericită îmbinare de sunete și imagini, nu e doar tot ceea ce încape în dimensiunile poeziei ca exercițiu al frumosului. Poemul e strigăt care zguduie pe cei care dorm, care dă auz celor surzi, ochi celor orbi...»

MIGUEL ANGEL ASTURIAS

Laureat al Premiului Nobel pentru literatură

editura minerva

Lei 5

767

jebeleanu

jebeleanu

surîsul hiroshimei și alte versuri

Ilustrația copertei : *Tudor Jebeleanu*

eugen jebeleanu

surîsul hiroshimei și alte versuri

PREFAȚĂ DE OV. S. CROHMĂLNICEANU
TABEL CRONOLOGIC DE
CORNELIU SIMIONESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1973
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Ediție îngrijită de autor

PREFAȚA

Eugen Jebeleanu este, neîndoios, una din cele mai treze conștiințe ale epocii noastre. Pe el l-au împiedicat mereu să doarmă marile fărădelegi ale veacului, stîrnindu-i necontenit teribile mînii justițiare. De la *Ceea ce nu se uită*, la *Parabole civile*, puține glasuri s-au ridicat cu atîta vehemență spre a denunța crimele istoriei contemporane. Dar Eugen Jebeleanu n-a încetat să fie și o egal de trează conștiință *poetică*. De aceea, cu cît s-a simțit mai „angajată", vocea lui s-a încăpățînat să atingă și o mai înaltă puritate lirică. Temperament fugos, Jebeleanu a știut să-și împingă imaginația aprinsă pînă la o pregnanță halucinatorie și să dea verbului său năvalnic, cînd scrîșniri metalice, cînd fluidități aeriene.

Poeții cu o puternică personalitate sînt însă adesea victimele spiritului nostru rezumativ. Fiindcă le reținem ușor o trăsătură izbitoare, avem tendința să ne construim un portret al lor, fatal simplificat. Cam așa ceva se întîmplă și cu Eugen Jebeleanu. El rămîne poetul rănilor cumplite pe care vremurile din urmă le-au lăsat în carnea omenirii și poartă nume ca Lidice sau Hiroshima, dar nu e numai atît. Prin felul cum a fost alcătuită de autor,

prezenta ediție selectivă din opera sa ne dă un prilej nimerit să observăm aceasta. S-a spus că Jebeleanu are o sensibilitate poetică esențialmente tragică. Totuși, umanitatea martiră pe care el a cîntat-o, reușește să-și biruie imensa suferință și să „surîdă". Versurile lui cunosc, nu o dată, energice accente jubilative. Puternice lumini se aprind chiar și în noaptea *Elegiei pentru floarea secerată*. Mai exact ar fi să spunem că sensibilitatea lui Jebeleanu lucrează aproape exclusiv sub un flux liric de „înaltă tensiune". Avem aici de-a face permanent cu sentimente copleșitoare, pe care o contenire severă nu le lasă a se revărsa și le aduce la încordări extreme. Revolta, indignarea, disprețul, mila, iubirea, satisfacția, bucuria capătă motivări din ce în ce mai profunde printr-o imagistică îndrăzneață cu valoare revelatorie. Altfel zis, Jebeleanu e un poet care știe să se încălzească pînă la alb.

În *Ceea ce nu se uită*, o memorie neiertătoare „de optsprezece carate", vine să-l ajute a întocmi rechizitoriul crimelor burgheze. Imaginile apasă pe caracterul lor „legal" : un rîu fosforescent de „putregaiuri", care se scurge „calm" pe marile bulevarde, o indiferență sătulă și, sub ea, tragediile obscure, sortite să umple rubrica „faptelor diverse" ; luxul sfidător și, îndărătul lui, viețile jefuite, coloanele tinerilor mînați în răpăit de darabane pe front. Rememorarea acestui cumul de ticăloșie ascunsă face să crească necontenit sentimentul vindicativ care articulează poemul și-i permite să atingă un patetism maxim :

„Ca să trăiești cumplit numai o dată,
Să mori ești nevoit de mii de ori.
Inima mea, ascultă-nfiorată :
Cei ce s-au dus nimica nu mai vor...

Morți neștiuți, purtați-mă pe vînturi,
Căci eu sînt cel ce vrea și pentru voi

Topor să fie, flacără cu gheare
Sau o pădure-n mers, răzbunătoare !"

În *Surîsul Hiroshimei* se petrece un lucru similar, la o scară mult sporită. Nelegiuirea de care e vorba ia proporții cosmice ; în agresiunea atomică, Jebeleanu descoperă cu o răscolitoare pătrundere vizionară un atentat împotriva ordinei celei mai intime a firii. Demonul din a sa a XX-a vale (nebunia secolului nostru) e stăpînit de o asemenea pornire criminală absolută.

„Pot — *se laudă el* — să prefac într-o vale
orișice munte.
Pot să prefac orice munte
într-un nimic răsturnat,
o piramidă a golului
cu creștetu-n jos,
o colosală
cupă de beznă !"

Timpul ucis, piatra silită să se umfle și să agonizeze ca un animal muribund, păsările speriate, întrebîndu-se unde au dispărut brusc casele și oamenii, copiii transformați în voci firave și plîngătoare, fără trup, văzduhul orbit, sînt tot atîtea tablouri apocaliptice, chemate să dea sentimentului de oroare o acuitate extraordinară.

Imaginile lui Jebeleanu posedă o rară putere de șoc. Sub efectul ei, reacțiile emotive iau un curs surprinzător, în măsură să le aducă prin cotiri neașteptate la acele tensiuni lirice înalte de care am pomenit. Ființele dragi, oricît ne-au fost înainte de apropiate, refuză din clipa cînd au părăsit viața să ne mai cunoască.

„Morții aceștia — *constată scandalizat poetul* —
nu mă iubesc.
Ei mă resping cu fruntea lor
rece ca o lună care mă părăsește.

Ei mă resping cu dinții lor strînși,
Ei mă îndepărtează cu frigul
care-i păzește ca o nevăzută sabie."
(Morții aceștia)

Evidența uluitoare a imaginii schimbă natura sentimentelor obișnuite, iscate de spectacolul morții. Descoperim în el un reproș aspru, care ni se adresează personal, fără echivoc.

Copleșitor devine sentimentul de vinovăție rușinoasă, și Jebeleanu reușește să ne facă a-l trăi, scriind :

„Morții aceștia se apără de mine,
degajînd frigul ostil,
care — mereu crescînd —
poruncește :
— Îndepărtează-te !
Morții aceștia nu mă iubesc.

Pentru că nu am știut cum să-i apăr."

La tensiuni lirice înalte, poetul împinge și sentimentele de exuberanță. Ca să cînte „cocoșii orașului", asociază goarnelor matinale cu care ei salută dimineața o întreagă imagistică a libertății. Crestele lor roșii pun în mișcare „spițele soarelui". Cocoșii orașului sînt „sans-culoții", „rebelii impetuoși", „glasurile mîndre", „decapitate de ghilotina luminii și renăscînd mereu din cenușa nopții". Poemul, unul din cele mai inspirate imnuri scrise în cinstea eroismului anonim, se înalță, purtat de această nobilă exaltare, pe o adevărată schelă metaforică incandescentă :

„Cocoși ai orașului,
de mătase, de foc, de victorie,
incendii de aur localizate,
peceți zburlite,
trîmbițe civile de pene...

semnale ale datoriei,
neprețuind stropii de aur ai trilurilor,
ipocrizia pisicilor,
chibzuința cenușie a guzganilor,
țîrîitul prudent al bursucului,
țipătul inoportun al păunului,
coloratele vocalize
ale primadonelor înaripate...

panașe vulcanice,
limbi ale zorilor,
zvîcnite spre cer
din gura cuptoarelor
nestinse nicicînd..."

Că nu sensibilitatea la tragic, ci tensiunea înaltă a fluxului liric e caracteristica poeziei lui Jebeleanu, ne-o dovedește și altceva. Ciclurile *Elegie pentru floarea secerată* și *Rîul pe obraz* au amîndouă o sursă de inspirație dureroasă. Scrise sub semnul doliului etern cu care poetul a fost marcat prin pierderea soției sale, ele sînt admirabile cîntece de dragoste. Există în aceste versuri o obstinație fantastică de a păstra vie prezența iubită, împotriva a tot ce o împiedică să se manifeste :

„Îndepărtez imposibilul și-i dau un nume ca să-l cunoaștem" — mărturisește Jebeleanu. O încordare extremă reapare și aici, dragostea înverșunîndu-se să biruie pînă și obstacolele metafizice :

„...ea vrea să se înapoieze,
dar trebuie să fiu ajutat — *scrie poetul.*

Orice ajutor mi-este bun,
îndepărtați o umbră, un nor,
poate să fie ascunsă acolo
împotriva voinței, căci ea vrea să se-ntoarcă..."
(Ajută-mă)

Tensiunea sentimentului e atît de puternică, încît se creează senzația că nu lipsește încă prea mult ca miracolul să se producă...

„te întregești de pretutindeni, — *îi spune iubitei dispărute Jebeleanu* —
din ochiul fîntînilor în care ne-am oglindit,
dinspre marea pe care o iubești,
din munții pe care ți-am sărutat fruntea rece,
din cuvintele înțelese numai de noi,
din unghiurile casei unde lumina-și mișcă păianjenii,
din ochii crengilor privite ultima oară,
dinspre străzile unde-ți aud pașii,
tocurile grăbite să ajungă acasă.
Pe toate drumurile vii,
pe cele de pămînt, și de văzduh, și de apă.
Ești în mine și-n afară de mine.

Dar nu poți să deschizi ușa."

(Ușa)

Sînt invocate cu o stăruință dureroasă orice elemente din care ar exista șanse ca absenta să-și reconstituie ființa: lucrurile rămase fără stăpîna lor, locurile îndrăgite, gesturile de tandrețe conjugală. Cu excepția resemnării, nimic din gama liricii erotice nu le e străin acestor cîntece elegiace: implorația, reproșurile, jurămintele, regretul, dorul mistuitor:

„Înapoiază-te, chiar numai pentru o zi,
de sărbători, cînd toată lumea se duce acasă,
cînd masa e un iaz foșnind de lumini,
cînd paharele sînt păsări cîntătoare".

(Sărbătoare)

„Norul acesta l-am privit împreună,
sau era poate altul sau altul.

De mi-ai fi lăsat măcar un ochi, al tău,
să privim împreună înaltul".

(Ochiul tău)

„Cît de cumplit e să te simt lîngă, în mine, fără să te văd,
Lipește-ți fruntea și sprîncenele, de fruntea mea,
așa precum făceam cînd ne jucam de-a bufnița..."

(Atîtea lumi)

„Sînt cel ce iubește pămîntul
acoperit de ape,
sînt cel ce se leagănă la fund
cu tine în brațe, aproape."

(Sînt cel ce iubește pămîntul)

„Nu te voi lăsa niciodată
singură.
Un arc mi-e spinarea,
stau la pîndă.
Așteaptă-mă."

(La pîndă)

Jebeleanu știe să facă din sentimentul de iubire o forță magnetică la a cărei insistență imperioasă sau rugătoare, dar irezistibilă în tensiunea ei teribilă, însuși neantul e silit să-și cedeze prada. Actul orfic se repetă prin magia poeziei. Mai cu seamă în ciclul *Rîul pe obraz*, durerea cunoaște o sublimare care o transformă în muzică pură, incantatorie. Rareori, acorduri alintătoare mai suave ca acestea au răsunat în lirica noastră de dragoste:

„Cum treci, tăcuto, prin mine
pașii mei în zăpada de-atunci
zburătorii sîni de crizanteme
rătăcirile mele îndelungi

lungile sănii de scînduri
ciuruitele stele adînci
urmele nemaigăsite
îmbătrînitele stînci
unde doar mușchiul e verde
în subțiorile reci
pe unde am trecut împreună,
pe unde n-o să mai treci,
pe unde pleoapa de lună
alunecă oarbe pe veci."

(Decembrie)

Peisaje, scăldate de o vrajă indicibilă, ce încheagă din undiri hipnotice, muzicale :

„Veneție, paradis afund,
Veneție, cer scufundat,
am trecut prin tine tăcut...
pe vremea cînd leul lui San Marc
trăgea în inima mea cu un arc,
cu un arc smuls din curcubeu,
cu o săgeată pe care o port mereu
în pieptul meu ca pe un lung suspin,
ca pe o rază furioasă, ca pe un spin,
ca pe o viperă, o arsură
intrînd în inima mea deschisă ca o gură
plină de toate culorile durerii,
amară de umbrele serii".

(Sufletul apei)

Mișcările urmează la rîndul lor legile cîntului, sînt plutitoare, rotitoare, lunecătoare :

„Cazi-mi în brațe tăcută,
tu, cea plecată, care ești numai a mea
ca-ntr-un hamac de tăcere o stea
legănîndu-și părul pierdută".

(Absenta)

Totul devine aerian și fluid, purtat de o poruncă secretă, melodică :

„Trebuie să mă grăbesc să spun
atîtea lucruri nespuse,
trebuie în brațe să te adun,
duso, și atîtea umbre răpuse".

(Strîns)

Coardele lirei lui Jebeleanu sînt atît de întinse, încît par să vibreze singure ca și cum nu le-ar mai atinge vreun deget. Erosul thanatic se sublimează cu desăvîrșire, ca la Hölderlin sau Poe.

Cu ultimele sale versuri intitulate *Parabole civile*, Jebeleanu se relevă a fi și un admirabil poet al sarcasmului. Gustul acestuia și-l trăda oarecum încă din *Cîntece împotriva morții*. Acolo, elogiul animalelor, început cu umor și chiar duioșie : „botul, atît de roz și nepătat / de farduri / al pisicii..." ; „bunătatea / micului ochi zbîrcit al marelui elefant..." ; „performanțele acrobatice / nespeculate, ale atîtor pui de veveriță..." ; „punga rotundă ca o lună, / de nylon roz", în care vaca ne furnizează zilnic laptele „la domiciliu", lua repede o turnură satirică. Necuvîntătoarele meritau laude mai ales pentru că au caracter și nu vor, asemenea oamenilor, să pară altceva decît sînt. Simpatia arătată animalelor era pentru poet un prilej de a trimite, cu neostenită vervă sarcastică, săgeți la adresa defectelor umane. „După o furtună", cîinele „se scutură de ploaie, dar nu de blană..." Antilopa, oricît de fine glezne are, nu e o încrezută ; leii nu se bat cu pumnii în piept și nu sînt lăudăroși ; caii n-au ambiția să iasă primii la curse ; dacă n-ar fi pintenii, s-ar mulțumi să pască liniștiți, sau s-ar întrece fără veleități sportive asemenea copiilor ; „chiar și bursucul, / pînă și el, cît e de mic și de gras și, poate, / prea chibzuit, el strînge, strînge, strînge / și iar strînge, fel și fel / de alimente, / dar strînge doar

atîta / cît îi trebuie să iasă / din iarnă, / și nu mai mult..." *(Oh, animalele)*.

În *Parabole civile*, poezia aceasta a sarcasmului capătă o dilatare enormă și ia o formă foarte originală. Sîntem invitați să urmărim ravagiile pe care le provoacă prostia și cruzimea omenească în societatea contemporană. Lungul bilanț al unei asemenea opere lugubre și grotești, Jebeleanu ni-l prezintă într-o serie de reflecții aforistice amare, scoase din scurte tablouri cu mare putere sintetică, expresivă. „Se trage pe alte continente..." „Cei care cad încap cu toții / în sicriele cîtorva coloane de ziar..." „Nu comparați luna niciodată / cu o grenadă sau cu un obuz. / Pălăria cea mai căutată / e pălăria anti-auz" *(Insula)*. Perfectul acrobat știe să se țină mereu deasupra noastră și să nu calce niciodată în noroi. Arta lui e de a putea oricînd spune, „vinovat fiind", „Vinovați sînteți voi..." *(Perfectul acrobat)*. Centaurii gonesc măreți și nepăsători, stîrnind sub copitele lor „nouri de praf / și uneori de argint / Dar e argintul nostru, un pic, poate, cenușiu, / materie cenușie / norul visărilor noastre / creierul nostru". Tropăitul acesta sălbatic patruped ne ajută să nu uităm că totuși, de mult, „omul umblă în două picioare" *(Centaurii)*. „Nebunii se-nmulțiră grozav după statistici / și — ororile văzute-n al doilea război / n-or să se mai repete — spun cei lucizi, nu mistici, — / căci nici nu pot să fie, vor fi orori mai noi" *(A doua ediție specială)*.

Lui Jebeleanu, poet al libertății, îi stimulează îndeosebi verva sarcastică, pornirile tiranice. O poftă demonică de putere învie nesăturată și vrea să plieze orice făptură sub ambiția ei dementă. Grotescă e masca altruistă pe care o îmbracă adesea samavolnicia: „Ce frumos o să fii dacă te lași jumulit / de cascada penelor tale, vulture! / Mai echilibrată decît turnul Eiffel vei fi / dacă-ți retezi un picior, / o, girafă!... Tu — te vei tunde, / iar ție îți

dărui, drept nimb fără moarte, chelia... / Ție îți iau un picior și ție o gheată / și plîng pentru că nu o să știți / cît v-am iubit — niciodată" *(Niciodată)*.

Grotești sînt rezultatele obținute de o asemenea acțiune mutilantă:

„Omul acesta — *spune Jebeleanu* — nu mă vrea trist
și mă silește să rîd —
și cu cît mă silește mai mult,
obrazul meu este mai hîd...

Dar el așa vrea și nu altfel
și-mi strecoară între dinții știrbiți o floare
și-mi spune: «rîzi sau
prefă-te în fată nepăsătoare»

Și-mi anină de urechi cercei
și-mi pune pe cap un castron din paie de soare
și eu strig: «veniți și culegeți ghiocei!» —
și gura mi-e strîmbă și mare."

(Nu cu tristețe)

Grotești sînt mijloacele prin care lăcomia fără margini de putere speră să se satisfacă, obținînd o supremație absolută asupra întregului glob:

„O să ne mai vedeți, n-aveți nici o grijă,
nu se termină totul în acest veac,
unde fiecăruia îi vine de hac
o minune teleghidată de o stea, un scaun sau o schijă".

(Supra)

Oricît de dezolant i-ar apărea spectacolul pe care-l evocă, Jebeleanu, ca poet al libertății, nu se abține să nu noteze sarcastic vanitatea ambițiilor tiranice. Întruchiparea zădărniciei lor e Hanibal. În elefanții lui, el a adunat o inimaginabilă forță de strivire. Sub labele lor se

sfărîmau vertebrele Alpilor „albiți de spaimă". Călca „și s-auzea în lună, și / nimeni nu mai văzuse trîmbițele / de piatră ondulîndă ale acestor fiare. // Și n-au învins". Poetul întocmește lista satrapilor, care, ucigînd, voiau să-nghită timpul, „Tiribaze, Tissaferne, Farnabaze, Datame, Mazaisos, Oronte, Spithridate, Memnos din Rhodos, Abrokomas, Ariarathe, Atorampara, Azbaal, Elpaal", cu satisfacția de a putea nota la capătul ei că toți: „au pierit / într-o noapte / s-au într-o zi" *(Satrapi)*. Lui Jebeleanu îi trezesc o nu mai puțină silă, tăcerea complice *(Fapt divers, Insula, Semiramis)*, impostura *(Apostolul, Apariție, Sfînta Sfintelor)*, trădarea *(Convertiri)*, lașitatea *(Copiii veacului, Ediție specială)*, ipocrizia *(Măști, Privighetorile)*. Această poezie a sarcasmului, cu fulgerări hugoliene, se naște și ea dintr-o încordare lirică neobișnuită. Sentimentele de indignare, de mîhnire, de oroare, de dispreț sau de revoltă sînt constrînse să se exprime indirect pe calea ironiei amare, mușcătoare. Abjecția e obligată să meargă pînă la ultimele ei limite spre a-și vădi întreaga ei natură odioasă. În plus, caracterul concentrat, aluziv, al parabolei vine să sporească la rîndul său tensiunea lirică sub care sînt scrise versurile. Căderi succesive, abrupte, încarcă pînă la sfîrșit sarcasmul cu o extraordinară energie vitriolantă:

„Fiind din pîine scos, omul rămase afară
și afară nu era nici iarnă și nici vară
și omul murind, spuse: «Așa trebuie să fie...»
Și totul se petrecea în ziua de Sfîntul Nimeninuștie."

(Fapt divers)

„— Tu ești, Iov? îmi spune steaua bătrînă,
iar eu îi răspund: Sînt eu, el și sînt ei.
Și ea îmi șoptește: — Golașilor, luați-vă de mînă
Și feriți-vă de hoții de piei..."

(Iov și frații)

Jebeleanu e un poet nobil. Aceasta nu numai prin curajoasa pasiune justițiară care mișcă versurile sale, ci și prin însăși materia lor constitutivă. Tensiunea lirică înaltă e în ultimă instanță o sete adîncă de puritate. Cînt spunem că Jebeleanu e un poet care știe să se încălzească pînă la alb, recunoaștem implicit facultatea lui de a arde complet impresiile culese din afară, pentru a obține o flacără emotivă absolut curată. Intrate într-o asemenea combustiune fără fum și zgură, substanțele suferă vrînd-nevrînd o transfigurare înnobilatoare: apele se fac oglinzi limpezi; sărutările cad pe obraz ca niște polenuri lunatece; lacrimile îngheață și devin cristalele unei orbitoare zăpezi; noaptea clatină grîul ei de lumină, stelele; norii se transformă în mari păsări flamingo, scoicile au buze roze cu care-nghit tristețile, zîmbind; gerul clintește clopoței ușori; rîul își schimbă cămășile albastre de-argint, reînnoindu-le veșnic; gîndurile se leagănă ca lianele; zarea e plină de gîrle trandafirii; orașele zboară în stoluri; turlele au trupuri de pești; cupolele desenează crupe de herghelii uriașe; clopotele sînt sîni grei, captivi etc.

Chiar și atunci cînd aparține universului mizeriei, participă la o operă funestă sau ajunge obiectul furiilor distructive, materia rămîne la Jebeleanu în interiorul acestei alchimii sublimatoare. Cîrpa de pe fruntea pescarului nenorocit din Hiroshima e, sub bătaia soarelui, o „grea coroană", pe chip i se prelinge nu sudoare, ci „plumb topit"; călcîile-copite ale omului-cal scapără ca „pintenii de stele". Demonul din a XX-a vale știe să preschimbe orașele în „fîntîni arteziene" de „țăndări" și să planteze „palmierii exploziilor". Tot așa în alte poeme, fața morții e o „prizmă", „cu mii de oglinzi, cu mii de patinoare, / cu trape și cu ochi adînci de mlaștini, / cu arbori telepatici care-ascund / în ramuri ștreanguri, împletite din făgăduieli magnetic-orbitoare, / din vipere electrice..." Invidia are pupila verde a „pucioasei"; lă-

comia „fălci roze". „Buna zînă, Febra", îmbujorează obrajii copiilor osîndiți să trăiască în cămăruțe insalubre; Scarlatina și Igrasia Palidă îi învăluie în „focuri și mătăsuri". Mîinile strînse pe gît, ca să-l sugrume, sînt coliere din falange de fier; în osuarii, trupurile dobîndesc „nimbul potolit al unei marmori rare"; sub ploaia bombelor, pămîntul „vomitează cocoși de flăcări"; carnea cerului e brăzdată de „mortuari crini explozivi"; izbind, toporul face să izbucnească din tîmpla lovită un trandafir „senin".

Jebeleanu reușește să practice o poezie dură fără crudități verbale, patetică, fără retorism, tumultuoasă, fără mîl, suavă, fără dulcegării. Nimeni nu i-a definit mai exact versurile ca regretata lui soție, cînd — după cum aflăm — spunea cu o intuiție plastică formidabilă că sînt „grumaji de cai sălbatici".

OVID S. CROHMĂLNICEANU

TABEL CRONOLOGIC

1911 aprilie 24 Se naște, la Cîmpina, Eugen Jebeleanu, al doilea copil (primul, Alexandru, a văzut lumina zilei cu doi ani mai înainte) al Aureliei și al lui Valeriu Jebeleanu.

1911—1921 Primii ani ai copilăriei (1911 — dec. 1918) și-i petrece la Cîmpina, iar din iarna lui 1918 la bunica dinspre tată, la Brașov, unde și continuă școala primară, după numai un trimestru făcut în orașul natal. La Școala primară de stat nr. 2, din Brașov, pe care o absolvă în 1922, are ca director pe Grigore Popescu, iar ca învățătoare pe Clemansa Grebliș. Anii copilăriei sînt și anii primelor modelări ale personalității poetului. Și cum poezia lui Eugen Jebeleanu, ca orice mare poezie, își are sorgintea în arderile cauzate de mari și neștiute dureri și experiențe personale, acum putem stabili primul punct de contact între personalitatea sa în formare și creația artistică de mai tîrziu. Indiscutabil, perioada grea și tulbure dinaintea primului

război mondial, apoi toată drama războiului, cu întreg cortegiul de nenorociri care s-au abătut asupra oamenilor sărmani, vor fi avut o influență adîncă asupra copilului care abia deschidea ochii asupra lumii, căci impresiile din acele timpuri nu se vor șterge niciodată. Dimpotrivă, după ani și ani, opera poetică va proba cu discreție, dar convingător, că poetul n-a avut o copilărie fericită, ci mai degrabă o „copilărie pală, mută“, în care a simțit „jalea pașilor desculți, / odaia gheață“ și, mai ales, a cunoscut, fără să înțeleagă, lacrimile mamei sale, acea „Maică a Domnului“, care „de-atîta plîns, avea pe ochi / o plasă tremurînd sfioasă“ și care „s-a chinuit și-a înnebunit / pe lume aducîndu-mă“. Acum, în acești ani întunecați de toate ororile și consecințele războiului și dintr-o plămadă în care intrau nu puține „sărmane mărgăritare“ începe să se contureze efigia creatorului ; acum și aici, în anii copilăriei, în acest „iaz / de-oglindă fumurie“, se va forma acel suflet însetat de lumină, de frumos și de mai bine pe care i-l cunoaștem, acel suflet sensibil și meditativ, pe care tot ce-i oroare pe lume îl crispează și-l răscolește. Nu-i de mirare, de aceea, că, deși zgîrcit cu destăinuirile autobiografice, ele vor colora puternic opera sa poetică, din care, pe fondul unui melos trist, vom face cunoștință cu casa natală, cu părinții, cu bunicii, cu toate amărăciunile, lipsurile și revoltele care l-au însoțit, amplificîndu-se cu cele ale obștei, de-a lungul anilor care au urmat.

1922—1933 Din toamna lui 1922 începe cursurile secundare la liceul „Andrei Șaguna“ din Brașov, avînd printre profesori pe cunoscutul publicist și militant comunist Ilie Cristea. În 1927, încă elev de liceu, debutează cu poezii la *Viața literară* a lui I. Valerian, care apărea la București din 1926. Puțin mai tîrziu (1928), colaborează și la *Bilete de papagal*, ale lui Tudor Arghezi, și la ziarul *Ultima oră* din București (1928—1929). Tot acum face să apară la Brașov revista *Pe drumuri noi*, în care publică, între altele interviuri cu scriitori și artiști sași și maghiari ca Mattis Teutsch, Heinrich Schunn și alții, tălmăciri din Petőfi Sándor, Ady Endre etc. Colaborează de asemenea la *Îndreptar* (red. I. M. Rașcu), *Express-Ismail* (red. B. Iordan) etc. Tipărește la Brașov, în 1922, placheta de versuri *Schituri cu soare*. După terminarea liceului se stabilește la București, unde urmează cursurile Facultății de drept. Dar acești ani se caracterizează mai curînd printr-o intensă activitate literară. Condițiile grele de viață, agravate acum și de criza economică, ale cărei consecințe s-au repercutat dureros asupra nivelului de trai al populației, îl silesc să muncească din greu pentru a-și asigura existența. Face corectură, lucrează ca speaker de reclame la ziarul *Cuvîntul*, este redactor la *Rampa*, unde, împreună cu Al. Sahia, se ocupă de pagina literară, intitulată „Mișcarea literară“. Scrie mult : poezii, articole, traduce din lirica universală — Petőfi Sándor, Rainer Maria Rilke, Klabund, Wedekind, Hans Adler etc. — pasiune care nu-l va părăsi niciodată,

participă la şedinţele cercului „Sburătorul“ al lui E. Lovinescu. O comunicare făcută de Eugen Ionescu la seminariile lui Mihail Dragomirescu şi aprecierile lui Radu Popescu din revista *Caiete literare* se înscriu ca prime referiri critice asupra poeziei sale din aceşti ani. În 1929, i se decernează, — de către Societatea Scriitorilor Români —, la propunerea lui E. Lovinescu, premiul „Ionel Pavelescu“ pentru sonet.

Colaborările scriitorului şi publicistului militant se extind şi se diversifică odată cu trecerea timpului. El poate fi întîlnit acum în paginile unor ziare şi reviste ca *Tiparniţa literară* (red. Camil Baltazar), *Caiete literare* (colaboratori : Al. Sahia, Eugen Ionescu, Radu Popescu, Alf Adania, Horia Roman, Eugen Jebeleanu), *Contimporanul* (dir. Ion Vinea), *Revista scriitoarelor şi scriitorilor români* (red. Aida Vrioni), *România literară* (dir. Liviu Rebreanu), *Azi* (dir. Zaharia Stancu), *Zodiac* (red. I. Peltz), *Discobolul*, *Stînga*, *Ulise*, *Reporter* (red. N. D. Cocea) şi chiar la săptămînalul *Abecedar*, din Turda. Nu-şi uită nici locurile copilăriei şi adolescenţei şi, între 1931—1933, face parte din cercul revistei *Braşovul literar şi artistic*, de sub conducerea lui Cincinat Pavelescu. Tot în această epocă tipăreşte revista *Herald* (două numere închinate lui Tudor Arghezi şi Lucian Blaga).

Revista *Ulise* (red. Em. Ungher) îi publică (1932) poezia *Răscoala*, multiplicată în foi volante şi difuzată de Al. Sahia printre muncitori.

Din 1932 este redactor la ziarul *Ţara noastră*, al lui Octavian Goga, alături de Camil

Petrescu şi Tudor Vianu, de unde demisionează imediat după fuzionarea partidului lui Goga cu cel al lui A. C. Cuza (1935). De altfel, deosebit de semnificativă pentru atitudinea combativă a scriitorului este anchetarea sa la prefectura de poliţie pentru un articol publicat în *Ţara noastră* în 1933, în zilele eroicei ridicări de la Griviţa C.F.R., şi intitulat *Şampanie şi sînge*, virulent pamflet la adresa cîrmuirii.

Pentru răstimpul la care ne referim trebuie să mai amintim publicarea, împreună cu Al. C. Constantinescu şi Gheorghe Dinu, a broşurii antifasciste *Pacea*, precum şi apariţia în 1932 a volumului de *Poeme* din Rainer Maria Rilke, rod al prestigioasei sale activităţi de traducător, şi primirea sa, în acelaşi an, ca membru al Societăţii Scriitorilor Români.

1934—1937 În anul 1934 primeşte premiul Fundaţiilor Regale, pentru volumul de poezii *Inimi sub săbii*, alături de Dragoş Vrânceanu cu *Cloşca cu puii de aur* şi Eugen Ionescu cu manuscrisul volumului *Nu*, preşedinte al comitetului de decernare fiind Tudor Vianu. În acelaşi an volumul se tipăreşte în Editura Fundaţiilor, cu menţiunea „Opere premiate ale scriitorilor tineri români“, bucurîndu-se de o frumoasă primire din partea criticii. „Dintre tinerii poeţi distinşi cu premiul Fundaţiilor Regale — scrie, de pildă, Pompiliu Constantinescu — dl Eugen Jebeleanu ni se pare cel mai preţios. Traducător subtil din Rilke, liric de nobilă atitudine şi de viguroasă şi colorată expresie, poemele prezen-

tate îl consacră drept unul din fruntașii generației sale... Dl Jebeleanu este un artist de o luciditate împinsă pînă la amănunt și de o subtilitate dusă pînă la prețios ; abil mînuitor al transpozițiilor și migălos cultivator al aliterației, poet de expresie metalică și de amplă fantezie... prin poemele din *Inimi sub săbii* și-a modelat o panoplie încrustată în pietre rare ale imaginii." La fel de entuziast și de lucid în caracterizarea talentului tînărului poet este și Octav Șuluțiu. În *Familia*, nr. 5, din 1936, prefațînd un grupaj de șapte poeme de Eugen Jebeleanu, cunoscutul critic scria : „În orice caz, mi-am făcut datoria spunînd că Eugen Jebeleanu e azi, dintre poeții tineri, cel mai realizat și cel mai original. O adevărată valoare de durată."

Ca publicist, cea mai interesantă este activitatea desfășurată în redacțiile săptămînalului *Cuvîntul liber* și ziarelor *Adevărul* și *Dimineața*.

Sub direcția lui Tudor Teodorescu-Braniște, *Cuvîntul liber* s-a afirmat în anii 1933—1936 ca o veritabilă tribună a luptei antifasciste și antirăzboinice duse de Partidul Comunist Român, de toate forțele progresiste, pentru apărarea democrației și a păcii. Încadrîndu-se în această nobilă activitate, alături de Al. Sahia, Miron Radu Paraschivescu, Geo Bogza, Gheorghe Dinu, sau de fostul său profesor Ilie Cristea și de alți intelectuali conștienți de imperativele momentului, Eugen Jebeleanu publică reportaje, foiletoane politice, articole teoretice, poezii originale, traduceri din poezia universală, pamflete, susținînd, între altele, și o *Cronică minori-*

tară, toate pătrunse de responsabilitate pentru soarta celor mulți, pentru dreptate și pentru progres.

În *Cuvîntul liber* Eugen Jebeleanu, va publica, între altele, cunoscutul reportaj *Impresii de la un proces*, din 6 iunie 1936, în care, sub puternica impresie pe care i-o va face întîlnirea cu un tînăr luptător antifascist, îi contura un elogios și mișcător portret. Tînărul revoluționar, deținut împreună cu alți antifasciști în închisoarea din Brașov, se numea Nicolae Ceaușescu. Iată cîteva rînduri vibrînd de o sinceră admirație: „Ceaușescu e un copil. Dar un copil de o inteligență, de o maturitate surprinzătoare. E scund, slab, cu ochii mici și vioi, două boabe de piper. Vorbește limpede, puțin prea repede, parcă vroind să spună deodată tot ce știe. Are 19 ani, dar a văzut și a pățit ca pentru 90.

Bătaie ? Ho-ho, și încă cum !

Jandarmii nu se joacă.

O spune, totuși, simplu ca pe un lucru devenit firesc, schițînd din cînd în cînd un gest : trei degete unite descriind cercuri, ca pentru rotunjirea frazelor."

Un alt articol publicat tot în *Cuvîntul liber* și pe care am vrea să-l amintim este cel intitulat *Alegerile de la Academia Română*, în care protestează față de refuzul de a-l admite în înaltul for de cultură pe marele critic și istoric literar E. Lovinescu. În toamna lui 1936 *Cuvîntul liber* este interzis. Eugen Jebeleanu lucra încă din 1935 și la *Adevărul*, unde continuă să funcționeze pînă la suspendarea ziarului de către guver-

nul Goga-Cuza, în decembrie 1937, dată de la care scriitorul, după propria sa expresie, rămîne „fără slujbă aproape doi ani".

1939—1944 Lucrează pentru puțină vreme la *România literară*, a lui Cezar Petrescu (1939), iar apoi la Direcția Presei, alături de mai mulți scriitori, printre care se aflau Cicerone Theodorescu, Radu Boureanu, Vlaicu Bîrna și alții, pînă în 1945.
Colaborează sau continuă colaborarea la reviste care mai pot apărea în acești ani, cum sînt : *Revista Fundațiilor Regale*, *Familia*, *Kalende*, *Lumea* etc., face planuri de volume, anunțînd, chiar, *Elegii și alte poeme* și *Cîntecele regilor de jos*, pe care însă nu le realizează. Războiul, situația grea, de răscruce, din viața țării, ca și insatisfacțiile de ordin personal, într-o societate sufocantă și umilitoare, îi provoacă momente de mîhnire, pe care însă le va depăși odată cu marile prefaceri care se anunțau la orizontul istoriei noastre.
În 1944, imediat după Eliberare, este redactor la ziarul *Victoria*, condus de N. D. Cocea ; colaborează la *Scînteia*, *România liberă*, *Tribuna Poporului*, *Lumea* etc.

1945 Apare în Editura Fundațiilor poemul *Ceea ce nu se uită*, cu desene de Florica Cordescu, confesiune autobiografică și tragică profesie de credință poetică la hotarul dintre două epoci istorice, „strigăt liric al principalelor suferințe ale poetului, înlăturat de la festinul îndestulat al vieții, pălmuit de nepăsarea tuturora și sensibil la ofilirea pro-

priei tinereți între sărăcie și crucificarea prin tot felul de umilinți", cum avea să-l caracterizeze Pompiliu Constantinescu. Dar așa cum avea să sublinieze pe bună dreptate și peste mulți ani Eugen Simion, dacă pentru alții poezia este o confesiune pură, pentru Eugen Jebeleanu ea „este înainte de toate un act de *responsabilitate*, o plasare în istorie... *Ceea ce nu se uită* e, de pildă, o răfuială cu trecutul, un act de justiție postumă. Limbajul versurilor se simplifică, e direct și concis, ca un act de acuzație." Poemul încheie o etapă pe care poetul o și depășise, este un preludiu la marea poezie militantă din anii imediat următori. Un nou și vast teren de activitate literară, politică și cetățenească îi va solicita energia și talentul. De aceea, deși se înscrie în Barou, nu va pleda niciodată.
În februarie, scriitorul intră în rîndurile Partidului Comunist Român.

1946 În numărul 1 al colecției „Artă și cultură" publică broșura *Cultura maghiară în România democratică*, în care va da glas nobilelor sentimente de admirație pentru fenomenul cultural maghiar, la a cărui cunoaștere a contribuit printr-o asiduă activitate.
Tot în acest an, tipărește (Editura Casa Școalelor) tălmăcirea poemului în proză al lui Rainer Maria Rilke, *Povestea despre iubirea și moartea stegarului Christoph Rilke.*
Se căsătorește cu cunoscuta pictoriță și graficiană Florica Cordescu, cu care va avea doi copii: Tudor (n. 1949) și Florica (n. 1951).

1947 Apare în Editura Fundațiilor ediția M. Săulescu — *Opere*, îngrijită și prefațată de Eugen Jebeleanu.

1948 Ady Endre — *Poeme*, cu zece desene și coperta de Florica Cordescu, în traducerea lui Eugen Jebeleanu, la Editura Casa Școalelor.

1949—1950 Publică articolele: *N. D. Cocea*, în *Flacăra*, nr. 5, 1949; *Viața lui Eminescu și sfîrșitul lui tragic*, în *Flacăra*, nr. 47, 1949; *12 ani de la moartea lui Alexandru Sahia*, în *Contemporanul*, nr. 149, 1949.
În Editura de Stat apare Petőfi Sándor — *Poeme alese*, în românește de Eugen Jebeleanu, ediție bilingvă, cu ilustrații de Florica Cordescu (1949).
Scutul păcii (Ed. de Stat, 1949) este prima culegere de poezii originale consacrată trezirii conștiinței contemporanilor și mobilizării lor la apărarea păcii, urmată imediat de *Poeme de pace și de luptă* (1950), ambele interesante prin aceea că, sub impresia marilor tensiuni și încleștări politice ale momentului, dau din plin măsura poetului militant, care se afirma deschis ca „poet al apărării umanului prin denunțarea inumanului" (D. Micu și N. Manolescu). *Poeme maghiare din Petőfi Sándor, Ady Endre, József Atila, Radnóti Miklos*, cu patru desene de Florica Cordescu. Cuvînt înainte, note biobibliografice și traducere de Eugen Jebeleanu, în Editura pentru literatură și artă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R., 1949.

1951 Pablo Neruda, *Poeme*, în românește de Eugen Jebeleanu, cu ilustrații de Florica Cordescu, la E.S.P.L.A.

1952 Poemele *Bălcescu* și *În satul lui Sahia*, apărute în volume separate în acest an la E.S.P.L.A., ultimul cu un portret de Florica Cordescu, sînt răsplătite cu Premiul de Stat pe 1952.
Nazim Hikmet, *Poeme*, în românește de Maria Banuș, Marcel Breslașu, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu, Virgil Teodorescu (E.S.P.L.A.).

1953 30 ianuarie Publică în *Scînteia* articolul *Momente din viața lui Bălcescu*.
Volumul de poezii *Cîntecele pădurii tinere*, apărut la Editura Tineretului adaugă noi accente la militantismul pacifist, antiimperialist și antimistic al creației de pînă atunci.

1954 În Editura pentru literatură și artă apare prima culegere reprezentativă din creația poetică a scriitorului, sub titlul *Versuri alese*. Volumul cuprinde și o secțiune cu versuri din anii 1930—1944.

1955 Este ales membru corespondent al Academiei, odată cu Alexandru Philippide, Nagy István și Eusebiu Camilar.
Articol scris ca omagiu la a 75-a aniversare a lui Mihail Sadoveanu, intitulat *Cetățeanul*. Iată cîteva idei semnificative pentru înțelegerea menirii pe care poetul o dă literaturii și, implicit, scriitorului: „Un volum e totdeauna un ostaș; el poate fi un ostaș drept

sau trădător, un luptător a cărui răsplată vine de la inima poporului sau un mercenar. El luptă cu cetatea sau împotriva ei" ; iar mai departe, referindu-se la cel sărbătorit, conchide în acelaşi spirit : „Inima lui bate lîngă inimile nedreptăţiţilor şi le face nemuritoare... Inima lui ardea lîngă inimile chinuite ale răsculaţilor. Marele artist şi cetăţeanul erau una."

1956 Marcînd un sfert de veac de activitate jurnalistică, volumul *Din veacul XX*, apărut la E.S.P.L.A., înmănunchează un important număr de articole publicate în perioada 1931—1956, dînd o sugestivă imagine a publicistului lucid şi incandescent în acelaşi timp, preocupat îndeaproape de fenomenul politic şi cultural contemporan. Iată cîteva rînduri care sintetizează elogioasele aprecieri de care s-a bucurat acest volum la apariţia sa : „Forţa de convingere a acestor articole, expresivitatea lor, nu stă în grija pentru stil sau imagine a autorului, ci în chiar faptul de viaţă care-l conţin", în plasticitatea cu care reuşesc să dea „o imagine adevărată, greu de uitat, a realităţilor caracteristice din anii care au premers celui de-al doilea război mondial... Lectura volumului *Din veacul XX* ne conduce la izvoarele poeziei lui Eugen Jebeleanu... Acest poet al sentimentelor clocotitoare, stăpînit de revoltă energică faţă de tot ce înjoseşte sau umileşte pe om, împingînd mînia pînă la izbucniri colerice împotriva duşmanilor omenirii, datorează activităţii gazetăreşti o hotărîtoare experienţă de viaţă" (Geo Şerban).

Prefaţează un volum de *Poezii* de G. Bacovia (E.S.P.L.A.) şi un altul de articole ale lui Scarlat Callimachi intitulat *Căderea Babilonului*, apărut la aceeaşi editură.
În acest an vizitează Japonia, „muzeu viu al ororilor războiului", cum o va caracteriza poetul într-un interviu, în care declara în continuare : „Am fost la Hiroshima şi-am măsurat cu ochii mei dimensiunile crimei". Sub impulsul acestor puternice impresii şi răscolit de implicaţiile sociale şi morale ale oribilei crime, va scrie marele şi inegalatul poem *Surîsul Hiroshimei*.

1957 Apare în Editura pentru literatură şi artă volumul *Poeţi ai libertăţii*, tălmăciri din 15 poeţi, „cîţi, de la Puşkin şi V. Hugo şi pînă la Pablo Neruda şi Nazim Hikmet au pătimit sau mai pătimesc de pe urma vitregiei politice", cum scria Perpessicius în recenzia sa. „Iată o carte de două ori actuală, întîi pentru nobila cauză a libertăţii, în numele căreia s-au vărsat atîtea lacrimi, dar şi s-au modulat atîtea cîntece, şi, după aceea, pentru exemplul acestor vieţi şi acestor cîntece înseşi, în interpretarea cărora poetul *Lidicei* şi al lui *Sahia* a întrebuinţat din belşug cele mai alese dintre darurile sale poetice." Critica a remarcat de asemenea sugestivele medalioane biografice cu care Eugen Jebeleanu îşi prefaţează tălmăcirile celor 15 poeţi, ca şi „excelenta manieră în care pictoriţa Florica Cordescu a realizat portretele acestor poeţi, folosind cu iscusinţă şi abilitate fragilele bandelete ale firelor de păianjen" (Perpessicius).

1958 Eugen Jebeleanu publică la Editura Tineretului, cu ilustrații de Florica Cordescu, *Surîsul Hiroshimei*, operă de mare răsunet, care-i va asigura poetului un binemeritat prestigiu. Ecourile pe care le-a stîrnit în critica literară sînt multiple și îndelung repetate. Aproape că nu există critic să nu fi scris, cu un prilej sau altul, despre acest memorabil poem. Dăm un extras din una dintre recenziile lui I. D. Bălan : „Eugen Jebeleanu, eminent cunoscător al valorilor și nuanțelor estetice cuprinse în limba noastră, a încărcat *Surîsul Hiroshimei* cu toate sensurile adînci și tulburătoare ale acestui cuvînt... *Surîsul Hiroshimei* e și o inovație poetică, dar și un *summum* a ceea ce Jebeleanu a avut mai înaintat și mai bun în creația sa anterioară : calda dragoste de om, înclinare spre problemele grave, majore ale vieții, atenția față de expresia îngrijită, darul de a crea imagini surprinzătoare, de o rară plasticitate... *Surîsul Hiroshimei* e un vibrant și neiertător act de acuzare a crimei, a masacrului bestial. Damnarea nu-i generată de dogmele rigide ale unei morale abstracte sau de principii etice falsumanitare..., ci se realizează în numele celui mai profund umanism — umanismul socialist."
„Față de istorie..., va scrie mai tîrziu, într-un studiu, Eugen Simion, Eugen Jebeleanu se apropie totdeauna cu un sentiment de revendicare. Poezia... trebuie să ajungă la substratul evenimentelor. Poezia este, în fond, o tentativă de a smulge din eveniment partea lui de istorie, și din istorie Adevărul. Dar cum ? *Surîsul Hiroshimei* este un

colaj de fresce biblice. Imaginea dilată cinematografic, antrenînd un șir neîntrerupt de metamorfoze, care schimbă, în cele din urmă, dimensiunile reale ale lucrurilor. Putem spune că Jebeleanu gîndește cosmic și vede apocaliptic. El amplifică volumele, lărgește suprafețele, pune în spatele obiectelor pînze de proiecție colosale... Eugen Jebeleanu este, pe scurt, un poet al amplitudinii. Ca să izbească bine cu lancea în capul balaurului mitic, el începe prin a-i mări de o sută de ori proporțiile. Căci spiritul acestui Sfînt Gheorghe al poeziei noastre, iritat, iritabil, justițiar, poartă totdeauna o lance. Cu ea vînează monștrii existenței, de la dragonii mari ai istoriei, pînă la reptilele mărunte din viața de toate zilele : inerția, lașitatea, plictisul (*Cîntece împotriva morții*, 1963)."
Critica străină este și ea unanimă în caracterizarea *Surîsului Hiroshimei :* „Un poem imens și de o urgență patetică și universală (Jacques Gaucheron, în *Europe)*; „Una din marile opere poetice de după al doilea război mondial" (René Lacôte, în *Lettres françaises)*; „Unul din marile poeme ale timpului nostru" (Angel Augier, în *El Mundo* și exemplele s-ar putea înmulți.
Cu ocazia sărbătoririi a cincizeci de ani de la nașterea lui Al. Sahia, Eugen Jebeleanu publică un amplu studiu intitulat *Viața și opera lui Alexandru Sahia*, în *Gazeta literară*, nr. 42 și 43.
Petőfi Sándor, *Iános Viteazul*, în românește de Eugen Jebeleanu, cu ilustrații de Florica Cordescu, în Editura Tineretului.

1959 *Oratoriul eliberării*, cu ilustraţii de Florica Cordescu, apare în Editura pentru literatură şi artă. Tot în acest an apare şi o selecţie din întreaga creaţie poetică a scriitorului, în nr. 19 al colecţiei „Cele mai frumoase poezii" a Editurii Tineretului, sub titlul *Poezii*, cu o prefaţă de Ov. S. Crohmălniceanu şi un portret de Florica Cordescu.
Gala Galaction la 80 de ani, în *Gazeta literară*, nr. 12.

1960 Apare la Paris *Le sourire d'Hiroshima*, adaptare şi prezentare de Hubert Juin, cu cinci desene de Corneille; la Berlin, *Das Lächeln Hiroshimas*, în traducerea lui Georg Maurer, iar la Budapesta *Hiroshima mosolyo*, în traducerea lui Hegyi Endre şi cu o prefaţă de Hegedüs Géza.

1961 În colecţia „Biblioteca pentru toţi", nr. 72, a Editurii pentru literatură, apare un volum de *Poezii şi poeme*, cu o prefaţă de Perpessicius.
Semnează prefaţa la *Tudor Arghezi povestind copiilor*, volum apărut la Editura Tineretului.
Are loc la teatrul Kotopoli din Atena spectacolul careo-dramatic cu *Surîsul Hiroshimei*, în traducerea lui Ianis Ritsos. Coregrafia — Elefteria Milisi; Recitatori — S. Kapralos, Ianis Markopoulos etc.

1962 Celebra actriţă argentiniană Berta Singerman începe un strălucit turneu în America de Sud, Spania, Portugalia etc. cu un recital de poezie, în care, alături de versuri din Pablo Neruda, Rafael Alberti, Ruben Dario şi

alţii, locul principal îl ocupa *Surîsul Hiroshimei*. „Dintre poemele recitate în noaptea aceasta, nici unul nu se ridică la extraordinara forţă dramatică a *Surîsului Hiroshimei*, scria cronicarul de specialitate în *La Gaceta* din Buenos Aires. Tot în acest an *Surîsul Hiroshimei* este tradus şi tipărit la Havana, în Cuba.
Apare în Editura pentru literatură universală, Nicolás Guillén, *Poeme cubane*, în traducerea lui Eugen Jebeleanu.

1963 *Cîntece împotriva morţii*, Editura Tineretului, cu ilustraţii de Florica Cordescu; reia motivele predilecte ale poetului. „*Cîntecele împotriva morţii* sînt de fapt nişte cîntece împotriva Mizeriei, a Foamei, a Meschinăriei, a Tiraniei, a Invidiei şi a Lăcomiei, «odraslele şi slujitorii» Morţii", scriau D. Micu şi N. Manolescu la apariţia cărţii. După zece ani, Al. Piru avea toate temeiurile să consemneze: „*Cîntece împotriva morţii*... ar putea subsuma întreaga operă a poetului, în cea mai mare parte pusă sub semnul revoltei faţă de încercările de a nimici viaţa şi a întrona, în locul palpitului vital, imperiul terifiant al neființei..." iar mai departe: „De obicei marile opere, precum *Surîsul Hiroshimei*, sting intensitatea ecoului altor manifestări, şi aceasta a fost în parte soarta admirabilelor, totuşi, *Cîntece împotriva morţii*, încă rezistente".
În Editura Tineretului publică o carte pentru copii — *Povestea broscuţei ţestoase*, cu ilustraţii de Florica Cordescu.
Antologia de lecturi *Umanità*, de sub îngrijirea lui Riccardo Marchese şi Silvio Paoluci,

scoasă de *La nuova Italia*, Florența, cuprinde, printre scriitorii străini, și pe Eugen Jebeleanu cu fragmente din *Surîsul Hiroshimei*.

La 15 decembrie, are loc în Italia un recital cu *Surîsul Hiroshimei* în lectura actorilor de la Piccolo Teatro. Versiunea italiană de Ida Garzonio, prezentare: Maria Vailati.

1964 *Poeme 1944—1964. Versuri alese*, în Editura pentru literatură.

Mákua. Antologie poetică. Marii poeți ai sec. XX, care apare în Angola, sub direcția lui Garibaldino de Andrade și Leonel Cosma, a consacrat numerele 5—6 din acest an poetului Eugen Jebeleanu.

1965 Apare în Argentina, la editura Stilcograf din Buenos Aires, *La sonrisa de Hiroshima*, în traducerea lui Manuel Serrano Pérez, care semnează și prefața, cu o prezentare de Miguel Ángel Asturias. Volumul este ilustrat de Carlos Alonso, Laxeiro, Luis Seoane, Raul Soldi, D. Urruchua și Elsa Perez Vicente.

Moare, în plină efervescență creatoare, pictorița Florica Cordescu-Jebeleanu, soția poetului.

1966 Casa de discuri ODA din Buenos Aires editează un disc L. P. cuprinzînd poemul *Surîsul Hiroshimei*, în limba spaniolă, recitat de actorii Ernesto Bianco, Norma Aleandro, Maria Cristina Laurenz, Jose Maria Gutierrez.

1967 Apare în Editura Tineretului volumul de versuri *Elegie pentru floarea secerată*, omagiu adus de poet memoriei tovarășei sale de viață. Volumul are un amplu ecou în rîndul cititorilor și a criticii. „Cartea cea mai tragică a lui Jebeleanu", așa o caracteriza în recenzia sa criticul N. Manolescu, continuînd: „Poate să pară curios că spun asta despre poetul care a scris *Hiroshima*, dar acolo exista un «surîs» al Hiroshimei, aici nu mai este nimic, acolo era o speranță, aici nu este niciuna. *Elegiile* lui Jebeleanu sînt țesute din deznădejde și uimire: toate ale iubitei sînt prezente și vor fi mereu, fără ca ea să se mai întoarcă vreodată... Din uimire și perplexitate în fața morții, deznădejdea izbucnește uneori ca o flacără roșie..."

Tragismul poemului este remarcat, în recenzia sa, și de poetul Vasile Nicolaescu, care constată că „o anume vocație a exprimării tragicului, a ravagiilor produse de moarte asupra omului și mai ales a umanității există și în creația anterioară a lui Eugen Jebeleanu. Cele mai vibrante cînturi ale *Surîsului Hiroshimei* probează suficient acest lucru. Dar lirismul neprogramatic al recentei sale *Elegii* irumpe dintr-un spațiu interior infinit mai vast, mai dramatic. Această «elegie» devine astfel, cu prețul unei cumplite, neverosimil de adînci participări sufletești, dintr-o poezie a morții, un cîntec al «iubirii», al dragostei nesfîrșite care transcende moartea, idee subliniată și de Aurel Martin, care vede în acest volum un „Elogiu direct sau indirect adus principiului vieții. Dincolo de timp și de accidental. Odă scoasă de pe por-

tativul «Madrigalului». Cîştigînd în profunzimi şi vibraţie prin conjunctura care a provocat-o şi, mai ales, prin natura mai aparte a gestului metafizic larg cuprinzător."
Publică o prefaţă la volumul *Mare incognitum*, de D. Stelaru, poet despre care Eugen Jebeleanu a scris încă din 1938, şi căruia i-a sugerat de pe atunci pseudonimul de Stelaru, în locul lui D. Petrescu-Orfanul, cum semna poetul.

1968 *noiembrie* La şedinţa de constituire a Frontului Unităţii Socialiste este ales în înalta funcţie de vicepreşedinte al acestei organizaţii.

1969 *martie* Este ales deputat în Marea Adunare Naţională a Republicii Socialiste România. La Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, din 6—12 august, Eugen Jebeleanu este ales membru supleant al Comitetului Central al Partidului, ca o recunoaştere a meritelor sale în promovarea spiritului de partid, revoluţionar, atît pe tărîm social-politic cît şi revoluţionar.

1970 Apar, în limba italiană, două culegeri din versurile poetului : *Il sorriso di Hiroshima e altre poesie* (ed. Guanda, Parma) cuprinde, în traducerea lui Elio Filippo Accrocca şi a lui Dragoş Vrînceanu, poemul care dă şi titlul volumului, apoi selecţii din *Cîntece împotriva morţii*, din *Elegie pentru floarea secerată*, un ciclu de *Cîntece noi* (1967—68) şi un altul *Parabole civile*. În prefaţa scrisă sub forma unei scrisori adresate poetului,

Elio Filippo Accrocca scrie între altele : „Cunosc destul de bine ţara ta, ca să-mi dau seama că ştii să interpretezi suflul ideologic şi cetăţenesc al unui popor de avangardă. Alţii vor preciza locul tău în poezia română a secolului XX. În sfîrşit, în trecerile mele, şi nu scurte, prin tărîmul poeziei diferitelor naţiuni, din est şi din vest, am cunoscut diverşi autori, dar rareori mi s-a întîmplat să întîlnesc o voce continentală ca a ta, europeană şi extraeuropeană, capabilă să capteze şi să exprime nelinişti individuale şi universale, concrete şi ideale, aşa cum, totdeauna poetul ar trebui s-o facă, mai ales într-o epocă majoră ca a noastră." Al doilea volum, *La porta dei leoni*, (ed. Palazzi, Milano) este tradus şi prefaţat de Roberto Sanesi şi cuprinde ciclurile *Ars poetica*, *Rîul pe obraz*, *Nimic nu se pierde*, *Zorile sugrumate* şi *Cu braţele deschise*, încheindu-se cu o *Notă biobibliografică*.

1971 Ia parte la lucrările plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie, consacrată discutării programului partidului pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice. Dăm mai jos un extras din cuvîntul rostit cu acest prilej şi din care se desprinde poziţia scriitorului asupra sarcinilor care stau în faţa literaţilor şi oamenilor de artă : „Educarea maselor — fără literatură şi artă — ar fi destul de greu de conceput. Dar este vorba — şi trebuie de fiecare dată să se sublinieze acest postulat — de educarea *prin artă* şi nu prin surogate, prin lucrări inspirate şi nu prin trîmbiţe şi indigo. Căci în ce fel îşi poate

manifesta un scriitor, un artist comunist, mai expresiv, mai convingător, dragostea lui pentru patrie şi pentru partid, decît prin harul literaturii lui, prin comunicarea purificată, nebatjocorită nici de demagogie, nici de instincte ariviste, nici de minciună, prin comunicarea celor mai virginale, mai libere şi mai convingătoare sentimente şi idei ale sale — focar adunînd ideile, oracolele şi înţelepciunea Cetăţii, pentru a le restitui, transfigurate în expresii îndrăznețe şi noi, patriei şi umanităţii. Condiţia scriitorului, a omului de artă, nu este uşoară. Ei trebuiesc să aibă întrunite în fiinţa lor, în permanenţă, ochii puri, deschişi cu nevinovăţie spre viaţă, ai copilului şi înţelepciunea bătrînilor, neacriţi nici de greutăţile vieţii trecute, nici de apropierea marelui Sol nevăzut. Ei trebuiesc să fie oameni ai Cetăţii : paznicii ei, strîngătorii de ecouri majore, servitorii dezmoşteniţilor soartei, cîntăreţii bucuriilor şi ai tristeţilor umanităţii", cuvinte în care distingem o emoţionantă profesiune de credinţă artistică.

Poetului i se decernează la Catania, de către un juriu prezidat de Miguel Angel Asturias, Premiul Etna-Taormina pe anul 1970, pentru volumele *La porta dei leoni* şi *Il sorriso di Hiroshima e altre poesie*, apărute în Italia. Este al zecelea laureat al acestui premiu destinat să încununeze frunţile înalte ale poeziei de pretutindeni (alături de nume ca Jules Supervielle, Tristan Tzara, Dylan Thomas, Giuseppe Ungaretti, Umberto Sabba, Salvatoare Quasimodo etc.).

„Activitatea sa, se consemnează în hotărîrea

juriului, e un exemplu de vocaţie concretă şi de confesiune înflăcărată, în formele unei poezii care duce la intensitatea unei trăite meditaţii lirice constanta şi profunda conştiinţă a problemelor timpului nostru."

„Prin prezenţa sa nobilă de hidalgo român, poetul Eugen Jebeleanu a intrat în cultura Europei", spunea Bruno Arcurio, directorul Bibliotecii italiene din Bucureşti, cu prilejul sărbătoririi evenimentului, iar poetul George Tomozei scria : „Etna-Taormina încunună o inimă vulcanică, o rară vocaţie poeticească şi un spirit civic demn de marii bărbaţi ai literaturii române."

1972 I se acordă titlul de Erou al Muncii Socialiste.

1973 În Editura Cartea românească apare opera de vîrf a celor patruzeci şi cinci de ani de activitate a poetului şi poate a poeziei contemporane — *Hanibal* —, căci, aşa cum scria Const. Ciopraga, „dacă e vorba să cităm una din cele mai substanţiale opere lirice din aceşti ani, *Hanibal* se impune de la început. Efigia poetului apărea, pînă la *Surîsul Hiroshimei*, mai degrabă în ipostază de militant, de om al cetăţii, înclinat să descifreze din istoria contemporană valorile umane exemplare. Însă militantul era, în fondul intim, un sentimental de nuanţă specială : un sentimental meditativ, un vizionar, poate mai exact un moralist liric, tentat să privească lucrurile la scară universală." Dar iată şi opinia lui Nicolae Balotă : „Dacă iubirea prezidează evident liricele din primul ciclu

al volumului — şi avem în faţa noastră una dintre cele mai secret-patetice poezii de dragoste din lirica noastră —, aceasta nu este o poezie a reminiscenţelor pălinde, ci a memoriei febril-exploratoare, nici a nostalgicelor încercări de recuperare a timpului pierdut, ci a aprigelor încercări ale propriei conştiinţe, spre a elibera acel cuvînt aspru, auster şi de o admirabilă simplitate care se opune morţii... Înfruntarea aceasta devenind o severă confruntare a conştiinţei cu ceea ce o ameninţă, o urmărim, ca participanţi la o dramă, citind «parabolele civile» din partea a doua a volumului *Hanibal*. Poezie politică în sensul plenar al cuvîntului. Poezie a unui om care a văzut «o lume în flăcări» — cum spune el însuşi — şi care ştie că nu este demnitate mai mare a poetului decît aceea de a rosti cuvîntul care poate să slujească cetăţii. De la ironia insidioasă la sarcasmele vindictei, tonurile toate sînt folosite de acest poet al tragicelor peripeţii ale sufletului modern... De aceea, *Hanibal*, ultima carte de poezie a lui Eugen Jebeleanu (cu tenebroasă nobleţe ilustrată de fiul poetului, Tudor Jebeleanu), mărturie a unei înalte conştiinţe lirice, e destinată să străbată timpurile."
„Sfîşietoarea poezie de dragoste, poezia lui Eugen Jebeleanu din *Râul pe obraz* este mai mult decît o poezie de dragoste, aşa cum mai mult decît o poezie de dragoste este toată marea poezie de dragoste a lumii, scria Ana Blandiana despre acelaşi volum. Poet politic, Eugen Jebeleanu este, ca nimeni altul în poezia română, asemeni lui Orfeu, prototipul poetului, *Hanibal* fiind

nu numai un exemplu de poezie, ci şi de demnitate". Iar Al. Paleologu, remarcînd intima unitate dintre poezia de dragoste şi cea politică în opera poetului, conchidea: „Că altădată Demostene, Cicero sau poate mai cu seamă Marc Antoniu din *Iuliu Cezar* de Shakespeare, Eugen Jebeleanu vine în forul public să ne interpeleze conştiinţele. Marea lui carte de poeme cu titlul teribil: *Hanibal*, are ceva imperios, de suflu antic... Cartea lui de acum mai confirmă ceva (de fapt acelaşi lucru), anume, o credinţă pe care am mai exprimat-o de cîteva ori: poezia politică, marea, adevărata poezie politică, e totdeauna poezia de dragoste. Cine nu-şi poate iubi, dar cu nesfîrşită putere, femeia, copiii, prietenii, acela nu poate iubi pînă la capăt nici cetatea."
Volumul a fost distins cu Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din R.S.R.
În ziua de 3 mai are loc la Viena festivitatea înmînării lui Eugen Jebeleanu a Premiului Gottfried von Herder, pentru „remarcabilele sale merite literare în cei patruzeci şi cinci de ani de activitate", după cum se precizează în hotărîrea juriului, încununîndu-se astfel o creaţie poetică exemplară, pentru a cărei caracterizare se apelează tot mai des la superlative. „Poet vizionar, avînd rara capacitate de a vibra autentic la imperativele timpului istoric, poet al demnităţii umane şi al păcii, al unei elevate etici (cum îl caracterizează George Ivaşcu), Eugen Jebeleanu îmbogăţeşte cu o viziune originală, corespunzînd unui tempe-

rament meditativ şi profund, peisajul poeziei noastre actuale."

Şi sîntem siguri că „flăcările nevăzute şi veşnice / cu gheare de fiară", care-l ard necurmat pe dinlăuntru, cum singur mărturiseşte, vor „mai aprinde, şi nu o dată, murdara faţă a întunericului, / să se ruşineze", vor mai încălzi, şi încă mulţi ani, inimile celor buni, cinstiţi şi drepţi, învăluind, ca şi pînă acum, în toată strălucirea lor, „pe omul Om", această nobilă închipuire şi năzuinţă, această mare, poate cea mai mare dragoste a poetului...

CORNELIU SIMIONESCU

CEEA CE NU SE UITĂ

CEEA CE NU SE UITĂ

Dacă voi uita tot ce-am îndurat,
Nu voi mai urî niciodată.
Dar cum singurul meu bun e memoria,
O memorie de optsprezece carate,
Şi cum ura-i singura iubire
Cu care m-aţi învăţat voi, capete-ngrăşate,
N-am să uit niciodată nimic,
Sub luna aceasta, şi ea îndopată.

Nimic, niciodată — e tot ce aţi dat
Tinereţii noastre scuturată de friguri,
Clătinată de foame ca marea-ntre diguri,
Subţire şi slabă ca o umbră de vînt,
Purtîndu-şi inima-n pumni ca pe-o flacără,
O inimă sfîşiată şi fără cuvînt
Printre bijuteriile voastre, ce ţipă şi scapără,
Inima noastră-ngropată de voi
De mult la Capul Bunei Speranţe.

Cum voi putea, schiloade stanţe,
Prin voi să răzbun în veci de veci
Plînsul acela din ochii reci
Ai mortului tînăr în albe sandale,
Sandalele sparte şi fără aripe,
Hainele roase, pe care-anotimpul
Cu sceptre de apă şi plete de jale
Le destrăma şi el încă o dată ?...

Nu, nu fugiţi, amintiri din tenebre,
Amintiri ale mizeriei mele !
Nu pot să uit nici patul de-atunci,
Patul acela fără saltele,
Care-mi săpa gratii pe spate,
Trecîndu-mă-n Africa, zeu peste zebre.
Flămînd, m-aruncam în somn ca sinucigaşii,
Legănat în fiece noapte de-un gînd
În plasa lui de-adîncă răcoare :
De nu m-aş mai trezi,
De nu m-aş mai trezi nicicînd..

Tîrziu, nălucile somnului mă cuprindeau.
Sfere visam lunecînd peste mine.
Cai de izvoare, oameni-tulpine
Cu gene de vînt, la mesele pline...
La mesele pline !...
Gemînd, mă trezeam
Certîndu-mă : „Nu plînge-n somn.
E ruşine..."

Cu foamea-n braţe mă deşteptam...

Un ceai de soare luam c-un corn de lună
Şi-apoi, mai străveziu decît un geam,
În zorile ce abureau a pîine
Trudit mă coboram din Calea-Laptelui
Pe bulevarde sure, ce răsună
Ca un galop de herghelii de piatră.

De la ferestre-mi trimeteaţi saluturi,
Surori de chinuri, prietene flămînde,
Cu ochii mari şi somnoroşi de fluturi
Mîngîietori ai frunţii mele triste.
Îmi amintesc de voi,
De voi şi de mîhnirea
Cu care urmăreaţi cum talpa-mi ruptă
Cu dărnicie împărţea cetăţii
Napoleoni turnaţi în huma toamnei...

Îmi amintesc, o, şi de tine, Stela,
De saltul tău în gol de la mansardă,
De părul aruncat ca un blestem,
De pumnii strînşi şi acuzînd pe cine,
Şi de poşeta larg rîzînd alături,
Cu patru lei în gura ei de umbră...

Şi iarăşi mă revăd plecînd spre seară
La marginea oraşului ce-adoarme.
Lin aţipesc colibele, pe rînd :
Broaşte ţestoase-ncremenite tainic ;
Adie vîntul, le sărută ochii
Şi le vrăjeşte... Singur, într-o curte,
Stă ceferistul orb. E-n întuneric
De cincisprezece ani. Salcîmul lasă
Un pumn de lacrimi peste ochii-albaştri.

Fochistul se gîndește-acum la flăcări,
La flăcările care l-au orbit ;
Surîde și oftează : „Asta-i viața..."
Lui i s-a dat lumină mult prea multă...
O scară-l suie apoi pe-acoperiș
Și-acolo, printre umbre, orbu-ascultă
Cum — fluierînd încet, ca din trecut —
Se-ndepărtează trenurile-n noapte.

Glasuri pierdute, răsunați în mine
Ca bulgării pe un sicriu de lemn
Purtat peste o lume de ruine...
Vieți risipite, vă păstrez cenușa
Fierbinte-n pumnii mei ca într-o vatră.

Și iată-mă din nou în alt văzduh.
Sui scările clădirii pînă-n cer,
Tocmit să stau închis într-o cabină
A celui mai măreț dintre ziare
Și, rezemat în coatele lucioase,
Să glăsuiesc la megafon mulțimii.

Suflete, nu te frînge cînd — superb —
Răsună glasul meu, străin de mine,
Și-mparte lumii pe sub stolul stelelor
O pleavă de reclame comerciale !...

Crunt orator al veacului de zgură,
Priveam în jos talazurile-orașului
De oameni, de lumini ce se roteau,

De umbre fîlfîind, de zbateri mute,
Un uriaș ocol de blănuri rinse,
Purtate legănat pe umeri goi,
Mîini mlădiate scăpărînd comete,
Pîntece grase ferecate-n aur —
Un rîu fosforescent de putregaiuri,
O preumblare calmă și rotundă...

Și am văzut apoi
Cum, tunete pornind din zare, rîul
Unda cea grasă și-o schimbă în grabă
Ca pe o blană care-a năpîrlit.

Pe străzile orașului treceați,
Împinși spre fronturi, tineri cot la cot,
Mînați de-un răpăit de darabane ;
Și-n drumul lor ce se topea în zare
Se risipeau cu toții ca un fum,
Un fum amar neridicat la cer,
O ceață strecurată printre cruci...
Să nu mai văd, mîna la ochi duceam ;
Dar fluviul, dedesubt, purta din nou
Pe groasa-i piele vechile vedenii,
Calm revenite la aceeași viață,
Cu fulgerări de pietre și cu blănuri,
Cu solzi de-argint, cu rîsuri de cristale,
Un rîu fosforescent de putregai,
Un cerc imens zîmbind ca o brățară,
O fericire calmă și rotundă...

Dar eu nu uit nimic. Eu sînt strigoiul
Din plină zi, cu buze de cenușă,
Cel ce-și deschide vinele și vede

Că nu mai curg în ele decît lacrimi
Din plînsul celor răstigniţi de voi.

Priviţi-mă, dar nu vă mai miraţi :
Părul albit la douăzeci de ani
Sînt crengile copacului tristeţii,
Prin ale cărui umbre se resfiră
Fantoma primăverilor pierdute,
Năluca tinereţii gîtuite...

Aţi aruncat capetele noastre
Ca pe nişte zaruri sub pămînt,
Nişte zaruri cu trei găuri albastre :
Gura şi ochii ce nu mai sînt
Şi care-azvîrlite, în orice chip,
Vă ies totdeauna cu noroc bun.

Gurile noastre de vînt învelite
N-au preţuit cît o gură de tun...

Ca să trăieşti cumplit numai o dată,
Să mori eşti nevoit de mii de ori,
Inima mea ascultă-nfiorată :
Cei ce s-au dus nimica nu mai vor...

Morţi neştiuţi, purtaţi-mă pe vînturi,
Căci eu sînt cel ce vrea şi pentru voi
Topor să fie, flacără cu gheare
Sau o pădure-n mers răzbunătoare !...

Martie-august 1944
Bucureşti — Naipu

VERSURI

CELOR CĂZUȚI PENTRU LIBERTATE

Dînd muguri milioane, fără șoapte,
Pădurile au explodat azi-noapte.
Și inima la fel
Se răzvrăti, și-a devenit drapel.

Ea nu mai bate ; fîlfîie acum
Desfășurată peste tot pămîntul.
Treziți-vă, martiri ai libertății !
V-așteaptă, nechezînd la scară, vîntul.
Încălecați-l, și la drum !

Spînzurătorile în zare
Neputincioase-acuma vă privesc —
Ca niște corbi, în ale căror gheare
Inelele de ștreanguri odihnesc.

Fețele voastre nu mai sînt terestre,
La fel de palide-s ca fața lunii,
Dar zborul vostru-nghează la ferestre
Pe unii.

Oști mute,
Voi încremeniți tiranii
C-un singur zîmbet aruncat din fugă.
Dar milioanele, sărmanii,
Simt zborul vostru cald ca pe o glugă.

Oști ale libertății înviate,
Codri aprinși zburînd mai sus de stele,
Prefaceți inimile toate
În purpura-ndrăznețelor drapele!

Dar pînă atunci,
Pali călăreți ai cailor de vînt,
Vă ridicați pe șeile de aer
Și ascultați: mai suie din pămînt
Spre voi un plîns și-un vaier.

Fulgerul vostru-arunce-n praf scufia
Satrapilor cari mai răsuflă încă,
Întinși pe șapte perne, în trufia
Lățită peste lume ca o brîncă!

Ca norii de argint luciți în treceri,
Prevestitori ai ploilor de soare,
Cînd printre noi veți coborî cu seceri,
Să ne-ajutați la munca viitoare,

Și cînd pe holde nesfîrșite, macii,
Îngenuncheați la umbra voastră sfîntă,
Vor asculta uimiți cum toți săracii —
Ca o pădure care crește — cîntă...

Aprilie 1945

LAVA

Că mai şi plîng ?
Plîng uneori,
dar plînsul e al indignării,
sărat şi-amar, el nu coboară,
ci suie ca grumazul mării.

Şi nu-i al meu : e-al celor care —
izbind o lume greu bolnavă
şi rea — mai gem ; dar chiar şi plînsul,
cînd vine, îl prefac în lavă.

1949

NICI LACRIMA

Nici lacrima n-o arunca în van,
ci fă din ea ce timpul face-n peşteri ;
o stalactită necurmată-n creşteri,
un dinte — şi îndreaptă-l spre duşman !

1949

LIDICE

Îţi aminteşti, Ioane ? Era iarnă.
Zăpada începuse-ncet să cearnă
tremurătoare, în întreg văzduhul,
fulgi uriaşi, legănători, ca puful.

Lăsasem Praga-n urmă,-n dimineaţa,
cu turlele topindu-se în ceaţă.
Tăia maşina cîmpu-ntins ca tava.
Sclipi la dreapta Morawska Ostrava.

Spre Lidice goneam. Nu întrebam
nimic nici unul. Ne uitam pe geam
cum rînd pe rînd zburau în urma noastră
cîte un sat, cîte-o pădure-albastră.

Războiul se sfîrşise. Unde ieri
călcase tancul, azi treceau mineri
şi, peste codrii destrămaţi, domoale,
suiau păduri de fumuri, din furnale.

Goneam spre Lidice, cînd, fără veste,
maşina străbătu şoseaua, peste
zăpezile zburătăcite-n stol,
trecu pe cîmp, făcu un scurt ocol

şi se opri. — Ce e ? am prins să-ntreb.
Ce căutăm aici pe cîmpul sterp ?
(Spre Lidice mergeam.) De ce-am oprit ?
...Spre călăuz priveam nedumerit.

— Aicea e ! răspunse. Fără rost
priveam în jur. — Şi Lidice ?
— A fost...

...L-a ras din temelie Hitler. Satul
aici a fost de-a lungul şi de-a latul.

Privirăm pînă-n zare amîndoi :
ţesea ninsoarea, harnic, pînze moi.
Pustietate. Corbi. Pomi arşi. Şi vîntul.
Sub noi, un sat întreg şi-avea mormîntul.

Şi-n tot acest pustiu, un mic muzeu.
Intrarăm toţi : tu, cehul şi-apoi eu.
— Ce-a mai rămas e ceea ce se vede !
Ne aplecarăm muţi către perete.

Sub sticlă,-ntr-o cutie adunate,
un pumn de lucruri mici, carbonizate :
un toc, un ban, o zgardă ruginită,
un fluier sfărîmat de dinamită,

o clanţă, nişte ochelari betegi,
de sîrmă, pentru ochii de moşnegi,
o verighetă neagră, de aramă,
un tîrnăcop, un degetar, o ramă...

Şi, într-un colţ, sub sticlă, lîngă uşă,
două patine mici şi o păpuşă...
Vîrîsem unghiile-n carne-adînc...
Lacrimi veneau — dar nu voiam să plîng.

Ningea. Voiam să ies. Priveam spre tine.
Dar mă ţineau micuţele patine.
Ningea. Patinele... ce-ar mai sclipi,
de-ar fi, ca altădată,-n sat copii !...

Privirăm călăuzul. Nu plîngea.
Mîna-i, arzînd, pe-a noastră o strîngea :
— Tovarăşi...
N-am mai spus nici un cuvînt.
Un zid eram toţi trei şi, peste vînt,

peste zăpezi, peste pustietate,
suiau din ura noastră ziduri late,
ne-nvinse ziduri, mari pereţi de ură,
crescînd din noi ca o semănătură,

şi înfrăţite cu-alte ziduri dese
din ura lumii — rodnică — purcese.
Ca nişte fierăstraie mari de piatră
tăiau văzduhul, înălţîndu-şi vatră

mai vie decît satele distruse
din Lidice-n pămînturile ruse.
Cît munţii lumii, zidurile grele
luceau sub geana roşiei noastre stele.

Şi-am pus de strajă ura, să veghezе
din colţi de cremeni, sus, pe metereze.

Ningea mereu. Dar — ţi-aminteşti, Ioane ?
pe cîmp eram nu trei, ci milioane !

1950

FIULUI MEU

Fii drept — şi îndrăzneţ — şi tare.
Fii blînd
cu cei ce au nevoie de blîndeţe :
cu mugurii şi cu bătrînii,
cu mersul căprioarelor, plăpînd.
Fii neîndurător
cu cei care lovesc în tinereţe.
Fii paloş cu lumini, scăpărător :
duşmanii să-l cunoască, să-l înveţe !

1953

FETIŢEI MELE

Vei fi atunci o fată cu cozi... o, îţi zăresc
de pe acum obrazul curat, cald, tineresc
şi zîmbetul acesta de veveriţă, care
ascunde totdeauna şi-un pic de-ngîndurare.

Va fi întreg pămîntul grădină, cum l-am vrut,
cum l-au visat cei care în luptă au căzut,
cum, de atunci încolo, va fi mereu-mereu,
cum s-ar putea, ca-n viaţă fiind, să-l prind şi eu.

De-o să ajung în vremea-aceea — nu ştiu bine,
dar o să fiu, sînt sigur, căci o să fiu prin tine
şi-o să mă ai alături de tine ca şi-acum,
cînd stau veghindu-ţi somnul şi geana ta de fum.

Vei fi la fel cum este în primăvară-un crîng
în care milioane de cîntece se strîng
şi-n care orice cîntec e o lumină nouă.
Îţi văd privirea-adîncă şi scăpărînd de rouă.

Şi te zăresc, pe urmă, cum mîndră,-ncet, pe gînduri
o să alegi un cîntec din mille de cînturi.
şi voi cînta cu tine, iar, cîntu-nvăpăiat
cu care,-n lupta mare intrînd, te-am apărat.

23 februarie 1955

PE O CARTE

Tu, cel ce mă citeşti, o, frate,
cu toţi aceia care vin,
poate ceva din ce-i în cartea
aceasta nu-ţi este străin...
Şi voi, acei ce, poate, cîndva,
de-o mai rămîne chiar şi-un rînd
din tot ce-am scris, — veţi fi aproape
de rîndu-acela tremurînd
(cu toate că şi rîndu-acela,
ce-n scoica lui o să mă poarte,
o să vă pară, poate,-o vorbă
a unei vechi planete moarte)
— nu căutaţi în el odaia
în care doarme-mbălsămat
un leş : al meu. Lăsaţi ! Văpaia
s-o căutaţi : ce-am căutat.
Nu, nicidecum parfumul straniu
pe care nu mi l-am rîvnit,
ci veacu-mi aspru, de uraniu,
de flăcări, veacu-mi drag, cumplit,
cu omenirea în picioare,
zvîcnind spre viaţă-n sfîntu-i tremur,

cu lacrimi, sînge şi sudoare,
stîrnind nou ctitor cutremur,
cu primăvara vieţii voastre
pe care noi, noi cei de-acum,
de-abia o bănuim în zare
cu ochii lăcrămînd de fum,
dar care o să fie — sigur ! —
căci vremea de-azi a pregătit-o,
cei ce-am răbdat văpăi şi friguri,
în vis şoptindu-i doar : — Iubito...
şi cari, de dincolo de moarte,
privim spre voi, cei fericiţi,
cu ochii îngheţaţi, departe,
şi vă zîmbim — şi nici nu ştiţi...

1955

FÎNTÎNA SĂRITOARE

Unui scriitor

Fîntînă săritoare, ce te arunci în slavă
ca să recazi în tine aceeaşi, totdeauna,
tu ce azvîrli şiraguri de perle dulci ca luna
şi-apoi le strîngi, pe-aceleaşi, picînd, din tavă-n
tavă :

tot ce arunci recade în gura ta suavă
cu buze doritoare. Nu, nu eşti tu furtuna.
Tu singură pe frunte ţi-aşterni mereu cununa.
Te dărui ţie însăţi, de slava ta bolnavă.

Fîntînă argintie, cît te-am iubit odată,
atunci cînd, de departe, păreai că-ţi dărui toată
făptura de răcoare nu ţie, celorlalţi.

Închisă-n tine-ţi numeri comorile întoarse,
te-arunci pe tine-n ceruri, te prinzi şi iar te salţi —
şi-n faţa ta plîng pruncii-nsetaţi, cu buze arse...

5 aprilie 1957

MICHETTE

Pe lîngă Notre Dame, în înserare,
cu pașii înviam străvechi cadențe,
cînd întîlnirăm două umbre-n zdrențe
c-un vechi căruț : un moș cu barbă mare

și soața-i fără dinți. Cu reverențe
ne salutară, și cu întristare,
și soare le păru moneda care
căzu-n căruț, și spus-au : — Excelențe...

Și-atunci, moșneagul șuieră : — Michette...
și din căruț sări, micuț, un cîine,
și patru tumbe ne făcu, cochet ;

și dintr-un salt fu iar pe zdrențe, sus,
cu ochii-i iubitori părînd c-a spus :
— Nu-ți fie teamă, le păzesc, stăpîne...

22 martie 1957

CÎNTECUL

Aveam cîndva un flaut, un flaut nevăzut...
Scotea din ochii lumii doar lacrimi, lacrimi mute.
Să nu mai plîngă lumea, l-am rupt — și a tăcut.
Și-n iazu-adînc al lunii zvîrlindu-l, spusei :
— Du-te !

Și suspinînd, și-n chinuri, un altul am făcut,
ce fremăta de cînturi, de nimeni pricepute,
dar se zbătea cetatea-n văpăi nemaivăzute
și, neputînd s-ajute, l-am frînt — și a gemut.

Și-am alergat alături de cei sărmani, în rînd,
și ascultînd dușmanul ce-n noi izbea urlînd,
mi-am spus : „Acum un flaut nu-i tocmai potrivit".

Și-am smuls atunci din pieptu-mi ghiocul de rubin
și cînd sunai în dînsul, mă clătinai puțin —
dar am simțit în urmă-mi oștiri că s-au urnit.

22 martie 1957

ARGINT ȘI AUR

În părul tău de aur, o copcă de argint
aveai, și-n noaptea deasă ca smoala, tu, frumoasă.
cu pletele de aur sunînd, și de mătasă,
erai făclie blondă, lucind în labirint.

O, aș fi vrut să fie văzduhul — nu te mint —
în mîna mea o caldă și mîngîioasă plasă,
ca-n veci de veci să țină făptura ta, culeasă,
precum era atuncea, cum nu mai pot s-o prind.

O copcă argintie aveai în părul de-aur,
erai în vîntu-albastru un mișcător tezaur,
foșnind ca o pădure, ca flacăra de viu.

Și te privesc acuma la fel ca altădată ;
arunci și astăzi flăcări, ești doar un pic schimbată:
ți-i copca azi de aur, iar părul argintiu...

15 martie 1957

ROZA

Oh, numele-ți de floare și ochii tăi petale
de-azur, pe care-odată poeți le-ar fi cîntat...
Oh, mîinile umflate mereu de-atît spălat...
și-ncrezătoare pururi, surîsurile tale...

Pe rufe aplecată mereu, dar fără jale,
cu soda soră pală în veacul ne-ndurat,
tăcuto... care cîntec e-atîta de curat,
ca-n slava ta să nască fîntîni de crini în cale ?

...Surîzi. Ca niște duhuri par rufele. Umflate
ți-s bietele picioare. Începe s-amurgească...
Și peste chip ți-așterne, blînd, liniștea — o mască.

Suav surîzi acestor fantome agățate...
Dar, prin surîs, o teamă ca un fior străbate :
cu neagra-i mînă, Seara să nu le murdărească...

1 aprilie 1957

RĂGAZUL

Ia-mi platoşa... Să rîd aş vrea acum
cum rîde, hohotind, din albii-i dinţi
un fluviu, sub betelile fierbinţi
de soare. Vin din iad, din foc şi fum...

Mi-o fi de-ajuns... Văzui ucişi părinţi
şi prunci... în păr am fier şi scrum...
Ia-mi platoşa — şi-n baie du-mi parfum...
E globu-ntreg un ghem de suferinţi.

Dar ce văd ? Peste zarea de bazalt,
duşmanul ne clădeşte rug înalt :
„Spălaţi, de moarte-s şi mai buni" — îşi spune.

Stai ! Nu-e timp să-mi scutur scrumul cald.
Piei, zînă cu privire de smarald !
Şi pune-mi platoşa, Înţelepciune !

2 aprilie 1957

UNUI COPIL

Mic, încă mic, tu nu mai eşti acel
ce-ai fost mai ieri. Acum, îmi ieşi în prag.
Eşti valul cel mărunt, crescînd din el,
sînt valul cel cărunt, şi mă retrag.

Privirea mea te mîngîie, o, steag
fără de riduri azi, întins, de-oţel,
dar să-nţeleg nu pot, nu pot de fel :
cum ? o să fii şi tu cîndva moşneag ?

Dar poate pîn-atunci, o, cine ştie,
s-o născoci visata apă vie
ca să rămîi ne-mbătrînit mereu...

O, lumea de atunci, nicicînd săracă
şi-n care singur nu vei fi, chiar dacă
de tine-alături n-oi mai fi şi eu...

21 aprilie 1957

O, GÎNDURI...

O, gînduri, rotitoare gînduri...
În care codru, unde este
cărunt copac ca din poveste,
dar încă drept, cu mine-asemeni,
ai cărui ani cu-ai mei sînt gemeni ?...

În care codru, neştiut
de nimeni, stă visînd la mine,
de-aceleaşi gînduri străbătut
cu coamele de cuiburi pline ?

O, gînduri, rotitoare gînduri,
de el trimise, de departe...
de toamnă îmi vorbiţi şi moarte,
de arborele, care-n scînduri
se va preface pentru mine,
în patru foi pe veci nescrise...

Legat de mine stă copacul
precum un cînt de-o violină...
Oftez şi eu, şi el, săracul,
din cînd în cînd... Dar ne surîdem,
simţind cum cuiburile suie
un cînt de frunze şi lumină...

1957

LIED

Da, te iubesc şi-acuma cum te-am iubit, o ştii,
în toamna grea de struguri de-azur şi plumburii.

Te mai iubesc şi-acuma cum tu, desigur, nu crezi :
la fel ! Doar anii poate-s un pic, un pic mai
şubrezi.

Te mai iubesc şi-acuma cum te-am iubit dintîi
la marea de metal de cer şi de lămîi.

Te mai iubesc din zarea în care te-amintesc
subţire-n pantalonii de doc, te mai iubesc.

Cum se rostogoliră cu valurile anii !...
Oh, unde sînt zarganii de-argint, unde-s platanii...

Cum sună toate-acestea în mine, cum răsună,
ca nişte dinţi — ai noştri — ciocnindu-se-mpreună

cu umezeala mării şi sarea de pe buze,
şi nevoind să ştie de timp, ci să-l refuze.

Pe tine, doar pe tine, te văd în ceaţa zării
cu faţa scînteindă de lacrimile mării.

Te mai iubesc şi-acuma, la valurile grele,
cu lacrimile mării şi lacrimile mele...

1958

Aş fi putut să fiu un pom, sub care
te-ai fi culcat cînd nu te cunoşteam,
şi mi-aş fi legănat un ram, lin, ca din întîmplare,
şi ochii-ţi sărutam.

Aş fi putut să fiu o albă coală,
asupra căreia te apleci tăcut,
şi ţi-aş fi sărutat, cînd desenai, marmora
mîinii goală,
lipită de pe chipu-mi pal şi mut.

Aş fi putut să fiu un zid, un zid în umbra cărui
cu tine-un altul ar fi fost, nu eu...
Şi mi-ar fi fost atît, atît de greu,
c-ai fi văzut cu groază cum mă nărui...

1958

Mi-e teamă, de-orice clipă teamă
în care dormi, căci ea te ţine
în braţe, şi eu nu-s cu tine,
şi-al ei e părul tău de-aramă.

Cu nevăzuta ei maramă
e-un monstru clipa care vine
şi-ţi dă smaragde şi rubine,
şi frunţii nourii-i destramă.

Ea, ca să nu te recunoască,
în goana asta nevăzută,
privirea-mi, îţi aşterne-o mască

nepăsătoare, dusă, mută...
Dar piere masca diavolească
în zori, cînd gura-mi te sărută.

1958

Lui Yukie Tsuji,
victimă a bombardamentului
de la Hiroshima

Se retrăgea oceanul cu fața spăimîntată,
în timp ce eu, ca valul ce-n chinuri se smulgea
de țărm, lăsînd în urmă o plajă argintată,
o mai zării, tăcută, c-un evantai : zîmbea...

Mă amăgeam, spunîndu-mi : „Povestea nu-i
a mea...
sînt mii de ani din vremea cînd s-a-ntîmplat...
odată...
și pe această plajă, de-argintul serii grea,
cel dus fusese altul... iar eu visez doar, iată..."

Aproape izbutisem să cred — dar stînd la geam
în drum spre Yokohama la ea cum mă gîndeam,
văzui iar evantaiul pal fluturînd departe,

zbătîndu-se s-ascundă c-un fîlfîit suav
biet chipul grav, de fildeș, atîta de bolnav,
al fetei, poate astăzi de mult umbrit de moarte.

1958

Căzut sub toga-n falduri ce-l drapează
columnă frîntă pare : doborît.
Și faldurile grele scînteiează
ca marmora. Din spate, văd atît.

Dar corbii, ce rotind îi fac cunună,
zăresc garoafe-adînci sub grasu-i gît —
și lujere-s pumnalele sub lună,
lungi umbre săgetîndu-i peste rît.

1958

CÎND O SĂ PLEC...

Cînd o să plec
(nu, nu acum, căci te iubesc,
lumina mea),
dă-mi Valea Prahovei,
aruncă-mă-n albia-i cu mărgăritare,
legene-mă undele repezi.
S-adorm liniştit,
dă-mi perna Ceahlăului,
pască-mi prin pletele pe văi răsfirate
capre cu ochi de agrişe –
şi vie la fel
Dă-mi brebeneii copilăriei,
parfumul lor feciorelnic,
şi, mai ales, mai mult decît ei,
mireasma ţiţeiului
liliachie şi neagră,
şi vie la fel
ca o pădure-n amurg,
vestind ziua de mîine...
oh, fără mireasma aceasta,
copilăria mi-e oarbă...

Iar inima ia-mi-o
şi-ngroap-o sub o căpiţă de fîn.
Sub o căpiţă de fîn
pe care, spre seară,
atunci cînd roua s-aşterne
şi-ncepe să fie răcoare,
un om întors de la muncă
să stea, să se-ntindă
şi să şoptească :
— Ce cald este fînul...
Parc-ar fi viu...

Decembrie 1958

CA UN COPIL

Cît îmi pare de bine și cît îmi pare de rău
că mi-am trăit iubirea așa cum mi-am trăit-o.
Cît îmi pare de rău că nu am fost mereu al tău
și cît îmi pare de bine că-s lîngă tine, iubito...

Ca un copil care-și turtește nasul de geam
și e-n odaia minunii și nu e,
eram lîngă tine, și nu eram,
și gura mea cîte-ar fi vrut să-ți spuie...

Că mi-am trăit așa cum mi-am trăit viața,
o, cît îmi pare de rău și cît îmi pare de bine:
de vremea ce atîta de scurtă-i lîngă tine,
de vremea fără tine pe care-o-nghite ceața...

12 mai 1959

VRĂJITOAREA

Ți-s pletele o harfă cu violete multe,
urechile-mi de faun s-apropie s-asculte
și-aud cum sună coarde și blînd și aspru-n șir:
suav și nalt: Ninive... și mîndru: Armavir!

Ți-i gura o pecete pe care o despici
cînd vrei, un pic, c-un zîmbet ce-adie ca o boare,
ca să zăresc — sclipinde și strînse, nu prea mici —
sălbaticele tale și reci mărgăritare.

Ți-s degetele-atîta de lungi și-atît de pale,
că unghiile roze din raze nasc, desigur,
pe care le împrăștii deasupra mea, petale
de foc, de auroră, de febră și de friguri.

1959

ADU-ŢI AMINTE...

Miros de moarte, sînge, plete arse...
Războiul. Păsările neîntoarse.
Părinţii duşi... şi orizontul — o gură
ce-i mestecă în grota-i cenuşie.
— Vor mai veni ? — Fii sigur — nu se ştie...

Şi rîde-un glas de tun de pretutindeni,
şi bat în geamuri lacrimi, grindeni-grindeni,
şi se întorc mantale spulberate :
zăpezi, cenuşă, armate-armate-armate,
şi-ţi bate-n uşă Noaptea, ciocăneşte,
şi sari din pat şi palid spui :
— Pofteşte.
Şi-ţi intră viscolul în patul rece,
şi noaptea nu mai trece, nu mai trece...
Războiul... Moartea... de-ai putea opri-o...

Acum e prea tîrziu... adormi... adio.

1959

VISUL

Căzuse toată noaptea zăpada liniştit.
Cu gluga de zăpadă pe cap, eram un scit
care visa, pe umăr avînd un arc subţire
de lună, şi-mprejuru-i copacii albi oştire...
Gîndeam : „O, cît de bine-i că regele Haràspes
pieri, şi-acum e pace şi codrului alb oaspe-s
şi pot ca o statuie de marmori călătoare
să tai prin dobrogene meleaguri pîn' la mare,
să-i mai privesc o dată oglinda minunată..."
...Dar auzii o goarnă de radio deodată
şi-am tresărit din visu-mi — şi suliţa-mi, prin ger,
zbură — s-ajute-n luptă — la fraţii din Alger.

1959

MINOTAURUL

Nu am atins nicicînd numai o coardă
sau două doar din brațul rămuros
al harfei, și dacă se-aude uneori
vuind mai tare sîngele-mi fierbinte
în unele artere, nu-s de vină :
e necesar, copii, e necesar...
Știu... ce frumos e să mîngîi o coardă
și s-o prefaci în iederă ce naște
spirale moi de umbră și de muzici,
miresmele fără de care viața
e mai săracă... Știu... însă în Creta
stă minotaurul și cere jertfe,
și nu pot să nu fac să se audă
în versu-mi mugetul lui infernal,
și să nu văd că hrana lui nu-s ierburi,
lungi elfe vegetale, luminate
de stelele de rouă, ci liane
roșcate, șerpuind din tîmple reci,
sub care s-au rotit atîtea lumi...
Și-atunci fac să țîșnească din artere
fîntîni de săbii săritoare —

și lăcrimez, dar nu pot să vă dărui
albastrele coline scăpărînd
de milioanele de ghiocei noptateci,
ci semnul care duce către Creta,
o sabie ce apără iubirea
și-un firmament de căști sclipind prin fum...

1959

E MUNTELE

Lui Mihail Sadoveanu

E muntele ce tace
greu cufundat în sine,
purtînd pe umeri fulgere de piatră,
mistreţi cu creste de cascade,
păduri sub răsuflarea lunii,
şi continentele de nori sălbatici,
şi galopada ploilor piezişe,
mînate de biciuşti subţiri de-argint,
ecoul strigătelor celor duşi
înconjurîndu-i lumea ca un cearcăn,
adîncul lacurilor-lacrimi
şi zbaterile celor vii şi ale
acelor care nu mai pot vorbi.
În ridurile stîncilor, scînteie
amare cicatrici de lună, urme
lăsate de migraţii,
paşi de viteji ce-au răsunat ca fierul,
paşi de bătrîni tîrîţi prin jalea frunzelor,
paşi luminaţi de licurici de pinteni
şi constelaţii anonime
de paşi desculţi.
Oftează — şi oftatul lui e-un nor

din care se revarsă-o ploaie blîndă
pe lumile legate-adînc de el,
şi suie din pămînt
legănătoare ploi de holde lungi
cu bobul greu de stele...
Şi-ntoarce ochii-ncet către lumină
şi iezerele ies din punga nopţii
ca nişte bani de-azur.

1960

SURÎSUL HIROSHIMEI

INTÎLNIREA CU HIROSHIMA

Lui Kaoru Yasui

Pămînt, pămînt tăcut.
Tăcută,
cu pielea pîrjolită, cu statura goală,
iertare, Hiroshima...
Iertare pentru fiecare pas
ce-atinge-o rană, rupe-o cicatrice...
Iertare pentru fiece privire,
ce — chiar de-i mîngîioasă — doare...
Iertare pentru fiece cuvînt
ce tulbură văzduhu-n care-ţi cauţi
copiii,
noroadele de prunci pe veci pierduţi.
Mormînt
inexistent... Vînt... vînt... vînt... vînt.

Şi glasul lor, acum încet sunînd,
din zi în zi mai stins,
numai în amintire...
O, cimitire
inexistente... inexistente...

De vrei să plîngi, să nu poți strînge-n brațe
măcar o urnă, un mormînt măcar...

Unde ți-s pruncii, Hiroshima ? Poate
în oceanul
de-argint nepăsător...
Poate-n cavoul infinit
al cerului...
Sau, poate, chiar pe-acest pămînt
pe care-l calc...

Fiece pas ce-l fac, îl fac cu teamă...
Fiece palmă de pămînt
ascunde-un catafalc...
Parc-a strigat pămîntul
călcat de mine : — Mamă !...

Oh, aripi dă-mi, văzduhule de smalț,
să fiu ușor ca tine, să mă-nalț,
să nu ating cu pasul nici o rană,
să taie-aripa-mi cerul, îngerește...

...Dar, scăpărînd din miile-i de răni,
se-apropie de mine Hiroshima,
se-apropie și se înclină lin
și-mi face semn :

— Poftește, prietene,
și vezi ce-a fost,
ce e,
și povestește...

SFÎRȘITUL ZILEI

(5 august 1945)

Se înserează. Zi fierbinte, pleacă !...
Desculță, umbra de pe munți coboară
și-ți tot cosește pletele de foc.
Fugi, zi fierbinte, fugi !... Coboară, seară...

Fierbinte zi, infern portocaliu,
pecetie curgînd pe-orașul, leoarcă
de nădușală, du-te... Soarele în mare
și-afundă și el răsturnata barcă,

din care — sfîrîind pe mute ape
ce-ncep să-nvie încet ca niște plante
de arșiță culcate — se revarsă
poveri, poveri de-aprinse diamante...

Printre coline, orașul stă privind...
O mamă e orașul ce privește
și vrea să vadă totul... Iată unul
din rîuri scăpărînd ; ai zice : un pește

sclipindu-şi solzii, bot în bot c-un altul,
la fel de mare ca şi celălalt,
doar mai posac, căci fratele-i răsfrînge
o şcoală în şerpuitoru-i fald ;

o şcoală de copii, atîta tot...
dar dimineaţa cînd se prind de mînă,
cîntînd, copiii — rîde-ncet şi rîul
şi-ntinereşte apa lui bătrînă.

Lin îşi roteşte-oraşul ochii lungi,
ca nişte-aripi de umbră, desfăcute,
ce către mare-alunecă încet.
Oraşului i-s toate cunoscute,

şi vrea să ştie de-s la locul lor.
Apune soarele ca-ntotdeauna,
şi rîurile-s şapte lungi beteli
de aur moale : nu lipseşte una...

Respiră marea... valuri străvezii...
Mai fulgeră din soare cîte-o rază
scurt săgetînd. Oraşul stă, priveşte...
Pe cine l-a rănit ? Un om oftează.

Îşi şterge faţa gînditor pescarul...
Cu o batistă atîrnînd pe frunte,
e rege-acestor ape nesfîrşite,
în zdrenţe şi cu tîmplele cărunte...

Din cîrpa-i de pe frunte, grea coroană,
pe chip i se prelinge nu sudoare,
ci plumb topit, plumb, boabe ale trudei,
ce, şiroind ca plînsul, pică-n mare...

Peşti de mătase, peşti pumnale-albastre,
peşti de opal, de vînt, peşti lungi de-oţel...
De vină cine-i că pescarul are
năvodul rupt şi peştii-i fug din el ?...

Stă Hiroshima şi priveşte mută :
pescarul e în apă ca oricînd
şi ca oricînd sudoarea-i pică-n boabe
şi cearcăne-are apa, tremurînd.

Iar a oftat. „De ce oftează omul ?"
se-ntreabă Hiroshima tresărind...
Şi-acum din valuri se ridică luna
şi — jumătate — omul e de-argint...

Şi plasa lui tîrîtă înspre casă
e-o pînză de paing de-argint curat.
Şi se întreabă iarăşi Hiroshima :
„De ce-a oftat ? De ce ? De ce-a oftat ?..."

Nici un cuvînt. Cu marea stînd în faţă
înveţi să taci într-una, an de an...
Că eşti — oftatul doar îţi aminteşte...
E scump cuvîntul pentru cel sărman.

Tu, noapte blîndă, ce întinzi o plasă
de stele pe muncita lume, noapte
liniştitoare-a trupurilor, soră,
ce faci din vuietele zilei şoapte,

te-apropie... Acuma, ca să vadă,
se-nalţă Hiroshima-n raza lunii
şi se opreşte pe cetatea veche
cu umbrele rotindu-şi mut păunii.

Umbre şi oameni. Zgomotele zilei
ce, înainte de-a pieri, cresc încă.
Umbre şi oameni. Umbre gîrbovite
ce poartă în spinarea lor o stîncă:

bătrînii din aziluri... se întorc
la casa care nu-i a lor, pustie,
ţinîndu-se de mîini cum fac copiii
speriaţi şi muţi, fără copilărie.

Trist Hiroshima îşi întorce capul...
Umbre şi oameni. Oameni înhămaţi,
trăgîndu-şi ricşele de plumb spre grajduri,
pe jumătate morţi şi dezbrăcaţi.

Roţi ce-ameţesc, roţi, umbre iuţi de roţi,
roţi de maşini, lung fulger diavolesc,
ce-şi rîd de goana bietului om-cal
şi pîinea de la gură i-o răpesc...

Amurgu-şi ţese umbrele grăbit.
Lungi umbre de oameni-umbre. Umbre-adînci
de case-nalte, umbre de cutii
de lemn, în care te tîrăşti pe brînci.

Albastră seară... Templele lucesc
cu solzi de-aurării şi lac roşcat.
Surd vuiet de uzine, mări închise...
Priveşte-adînc oraşul nemişcat.

Dar cine trece podul-curcubeu
ce-n apă salbe viorii aruncă ?
De-abia se mişcă... Hiroshima-l vede :
„Nici azi bătrînul n-a găsit de muncă..."

Cresc stele-n apă... Tremură tăcute...
Cînd n-ai mîncat, ce chin e să le vezi...
O transparentă farfurie-i apa
cu mii şi mii de boabe de orez.

— Vino,-l îndeamnă apa... Tainic, şoapte
de el doar auzite. Şoapte... — Vino...
Noapte de august... ape cu sirene...
Se smulge-ncet bătrînul. — Nu. Lumino,

spre tine-mi trag povara, zi de mîine...
Paşi depărtîndu-se... om fără vatră...
Harfe-ale foamei, coaste străvezii,
întindeţi-vă acum pe-un prag de piatră !...

Priveşte către stele muncitorul
bătrîn, zăcînd pe patu-i de granit.
Cu pumnii descărnaţi e-un zeu de fildeş
de lumi făuritor şi părăsit...

Se-ntoarnă spre zeiţa-Stea. Din pipă
trei nori albaştri-i dă. Tuşeşte-ncet...
E haina-i şah de petece, sub cerul
de stele-nmiresmat ca un buchet.

Nisip de oameni curge din uzine...
Se trag obloane, scrîşnete de fier...
Şi negustorul întorcîndu-şi cheia
cu grijă-o ia ca pe un giuvaer...

NOAPTEA, SOMNUL

Dorm oraşele lumii... satele lumii dorm.
Dorm
cu nările-n somn dilatate
de-nnebunitoarea
duhoare-a cadavrelor,
cu coastele frînte de bombardamente,
cu chipul sfîşiat de reflectoare...

*

Se-ntorc gemînd în somn
şi căutînd
un adăpost mai bun
decît sub casca infernală-a cerului.
Se-ntorc gemînd şi dorm
înăbuşindu-se,
cu capetele-n grote de beton,
asupra cărora se prăbuşesc,
ca pe capacele
a mii şi mii de mari sicrie-ncălecate,
munţi grohăind.

Au mai rămas pe străzi
doar felinarele,
îndoliate
ca nişte văduve fără nădejde.
Însinguraţi,
copacii
înnebunesc de spaimă
în sfîşiatele cămăşi
ale frunzişurilor...
Nimeni,
vai, nimeni
nu-i ia cu ei în adăposturi...
ar vrea să se smulgă din loc,
îşi scutură capetele,
îşi blestemă vitriolaţi
rădăcinile.

Oh, noapte bună !
Fie măcar această noapte
o noapte bună...

Dorm oraşele lumii... satele lumii dorm...

Pe cine va izbi în noaptea asta
sabia ?
Oh, Doamne Dumnezeule !
Pe nimeni...
sigur că pe nimeni... Războiul
e sătul...
Dorm oraşele lumii... satele lumii dorm.

Văzduhul îşi caută chipul,
îşi pipăie rănile,
încearcă tremurînd să se tămăduiască.
Electricieni transparenţi
se-nalţă pe stîlpi nevăzuţi,
acordă sîrmele-albastre
legînd între ele stelele,
le-ascultă oftatul,
le şterg de praful de puşcă.

Noaptea cu mască de cloroform
răsuflă tăcută.
Dorm oraşele
şi satele lumii...

Pe-o rogojină de culoarea lunii,
adoarme Hiroshima...

VISELE ORAŞULUI

Visează-acum oraşul
vise
născute din Durere sau
din Bucurie,
căci şi una,
şi cealaltă visează...
Senină,
Bucuria vrea să zămislească prunci
care să-i semene,
în vreme ce Durerea,
schimonosită de atîtea chinuri,
să nască vrea
prunci mai frumoşi decît amara-i-faţă...

VISUL PESCARULUI BĂTRÎN

Oh, oasele... picioare... şi mîini
şi ochi...
şi somnul însuşi...
durere, doar durere...
Înşelătorule... te ştiu...
Dă-mi peştii-n veci neprinşi...

Sunt şi eu un copil,
un prunc,
nelegănat de nimeni,
decît de valuri,
de valurile batjocoritoare...

O luntre sunt
de oase...
alunecă pe lîngă mine peştii
şi mă ating
şi eu răsun
din toate fluierele albe —

un cîntec,
un cîntec de durere și de viață.

Fără tristețea mea,
cum ar putea să fie
atîția oameni fericiți ?

Înșelătorule,
dă-mi peștii
în veci neprinși...
O luntre sunt,
de oase...
eu stau
de zeci de mii de ani
în valuri,
cosit mereu de-albastrele lor coase.

O luntre sunt, ce-i smulsă de furtună
și clătinată ca un om
ce-i gata să vomite
de foame...
Bureți îmi sunt picioarele
de gheață...

Ce grea e marea...

Cum îmi apasă pieptul...
Ce grea e
pentr-un pescar
cu plasa ruptă
și tălpile

ca pielea roasă-a stîncii care geme.
Cum îmi apasă pieptul
clătinătoarea fiară verde...

Fiară, o, fiară, fiară, fiară !
Dă-mi peștii mei puțini
în veci neprinși,
dă-mi tinerețea mea, amară
cum ți-i sărutul,
însă întreagă, neclătinătoare,
dă-mi tinerețea mea
învăluită într-un singur
năvod,
însă întreg...
dă-mi zalele
de sfoară
ale trudei mele...

Dar ce aud ?
Din buciume vestindu-mi,
și-aruncă marea peștii ne-ncetat
către bordeiul meu...
De pești,
răsună-ntreg bordeiul ca de bani...
Și iată-acuma,
iat-o...
și umbra tinereții mele.
Apropie-te, vino,
mereu spuneai că ți-este foame...
Bine-ai venit...
ia pești cîți vrei, ia pești cît poți căra...
Mie mi-i silă, nici să nu-i mai văd...
Prea mulți sunt,
mult prea mulți...

Uite, năvodul chiar,
el însuşi fuge, să nu-i vadă,
se-ascunde pe-unde poate. E prăpăd
de peşti...

Oh, nu doresc atîta,
nu, n-am dorit atîta...

Înşelătorule,
dă-mi doar atîţia peşti cît e nevoie
să pot trăi,
şi-un peşte de orez pe lîngă ei,
şi două cizme-nalte pîn'la şold,
şi-o stea de mare ca să-mi lumineze
adîncurile verzi, în care
m-afund din ce în ce...
Şi-n inimă,
surîsul pruncilor ce-adorm sătui...

VISUL MUTILATULUI DE RĂZBOI

Se leagănă odaia lunecînd...
Parc-ar avea picioare, odaia...
Desigur, are...
Nu le zăreşti... dar să se mişte
cum ar putea altfel ?
Odăile-au picioare
ce-l poartă uşurel...

Se leagănă odaia lunecînd
spre rîpi de-oglinzi ce curg,
rîpi de oglinzi,
cu line rîuri care merg şi ele
(nu-i rîu să meargă fără de picioare...).

Rîpi de oglinzi ce curg, rîpi de oglinzi
cu line rîuri unde poţi să prinzi
argint, din care ies păuni cu ochii
de şerpi, de floare, de femei, cu rochii
de pajişti roze-albastre, surîzînd
ca marea...

— Treci acuma înotînd
în mare chiar...
„*Şi-n viaţă nu ştiam...*"
— Cum ?... nu ştiai să-noţi ?...
Poţi şi prin geam...

Surîsuri... şoapte... alge legănate...

Şi trupul printre ele-ncet străbate...

— *Dar mi-am lăsat picioarele-n război...*
— Picioarele ? Dar altele ai, noi...
Încearcă...

Raze-i curg, tăcut, mănunchi,
pe fruntea asudată, pe genunchi,
şi din genunchi, ies trandafiri, cresc foi,
şi-i înfloresc genunchii amîndoi
şi rîpele de-argint se-nflăcărează...

— Vezi, nu credeai... înoată,
nu-nţelegi ?...
Rîpi, fluvii, şoapte...
— *Picioarele-s întregi... întregi... întregi...*
— Da, sînt întregi...

Dar, Doamne, vin acuma către ele
puşti, rînduri-rînduri... Cu picioare grele,
vin puştile spre el...

— Fugi !
— Stai !
— Fugi !
— Stai !

Voci ce se-nfruntă : blînde, mînioase...

— Înoţi lin printre puşti...
Nu scoate-o vorbă !
Eşti mîntuit...

Prin rîpi de-argint înoţi,
o, fericire !
Picioarele-s întregi... întregi... întregi...

Şi-n urmă, undele melodioase...

VISUL OMULUI-CAL

(Un drum fără sfîrșit, pe care merg, cu pași egali, atrase ca de-o țintă pe care numai ele o cunosc, herghelii fără de număr. Omul-cal se află, simultan, în urma cailor, pe drumul necunoscut și pe străzile cunoscute din Hiroshima.)

Cai, frați ai mei... copite, cai... copite...
voi care mergeți zi și noapte, cai...
copite... cai... ochi care nu privesc
decît doar înainte...

Nu azvîrliți în mine
cu grindinile voastre de copite.
Sunt omul-cal,
sunt numai bătături,
fiece deget
e un inel cu-o piatră de granit.

Taifunurile, arșița și ploaia
și un sobor cu gheare nevăzute
mi-au smuls
tot ce aveam :
un nor de haină ruptă
și patru
cămăși de piele bine jupuită
și carnea, cîtă-a mai rămas sub ele.

Mi-au mai lăsat călcîiele,
călcîiele-copite,
nepotcovite și îndurerate
și scăpărînd ca pintenii de stele.

Nu mă goniți, priviți-mă în ochi,
cu ochii voștri de femeie, mari,
și arătați-mi
cum să-nvăț
să-mi bată inima din nou
în ritmuri regulate,
cum s-o pornesc cînd simt că nu mai bate
sau — cînd răsună ca un clopot — cum
s-o fac să nu se sfarme-n cale.

Trec roțile pe lîngă mine,
trec roțile acestui timp turbat,
sălbatec ca un leopard,
cu pete de ulei și de benzină,
pătat de sînge...
Trec roțile și, fără să m-atingă,
mă nimicesc.

Oh, cai... copite... cai... copite... cai...
oh, sunetele clare de copite...
copite cu potcoave,
potcoave care-oricum vă apără
și care, uneori, cînd sunteți odihniți,
răsună argintiu precum
o dimineață după ce-a plouat...

Nu pot,
nu pot,
nu pot să mai alerg
ca oamenii !
E prea mult
pentru două picioare
de om.
Mi-s sfîșiate tălpile
de colții pietrelor-cățele
și arse
de mucurile de țigări aprinse
spinarea mi s-apleacă zi de zi,
nu pot să mai alerg ca oamenii...

Luați-mă-ntre-voi
și-adăpostiți-mă în grajdul vostru,
alături
de scuturile crupelor lucioase.
Nu cer nimic,
doar, poate, un pumn de-ovăz —
dar arătați-mi cum să fac
să-mi bată inima din nou
în ritmuri regulate,
cum s-o pornesc cînd simt că nu mai bate
sau — cînd răsună ca un clopot — cum
s-o fac să nu se sfarme-n cale.
Fiți voi măcar îndurători,
voi care mă priviți
cu ochii voștri înțelepți și blînzi,
cu ochii voștri mari, de flori deschise.
Primiți-mă-ntre-voi...
Mă mulțumesc cu orișice,
stați, cai, stați, frați ai mei !

Am șase mînji acasă...
Am șase,
șase mînji...

(Caii s-au oprit, căci — și omul-cal de-abia acum își dă seama — au ajuns în fața lunii. Luna e o găleată cu apă argintie. Hergheliile se adapă. Fiece cal, îndată ce bea, e înghițit de lună. Nici unul se pare că n-a auzit cuvintele omului-cal. Ultimul, însă, întoarce capul spre om, cu înțelegere, făcîndu-i semn că poate să-l urmeze. Apoi, își apleacă grumazul, se adapă și el și se face nevăzut. Omul-cal e gata să bea, dar, în timp ce s-a aplecat asupra găleții, zărește, reflectat printre stelele clătinate în apă, Pămîntul și pe cei șase copii. Întregul trup îi e zguduit. Dacă va bea din lună n-o să-și mai revadă niciodată copiii și Pămîntul. Se ridică și, îndepărtîndu-se de lună, pornește, gîfîind, înapoi spre casă. Ecoul pașilor săi acoperă muzica sferelor.)

Toamnă şi frunze de aur...
frunze picînd
pe două
case de fier,
pe două case de bani
ce cresc ne-ncetat.
(„Creşteţi, oh, creşteţi
pînă la stele,
fermecătoarelor !“
„Stelele-au zimţi...
ce scăpărătoare monede fără stăpîn !“)
Sună văzduhul întreg tulburat :
— Le va-ngropa şi pe ele-n tezaur !
(— Taci ! Nu te priveşte !
Unde-s contabilii ? Uite, începe să plouă...)
Şi cade o ploaie
pe una din case,
duruie-o ploaie de oase,
de cranii, de tibii
(„Se-ntorc de pe cîmpul de luptă.
Cine spunea că n-or să revină ?“),

şi e un ropot de tobe, de tobe,
de cranii şi tobe,
şi osemintele galbene-au luciu de aur
şi tobele bat, şi ropotul
ploii tot bate, tot bate,
şi osemintele toate
în ropot de tobe căzînd,
pe-acoperişul casei de fier,
cum îl ating,
se preschimbă-ntr-o ploaie de aur,
într-o fecioară ploaie de aur
cu plisc de erete,
cu plete învăluind, şerpuitoare,
casa de fier,
păzind-o cu gheare de aur.
Pe pieptul pătrat, cu sîni monstruoşi de aramă,
al casei de fier,
luceşte-o emblemă de aur
pe care stă scris :
„DE NEDOBORÎT“.

Şi lin,
cum ai purta
din creştetul cerului
pîn' la pămînt
un piepten de ape,
ploaia se mută lucind pe cealaltă casă
şi — melodioasă acum — începe să cînte
cu altfel de glasuri,
şi cade pe cealaltă casă de fier ce creşte într-una
o ploaie de orez şi de perle,
o ploaie cu stropi de orez şi de perle,
de orez şi de lacrimi,

de lacrimi și perle,
de lacrimi, de lacrimi, de lacrimi...
Și casa de fier le bea
și tot crește spre stele,
tot crește ca sora ei bună...
Și-orezul, și lacrimi, și perlele,
căzînd pe acoperișul
casei de fier, se preschimbă
într-o fecioară ploaie de aur,
fără de ochi și fără urechi,
păzind cu ghearele-i
casa de fier...
Și-adînc îngropată
în pieptul de fier
al casei de bani,
o emblemă de aur
arată cuvintele :
„DE NEDOBORÎT".

*

Surde brîie de piatră
păzesc colosale
ca niște mamuți
grelele case,
în vreme ce-o muzică
de milioane
de neobosite mașini foșnitoare
de calculat
țese-o maramă de cifre și semne
cetății ce, bînd ploi de aur,
s-avîntă mereu, să soarbă și stelele —
și muzica, iată, șoptește și ea
stăpînului caselor negre
aceleași tainice vorbe

„DE NEDOBORÎT."

Un crîncen atlet
cu cap de granit,
nepăsător,
cu mușchi ondulînd de monede,
stă-ntins de-a curmezișul cetății
ca un al doilea zid
și-n ochii lui se răsfrîng
cuvintele :
„DE NEDOBORÎT".

Un vuiet, însă, ca din mii de trombe
de vijelii se-abate pe oraș
și-acum — privește ! — casele de lemn
ale săracilor
sînt smulse ca niște aripi de fluturi
și azvîrlite
în oceanu-n spume.
„Războiul" — se gîndește negustorul,
în timp ce grindini, ploi arzînd, de-obuze,
încep să curgă și peste cetatea
în care se află casele de fier.

Cad pe cetate ploile de-obuze
și nu o pot pătrunde,
dar, atingînd-o,
se preschimbă
în grele pungi rotunde,
ce zuruie și se rostogolesc
ca niște capete,
ca niște capete de oameni,
umplînd de-o liniște fără de margini
stăpînul,
care se-afundă adînc, tot mai adînc,

ca-ntr-un hamac legănător,
în plasa
de muzici ademenitoare,
în plasa foşnitoarelor maşini de calculat...

VISUL POETULUI

În amintirea poetului
Sankitshi Togue, *victimă*
a bombardamentului din Hiroshima

POETUL

(Înconjurînd cu privirea munţii
Japoniei, poetul vorbeşte cu el însuşi.)

Munţii aceştia-s de cremene,
frunţile lor înfruntară
milioane de ani, cutremure —
aspră tiară nepăsătoare
ce sfîşie norii.
Nimic nu-i în stare
să dea un altfel de chip
cremenii, stîncii, granitului,
să le prefacă în altceva.
Muntele-i munte
(cutremuru-i poate schimba numai jeţul)
închis în graniţa lui,
cu o putere aceeaşi, într-una,
fără sfîrşit.

Priveşte şi cheamă, de nu crezi în toate acestea,
de nu crezi în statornicia
Muntelui,
cheamă o dată,

cu glasul celei mai mari,
al celei mai lungi dintre văi,
cu trîmbiţa cea mai adîncă a văii...
de nu crezi în ceea ce-ţi spun,
strigă o dată (să vezi, să încerci),
strigă o dată, din toţi plămînii ecourilor,
cheamă o dată cît poţi de tare,
din toate umbroaşele goarne
ale prăpăstiilor,
strigă o dată, hai, cheamă,
să vezi dacă poţi să trezeşti,
măcar pentru-o clipă,
Ciclopul,
ciclopul de piatră
al muntelui...
încearcă,
răcneşte !...

Tăcere, căci strig :
— Hei, Fujiyama !...
(Ecouri... ecouri...
stîncile-mi înapoiază,
nepăsătoare,
inelele vocii...)
Nelogodit,
în lumină,
muntele stă neclintit,
sieşi egal,
pururi acelaşi, bătrîn
şi totuşi de-a pururea tînăr,
cu pletele lui de cascade,
pletele lui de zăpezi, revărsate
pe umeri...
Statornicie a pietrei, salut !

Aşa vei rămîne de-a pururi
ca însăşi încrederea în viaţă a omului.
Tu poţi fi sfărmat, Fujiyama,
dar nu prefăcut...
Piatra rămîne-va piatră.

GLASUL DEMONULUI DIN A XX-A VALE

Nu !
Pot să prefac într-o vale
orişice munte.
Pot să prefac orice munte
într-un nimic răsturnat,
o piramidă a golului
cu creştetu-n jos,
o colosală
cupă de beznă !
Din fluviile ce împart, încete,
tipsii adînci de umbră şi răcoare
sau din cascadele
sărind ca nişte iezi din stîncă-n stîncă,
pot face, la un semn,
splendori nebănuite,
încremenirea însăşi,
silex şi oase,
argintii schelete...
Sînt cel ce poate face
să curgă pietrele,
cel care poate să preschimbe
un munte
într-un monstru
de gelatină,
meduză

ce tremură pe-o plajă muribundă...

POETUL

Cine ești tu ?
Cine e acel ce-mi vorbește
cu glasul minciunii ?

GLASUL DEMONULUI DIN A XX-A VALE

Sunt cel ce cască pilnii-n epiderma
planetei,
umplîndu-le c-un vin nepreţuit
din viţele albastre-ale arterelor...
Fosforescentul plantator sunt,
al codrilor stufoși de dinamită...
Sunt fermierul
artezienelor fîntîni
de ţăndări de orașe
și de rubine-n flăcări, și de oase.
Sunt plantatorul
miraculos
al palmierilor exploziilor...
Nu e meridian,
de la banchize la ecuator,
pe care să nu pot
să fac să crească
penajele plantaţiilor mele.
Zămislitor sunt
al unei alte lumi,
cu pîlnii fără fund
și oameni mai puţini.
Eu însumi

sunt Pîlnia ce suge,
polipul
celei de-a douăzecea văi
a vremurilor noastre.
Prăpăstiile
pline pîn' la buze
de noapte
mă-mbată.
Urăsc tot ce e munte.

POETUL

Urăști lumina.

GLASUL DEMONULUI DIN A XX-A VALE

Dacă vrei...
Urăsc ce suie,
urăsc ceea ce-ncearcă
să se-nalţe.
Strîng dinţii
cînd aud
cum ciripind luminile în zori
și fîlfîind din aripi crude încă —
se-nalţă
și poleiesc
pereţii verticali —
oglindă sclipitoare,
ţîșnind din fum și ceaţă,
spre care milioanele de oameni
privesc reînviate
și-și regăsesc
surîsul.

Surîsul lor... cît îl urăsc de-asemeni...
E-n el atîta
nesăbuită-ncredere-n lumină,
atîta
credință-n ceea ce
li se năzare că-i statornicie
în drumul lor ducînd pe strîmta scară,
pe care eu
neîncetat le-o rup
și care, totuși, suie-ntr-una...
Urăsc surîsul
care plutește
chiar și pe fața
muribundului,
ce speră
să mai trăiască dacă nu o zi,
măcar un ceas.
Urăsc surîsul vostru,
căci și el
se-nalță
cu aripile gata să-și ia sborul.
Iată de ce arunc
asupra voastră
blestemul dezolării!
Blestemu-ngrijorării ne-ncetate,
de care-atîta sufăr!
Asupra voastră, semnul
neliniștit
al Văii!

POETUL

(vrea să spună ceva, însă renunță; ochii îi sînt înlăcrimați, dar surîsul

nu-l părăsește. Noroade de păsărele s-avîntă sfîrîind din lacrimile sale, și poetul le privește, surîzînd, pînă undeva unde știe că el nu va mai ajunge...)

ZORILE

(6 august 1945)

Senină, dimineața... Acum, pornesc la drum
cu spițele de soare speranțele. Acum,
foșnind își spală marea mătăsurile-albastre,
din care țărmul smulge lungi broderii de astre...
Acuma se deșteaptă orașul șuierînd :
— Te pomenești că-s oameni ce-n pat or mai fi
stînd...
Hamalii unde-s ? Ziua nu se năștea din noapte
cînd ei porniră,-n circă ducîndu-și cîte șapte
poveri ca șapte turnuri de fier zăcind pe fier...
Și unul, înainte, cînta, zîmbind la cer...
Acum, din scoica roză a beznelor ies zorii...
În vuiet de metale, acuma muncitorii
nasc fulgere, cascade, și strîng tăcut din dinți
sub ploile de stele ce-i cărunțesc, fierbinți.

Ca de-un galop, sonore, pavajele răsună.
Trec mamele cu pruncii-n spinare, împreună,
și bonçăne galenții de lemn, ducînd spre munci
femeile grăbite cu somnoroșii prunci.

E dulce greutatea și mică ești, distanță,
cînd știu că în spinare povara e speranță.

Speranțe se-ntretaie cu zorii prin oraș ;
speranțe fără margini, cu pasul uriaș,
speranțe mici ce-ajută să te mai ții în viață,
speranțe-iederi care în jurul tău se-agață,
în zori, iar către seară te părăsesc din nou.
Speranțele tăcute, speranțele ecou,
speranțele crescute cu pruncii,-o viață-ntreagă,
tari rădăcini, speranțe care de viață leagă...
speranțe zămislite de ochi de muribunzi,
nespusele speranțe pe care le ascunzi...

Speranțe... Mutilatul, ieșind din vis, tresare
și-i tot pe-o rogojină, și tot fără picioare.
Și-ar vrea în vis să-noate din nou și să viseze
ce nici în zorii-aceștia nu i-au trimis : proteze.
Și plînsu-n gît îi suie, dar îl sugrumă : nu !
Și-l doare amintirea picioarelor acu...
Se vede-ntreg în luptă... război... în Filipine...
E el acel ce-aleargă ?... și-aleargă pentru cine ?...
Și-n urmă prăbușirea... spitalul... și apoi...
Oh, unde-i cel ce teafăr plecase la război ?
De-atunci, în el se zbate un zumzet ca de muște,
întunecate gînduri ce-așteaptă doar să muște
și care și acuma greoi îi dau ocol...
Privește mutilatul, tăcut privește-n gol...
...Dar pe tavanul negru — minune ! — crește-o
pată
de soare cît o frunză de toamnă legănată,
o pată de lumină, ușoară ca un duh...
— E soare bun afară și-albastru în văzduh...

Şi mutilatu-acuma privirile-şi aţine
spre frunza-i de lumină, şi parcă-i e mai bine...
I-anină-un strop de soare, pe frunte, în sălaş...

Speranţe se-ntretaie cu zorii în oraş...

Acuma, ambulantul, bătrîn din cale-afară,
ce n-a mîncat nici dînsul şi nici nepoţii-aseară,
şi-orezul în bomboane-aurii l-a prefăcut —
şi-mpinge cărucioru̦l şi iese la vîndut.

Pe biciclete-n goană, în gură cu o goarnă,
trec slugile la treburi, revin şi iar se-ntoarnă,
ca nişte îngeri negri căzuţi, dar căutînd
în pulberea din zare Speranţa tremurînd...

Departe, unde munţii împăduriţi şi-arată
spinarea sub lumina de toamnă argintată,
în inima pădurii, acolo unde nu-i
nici zi şi nu-i nici noapte, şi n-ai putea să spui
dacă-i afară soare sau se întinde bezna,
lumini fac tăietorii însîngerîndu-şi glezna.
Le sîngerează talpa, un cer de bătături,
le sîngerează pumnii pe iuţile securi.
Sub piele, omoplaţii lucesc ascuns ca nişte
securi, ce pot toţi codrii pămîntului să-i mişte.
Şi dîrele de sînge-n pădure fac cărări
şi iată-acum şi zorii vin după ei călări...
Cum ar putea în beznă tăind să-nainteze
de nu ar fi aceste lumini de-a pururi treze
ce scapără din sînge, din ochi, din dinţii strînşi,
din cremenea izbită de pumn, din ochii plînşi,

şi care, istovindu-şi puterea, fac să-nvie
din arborele negru cosit de fier, făclie,
din noaptea izgonită — un răsărit trufaş ?...

Speranţe se-ntretaie cu-nsîngeraţii paşi...

În mare despicîndu-şi cărare, bărci se-avîntă
şi fiecare barcă-i lăută care cîntă.
Şi, muţi, sau împletindu-şi cîntarea cu a lor,
pescarii-şi desfăşoară năvodul lucitor
ce-n gîndul lor se-ncarcă de-o pradă grea cum nu e
şi nu va fi vreodată sub soarele ce suie...
Că-s pînzele zdrenţoase pe putredul catarg ?
Le peticeşte cerul cu-albastrul lui în larg
şi poate că din marea ce salbile îşi sună,
în asfinţit sui-va un templu ud de lună
din care-o să se-audă mîngîietor un glas :
— Ţi-i greu năvodul astăzi... poţi face un popas...
Vezi, sînt şi zile-n viaţă ce trec fără de jale...
Te du la tine-acasă, bătrîn şi frînt de şale,
şi-umflatele picioare întinde-le cît vrei,
şi dacă simţi că truda te ţine în bordei,
că tremuri din tot trupul cînd mîna pui pe plasă,
şi că ţi-ar face bine de-ai sta o zi în casă
şi ai rămîne-alături de-ai tăi o zi, — rămîi
cu toţi copiii-n preajmă veghind la căpătîi...

„Copiii..."

CALAII

În partea cea mai neatinsă-a lumii,
acolo unde n-a trecut războiul,
acolo unde
se știe despre ceea ce-i războiul
din cifrele înscrise în registre,
acum,
stăpînii lor treziți își iau cafeaua
cu gesturi măsurate, de echere.

Nu-i unul să zîmbească, nu mai poate
nici unul să zîmbească, de demult...
fiece zîmbet costă o avere,
fiece zîmbet poate să stîrnească
oricăruia din ei
hemoragii de aur,
fiece zîmbet poate oricînd să surpe
secretul echilibru al acestor
cetăți fără de stele,
imense orgi de piatră-n care suie
un sînge monoton de ascensoare...

Fiece pas al lor uimește-ntocmai
cum ar uimi un pas făcut de-un idol
cu pulpele de marmoră, prin care
— după milenii lungi de-ncremenire —
ar luneca șopîrle mici de sînge
și-n care mușchii minerali ar prinde viață..

În fiecare seară,
mașinile-i conduc pînă la paturi,
le scot cu gesturi măsurate haina,
îi iau în brațe, îi întind cu grijă
și le cronometrează-n taină somnul.

Un sînge ordonat le-mbujorează
arareori, cu mare chibzuință,
profilurile de metal cromat.

Acum, își beau cafeaua și privesc,
toți în același timp,
din cînd în cînd, tăcuți spre cronometre,
privesc din cînd în cînd spre cronometre.

(Văzduhu-nspăimîntat își schimbă fața...)

Își beau cafeaua și vorbesc cu glasul
unor profesori care pregătesc
serbarea de sfîrșit de an
spunînd : — *Vor fi*
fără-ndoială numeroși copii !

(În cuibul lui de raze transparente,
Luceafărul de zi e mut și palid.)

— *Deocamdată* (spune cineva)
e doar o încercare... Nu vor fi
mai mult de...

(Albi de groază stau pereții,
o năduşeală rece-i înfioară !...)

— *Iar cei ce-or să rămînă-n viață* (spune
același glas echilibrat) *vor face,*
doar arătîndu-și fața celorlalți,
să nu mai fie om în univers
ce-ar îndrăzni să ni se-arate altfel
decît sub chip de fiară-ascultătoare...

(Aleargă vîntul deznădăjduit
şi caută s-aducă nori de piatră,
zăgaz să pună timpului, să stea.
Un ocean văzduhu-ar vrea să fie,
să-nece timpul care-l săgetează,
să-nece-aripa morții ce-l străbate.
Oprește timpul ! E un urlet cerul.
Oprește timpul !
Dar timpul zboară, stelele pălesc,
și-s toate cronometrele cu el
și toate cronometrele bătînd
la fel, la fel, la fel, la fel, la fel,
cu-aripi de aur alergînd tăcute,
cu dinți de aur viața măcinînd-o...)

(Oh, blestemată fie ziua, ceasul...
căci le-am trăit și eu fără să știu,
fără să știu, vai, ce se pregătește,
fără să pot să urlu din o mie
de guri : — Feriți copiii ! Duceți-i în grabă
acolo unde botul căprioarei
nu-i încă ars de nitroglicerină,
acolo unde ochiul de metal
al monștrilor tăcuți n-ajunse încă,
acolo unde pruncii
cu cozi de mînji și cu breton cuminte,
ucișii prunci,
nu pot să mai ajungă niciodată...)

Privindu-și degetele terminate
în lungi butoane roze, transparente,
un mag al cifrelor vestește calm :
— Mai au întocmai încă trei minute.

NOAPTEA SOARELUI

(Speranțele aleargă cu pumnii strînși la tîmple,
speranțele se-ntreabă din ochi : „Ce-o să
se-ntîmple ?"
speranțele ducîndu-și la buze un deget pal
se-ndepărtează...

— *Taci !...*)

Ca un pumnal ce sfîșie o piele,
un avion alunecă pe cer.

Opt și un sfert !
Mai mult nici o secundă.

Un trăsnet !
Deodată, toate ceasurile-au stat,
cu limbile-nghețate ca-ntr-o gură
încremenită.

Timpu-a murit.

Cine
dărîmă cerul
și oceanul
și-orașul ?
— *Taci !...*

O gheară-a scăpărat
și-a sfîșiat din creștet
pîn' la talpa lui albastră
muiată-n apa mărilor
văzduhul.

Urlînd, încovoiat, împotrivindu-se,
văzduhul zămislește
sicrie de cenușă, mari dricuri ce se surpă,
flăcări și cenușă,
și leagă cerul și pămîntul
cu stîlpi de flăcări și cenușă.
Plouă cenușă pe orașu-n flăcări.

Nourii-nuferi au încremenit.

O moarte
nemaicunoscută
i-a prefăcut nu-n ploaie,
ci-n jerbe de cenușă otrăvită.
Unde-s copiii ce-i priveau ?
(*„Taci, taci !"*)

Piatra — blestem ! — se umflă putrezește,
își clatină puterea, nu mai poate,
nu mai e în stare, nu, să se păstreze
în frontierele-i de milioane
de-ani... Un animal e-acum și ea
cu pori, un animal ce-agonizează,
topindu-se sub apăsarea morții...

Lungi, rîurile toate au plesnit
ca nişte-artere,
încearcă bîjbîind prin beznă,
sugrumate-ncearcă
prin bezna arzătoare
să-şi regăsească albia pierdută.

Oştirile tulpinelor de bambus
gem secerate, arse,
se chinuiesc zadarnic
să se ridice
ca nişte colosale coloane vertebrale
ale pădurii —
care nu mai e...

Un sînge negru-ntunecă văzduhul...
văzduhul,
la faţă vînăt, gata-i să-şi dea duhul,
se-neacă...
plîngînd, leşie varsă peste-ai lui,
peste oraşul lui,
şi-şi caută prin iadul
de flăcări negre
ochiul,
pierdutu-i ochi de aur.

Vai, unde
sînt oamenii
şi unde, unde sînt
şi aşezările-omeneşti :
de lemn sărac, de piatră, de beton ?
Cheamă văpaia, să răspundă ea,
cheamă pe ucigaşi...
şi cheamă Crima

cu pletele de flăcări,
cu mîinile de ştreanguri,
cu capu-i de satîr ascuns în beznă !
Ele să-ţi dea răspunsul.
Nimic nu văd... doar simt
cum se topeşte totul...

Pînă
şi platoşele caselor de bani
curg ca o lavă neagră
din care aurul se scurge-alunecînd
şi se strecoară
în vipere lichide
acolo de-unde a fost răpit :
în măruntaiele ascunse-ale pămîntului...

Oraşul nu mai e ...
Taci, nu striga...
Ţi-s buzele de scrum.
Oraşu-i, tot, în beznă,
ecourile-s toate de cenuşă...

Dar nu !
Priveşte !
Smulgînd-o
din caierul de întuneric şi de vaiere,
cu o sforţare care face
să clănţăne de spaimă dinţii beznei,
o mie
de braţe omeneşti arzînd
înalţă
ca o mie de torţe
fruntea

cu colosale tîmple de lumină,
a soarelui,
o suie, lin o suie,
o mîngîie,
o şterg de năduşeală şi de sînge,
şi-o pun să lumineze chipul
oraşului ucis
şi să dezvăluiască faţa Crimei...

CÎNTEC DE POMENIRE PENTRU MORŢII NEŞTIUŢI

Oh, pomeniţi-i, pururi pomeniţi-i
pe morţii neştiuţi din Hiroshima :
pe gîrbovul pescar ce-şi împletise
un nou năvod făcut din ochi de soare,
prin care
petalele oceanului sclipeau
ca nişte violete parfumate ;
pe omul-cal căzut în faţa casei
în clipa-n care surîzînd spre prunci
le arăta un animal ciudat,
o veche bicicletă cumpărată,
spunînd : — Cu ea, mai pot s-alerg un veac ;
pe mamele ucise lîngă leagăn ;
pe cei ucişi în vreme ce munceau ;
pe fata care peste-un sfert de oră
şi-ar fi văzut logodnicul, plecat
de patru ani pe front şi-ntors rănit ;
pe cei nefericiţi ce se rugau
în templele cu umbre de izvoare ;
pe pruncii care nu s-au mai întors
din şcoli şi ale căror şorţuri mici,

ce acum se leagănă în vînt orfane,
cu mult mai triste-s decît însăşi moartea...

Oh, pomeniţi-i, pururi pomeniţi-i
pe morţii neştiuţi din Hiroshima...

Şi nu uitaţi pe cei ce i-au ucis.

UN GLAS

Lăsaţi-mă să plîng, căci a murit Speranţa...
A fost asasinată în plină zi, acum...
Aduceţi-mi din beznă cea mai cernită haină
şi-aşterneţi-mi pe faţă un văl imens, de fum!

A vrut să-mbrace pruncii, şi iat-o: goală, mută,
ucisă-n faţa noastră sub reci dărîmături...
Un ocean mi-aduceţi fierbînd, greu, de cucută,
să-l beau, să-mi stingă sila mîhnitei mele guri!

O, mare! Împrumută-mi să-mbrac a tale zale
şi-naintînd cu ele, sclipind spre ucigaşi,
să-i scuip cu milioane de valuri infernale,
să-i îngenunchi în faţa Speranţei moarte — laşi!

. . . .

Tăcere. Marea tace. Tac zările. Pustiu.
Şi ucigaşii-n taină, ca viermii graşi, se zbat
grăbiţi să o ridice, s-o zvîrle în sicriu.

Dar inima Speranţei din mîini le-a şi zburat!

10*

Dați-mi copilul
— orișicum ar fi —
de-ar fi să fie
cu chipul
de fiară,
oricum ar fi să fie —
dați-mi copilul
orișicum ar fi,
de nu se poate pentru-ntreaga viață
(pentru această păcătoasă viață
și-atît de scurtă, chiar de-ar fi de-un veac),
măcar pentru o zi,
pentru o zi,
atîta cît să vie
spre mine, cum venea,
cu brațele întinse, ca de orb,
cu degetele pale, de petale.

Dați-mi copilul,
chiar de-ar fi să fie
cu chipul ca de fiară :

îi voi ieși în cale
și-mi va surîde...
îmi va surîde...
de-ar fi la chip ca fiara chiar,
îmi va surîde,
și-i voi deschide ușa,
de-ar fi să-i fie chipul
oricum...

Dați-mi copilul,
dați-mi copilu-oricum,
dar nu cenușa, —
dați-mi copilu-oricum,
dar nu nisipul...

Știu, s-ar putea
să-i fie altă fața,
dar cînd va plînge,
îl voi recunoaște
și, ca să nu mai plîngă,
voi stinge luna
(în întuneric chipul nu se vede),
și dacă va zîmbi,
un zîmbet cît de mic,
îmi va preface lacrimile toate
în cerul înstelat...
Dar nu-mi dați cerul fără el,
albastrul cer de-oțel neîndurat,
nu, nu mi-l dați...

Dați-mi copilul...
Fără de el, sînt stelele nisip,
fără de el, sînt stelele cenușă :

o pleavă-nșelătoare ce se scurge
fără de rost
de mii de ani
din sacul destrămat al nopții...

Dați-mi copilul,
dați-mi copilu-oricum,
dați-mi copilul, orice fel de chip
ar fi să aibă...

Stau în dulap hăinuțele
și-așteaptă...

îi vor rămîne mici...

CORUL COPIILOR UCIȘI

Ce deasă ceață, vai, ce ceață deasă...
Nu mai cunoaștem drumul către casă...

Sîntem ușori și ceața e ca fumul,
Vai, unde-o fi, unde s-ascunde drumul?

Ce deasă ceață, vai, ce ceață mare.
Unde-i cărarea, doamnă-nvățătoare?

Sub talpă n-avem nici un drum... plutim...
Vai, unde-i casa? cum să nimerim?

Și sîntem goi, și ne cuprinde teama.
Unde e tata? Unde este mama?

Nu ne vedem nici între noi deloc
și jocul nu ne place, nu e joc.

Ce deasă ceață, vai ce ceață mare,
Oh, azvîrliți-ne, voi, o cărare.

Nu mai cunoaștem drumul către casă
și ceața este deasă, deasă, deasă...

VOCILE PASARILOR DIN HIROSHIMA

— Unde, unde-s ?
— Cine ?
— Unde, unde-s ?
— Cine, cine ?
— Unde-s ?
— Cine, cine ?
— Oamenii...
— Nu știu. Uite fulgii de cenușă...
Au zburat toți...
— Unde, unde ?
— Nu știu. Să ne facem cuibul.
— Unde,
unde,
unde,
unde,
unde ?...

CINE-A VĂZUT...?

Cine-a văzut pe ucigaş şezînd
şi după ce-a ucis,
alăturea de victimă, ani lungi?
Cine-a văzut pe cei ce-au sugrumat
copiii-n faşă,
plimbîndu-se, fumînd nepăsători
şi ochii aţintindu-şi surîzînd
în ochii mamelor orbiţi de lacrimi?

Cine-a văzut pe cei ce, prefăcînd
într-o sahară de cenuşă
nu o cetate, nu doar case,
nu străzi doar, nu doar templele
de veacuri,
ci prunci de-o zi —
mai vîntură şi azi cu paşii lor
cenuşa sfîntă,
stîrnind nori grei, rîzînd,
cu genele împovărate
nu de polenul lotuşilor, nici

de rouă,
ci *de cenuşă?*

Cine-a văzut un om,
dar om,
un om
ce-ar mai putea să umble
şi nu s-ar prăbuşi
ca un copac trăsnit,
ştiind că praful
ce i se-aşterne
pe botul cizmelor, nu este praf,
ci pulberea copiilor ucişi?

Cine-a văzut făptură
care să fie-n stare să mai treacă,
fără să simtă că e gata
să înlemnească,
pe locul unde-aprinşi de torţa sa,
în jeturile roase ţintuiţi,
în scrum se prefăcură paraliticii...

Cine-a văzut,
cine-a văzut pe omul ce-i în stare
s-arunce focul *peste surdomuţi*
şi-apoi să stea ascuns, privindu-i cum
sînt sfîşiaţi de flăcări şi cum plîng
şi vor cu lacrimile lor să stingă focul?

Cine-a-ntîlnit un om care-a ucis
şi care-n urmă face
statisticile propriilor crime,
chemîndu-şi victimele

la radioscopii
ca să le vadă
palmierii măcinați ai coastelor
și-apoi c-un gest să le arate drumul :
— Plecați acasă,
sînteți morți...

GLASUL CELOR OPTZECI DE MILIOANE

Noi l-am văzut,
noi îl cunoaștem,
noi îl vedem și-l auzim mereu,
noi, cele vreo optzeci
de milioane.

Noi îl cunoaștem,
îl știm prea bine și-l simțim,
căci stă în casa noastră nepoftit,
călcînd prin ea-ncălțat și pîngărind-o,
scuipîndu-ne-amuletele străvechi,
sfărmînd surîsul zeilor
și presărînd peste cerneala
scrisorilor pe care le trimite
în țara lui
cenușa celor ce ne-au zămislit.

Noi nu-l scăpăm din ochi,
căci îl cunoaștem.
E cel ce lasă pe argintul plăjii

mari urme, gropi amare,
cel ce-i obişnuit
să calce, sfărîmînd fără-ncetare...
E cel ce cariază
măselele pămîntului
şi le plombează-apoi
cu cranii, cu rotule omeneşti,
cu tibii, c-un ciment de cimitire.

Noi îl vedem mereu.
Noi îl cunoaştem. El e
acela care
ne-ntinde nervii
ca să-i prefacă după plac, în harfe,
să-i bucure urechea...
el e
acel ce face
din nervii-ntinşi, cînd vrea,
sîrme ghimpate, coarde
cu spini,
pe care cîntă moartea
cu-arcuşul ei de-obuze şuierînd.

El e acel ce face din tranşee
sicrie —
şi giulgiuri foarte ieftine
din voaluri moi de gaze-asfixiante...
El e acela ce ne făureşte
manşete
civilizate,
manşete de fier,
stropite cu vreo patru stropi
de levănţică...

El e acel care-a stîrpit bizonii
cu bărbi de magi asirieni
şi a făcut
din scurtele pumnale ale coarnelor —
cuiere.

El e cel ce ucide poezia.
El a stîrpit pe indieni
c-un uragan de foc
luînd trofee glorioase : arcuri
şi-un fluviu lung de sînge şi de pene...

Îl ştim, e-acelaşi, el e :
cu pieptul albăstrit de tatuaje,
cu călcătura grea ce lasă
pe plaje
mari urme, gropi amare.

Noi îl cunoaştem,
îl cunoaştem bine —

el, însă, nu, pe noi !

GLASUL CENUȘII

Nu știu a cui sînt ; toți s-au preschimbat
în mine. Nu știu cine sînt, sînt însă.
Ușoară sînt și grea ca un blestèm,
sînt piatră și sînt viață neajunsă.

Nu vă jucați cu mine, ucigași,
v-alunec printre degete, sînt vie,
zvîrliți-mă în ocean ; e-n van :
în cupa voastră sunt, și sînt leșie.

Fugiți ! Căci sînt cenușă, pot intra
ca umbra lunecîndă pe sub ușă
și să mă cern pe chipul vostru-n somn,
și să vă dau sărutu-mi de cenușă.

CUVÎNTUL JAPONEZULUI CĂTRE ASASINI

Nu pot să fiu prieten cu tine,-n veci nu pot !
Mi-ar crește, dac-aș face-o, lungi gheare, aspru bot,
mi-ar crește colți de fiară prădalnică, mi-ar crește
la cele patru labe apucătoare clește —
și m-aș tîrî cu ele-n păduri, și aș pîndi
an după an, și lună de lună, zi de zi...
Urlînd aș sta acolo, sub mutul corn de lună
cu inima-mi ca iadul în care jalea sună
și-n care, despletite, scrîșnesc tăcute furii
ce propria lor carne și-o dau mîncare gurii...

Pîndind aș sta, ferindu-mi făptura-ntunecată
de soare și de lună, de apa ei curată...

Cu ochii mei de fiară, lungi ani aș sta la pîndă
și — în sfîrșit ! — cînd falnic mi te-ai ivi în șea,
lin m-aș tîrî spre tine, mi-aș face blana blîndă,
și, surîzînd, la pieptu-ți căzînd —
te-aș sfîșia !

GLASUL MUNCITORULUI

Pentru Marie-Claude Vaillant-Couturier

Voi înălța cetatea din nou... Cuprindeți-vă
miinile,
și iată pumnii mei : sînt arși
mai de demult. S-au învățat cu focul,
cu varul nestins, cu gurile de iad
ale cuptoarelor. Războaiele-au trecut
peste coloana-mi vertebrală
de mii de ori, și-n locul fiecărei
vertebre sfărîmate, au crescut
o sută de inele mai mult, o sută
de sclipitoare
șenile de calcar.
Urăsc războiul, însă nu și lupta.
Spinarea mea e-un arc subpămîntean
ce-azvîrle lumii
planetele de fier și de cărbuni,
dar creștetul mi-i neîncovoiat,
grumaz îmi e furnalul
bătut de vînturi libere,
iar păru-mi șiroind de nădușeală
lucește-n noapte, uneori, ca stelele...

Sînt și fierarul,
încununat de-un pașnic nimb de jar
în care pîlpîie
garoafe, umbre, fluturi, constelații...
Potcoavele pe care
le făuresc
așteaptă ca niște
danturi de uriași
să-ntîmpine c-un zîmbet
galopu-nvingător al aurorei.

Înlănțuiți-vă, voi, brațe arse !

Voi face
din miinile-mpletite noduri
de fier
și poduri o să fac
din strigătele voastre de durere,
pe care-o să le-ntind
peste oceane.

Iau zîmbetul tăcut de pe obrazul
ucișilor — și-l reînviu, și fac
din el din nou surîsul vieții.

Iau scrîșnetul mîniei
și fac din el oțel călit, ce zbîrnîie,
și roți dințate, ce sfărîmă crima.

Iau amintirea
și fac din ea beton,
făclii și scuturi.

Iau lacrimile orbilor şi fac
din ele ochi de veghe-ai lumii-ntregi.

Iau sîngele nevinovat, nu-l las
pămîntul să ni-l soarbă,
şi fac din el o oaste
de steaguri şi le fîlfîi
de-a pururi vii, pe lume.

Iau tot ce-i suferinţă, tot ce-i muncă,
şi le prefac în bucurie
şi într-o nouă
speranţă...

Eu nu pot fi ucis. Sînt pretutindeni.
Cu toţi cei care suferă şi luptă
voi înălţa cetatea din nou.
Înlănţuiţi-vă, voi, braţe arse !

Şi, iată, primul zid se şi înalţă !

...Şi iată oceanul se înalţă
cu coasta lui lucind din milioane
de răni şi amintiri, smulgînd marama
cenuşii — şi se zguduie văzduhul,
clintindu-şi cărămizile-i albastre,
şi, plăgile surpîndu-şi, îi răspunde
fratele Hiroshimei : Nagasaki,
cu golful lui cătuşă-n loc de brîu,
şi sora-i, roabă şi ea : Yokohama,
Shimonoseki, iadul de furnale,
cu mii de coarne împungînd tăria,
dragoni de-aprins metal, ce-şi ondulează
solzi de pucioasă, de venin şi fier...

Şi hohoteşte marea cea mai mare
din cîte sînt, înaltă pîn' la cer,
Marea Sudorii,-amară şi sărată,
mereu crescînd din rîuri milioane ;
din vadu-atîtor chinuite frunţi :
de minieri ce-şi scuipă la Jawata
plămînii ; de ţărani, stînd îngropaţi,

ca nişte zei ai foamei, pîn' la brîu,
în tristele plantaţii de orez ;
de sclavii japonezi din Okinawa,
de palii oameni-cai ce trag la ricşe
pe ocupanţii-n perne-răsturnaţi...
Şi oceanul, nechezînd, se-naltă
cu furie, spre cer zvîrlindu-şi şeaua,
şi oceanul scînteie de zale,
de zale şi de trîmbiţi înspumate,
de gurile-i turbate, infernale —

şi iată-acum pe asasini se-abate !

Se-abate oceanul pe-asasini,
strigînd spre rîurile de desculţi,
spre cei nevinovaţi, tăcuţi şi mulţi :
— Luaţi-mi armele, izbiţi în ei !
Întreaga mea otravă, tot veninul,
turbarea mea luaţi-o din adîncuri,
amarul meu, veninul meu perfid,
prăpăstiile-mi negre-ale mîniei !
Priviţi-mă ! Arterele-mi deschid,
să curgă tot veninu-mi, să-i înece !...
Şi urlă oceanul înspumat :
— Să plece ucigaşii !

Şi-şi zvîrle-n hohot armele la mal !...

SURÎSUL PESTE MOARTE

Pentru Chieko Watanabe

Şi iată-aud acuma glasul celor
trecuţi prin flăcări
cum se-mpleteşte într-un singur glas,
un singur glas sunînd cum sună fierul,
cum sună stolurile de oţel fierbinte
şi fiecare glas e ca o sabie
încovoiată care se-nvîrteşte
deasupra ucigaşilor, sclipind —
şi toate împreună se înalţă
peste cenuşă ca un nimb al vieţii...

Şi iată-le (o, vulturi mari şi-albaştri,
suiţi, suiţi !) cum prind să se rotească,
cum se rotesc crescînd fără-ncetare,
cum se răsfrîng în ocean, săpîndu-i
mari guri rotunde, veşnic rotitoare,
ce dau porunci talazului să crească,
să suie stîlpi de trombe pîn' la stele,
ca să măsoare înălţimea Crimei.

Şi iată cum
zbucnind deodată ca din milioane
de arcuri zbîrnîind —
ca milioane de săgeţi, sărmanii
se-adună într-un singur snop de fier,
ce se roteşte pe pămînt de strajă,
cu ochi de raze lungi zvîcnind spre tîmple,
şi îndreptaţi mereu spre ucigaşi.

Şi vin desculţii, ne-ncetat, sorbind
cu-o nemaiîntîlnită sete cerul,
ca pe un vin din struguri de azur.
Şi cei mai mulţi nu de pe creste-apar,
ci din adîncul văilor, din neguri,
acolo unde munca naşte-n chinuri
o zeitate-n veci nepieritoare:
Speranţa-Luptă,
Visul de ne-nfrînt,
Speranţa ce se-naltă ne-ncetat,
Speranţa care nu poate să fie
ucisă niciodată,
Speranţa pentru toţi cei strînşi în lanţuri.

Şi cei mai mulţi se caţără din văi,
din văile unde-s cărbunii beznei,
pe care milioanele de oameni
îi scot scrîşnind, mereu ameninţate
de rînjetul mitralierei,
îi scot gemînd de veacuri, ca să stoarcă
din ele sîmburi lungi de diamante,
lungi lacrimi de lumină-ncremenită,
o rouă ce li-i smulsă ne-ncetat
şi care-mpodobeşte sînii Crimei
şi răcoreşte Demonului chipul.

Şi iată,
un sărac cu trupul gol
de bronz şi-nalt pînă la cer, cum e
doar zeul uriaş din Kamakura,
un om sărac
îşi spintecă obrazul,
îşi spintecă obrazul, deschizîndu-şi
cincizeci de guri — şi sîngele nu curge...
cincizeci de guri pe care le îndreaptă,
ca pe cincizeci de peşteri infinite,
spre cele patru zări,
şi dă un strigăt,
un strigăt ca un tunet bubuind,
mult mai puternic decît glasul bombei:
— Hei, fraţi ai mei!
Şi ocean spre ocean îl duce,
vuind, ca pe-o corabie purtată
de-un fulger,
din continent în continent, şi munţii,
legînd ecouri de ecouri, fac
să se rotească strigătul în jurul
pămîntului, şi pe pămînt, trecînd
din ţară-n ţară, străbătînd văzduhuri,
pe unde glasul omului e liber
şi se-nfrăţeşte cu al ciocîrliei...
şi străbătînd prin ţări unde văzduhul
vărgat e şi s-aude zornăind
ca lanţurile,
şi unde chiar şi luna aurită
e o ghiulea...

— Hei, fraţi ai mei!
Ca la un semn,
uzinele întregului pămînt,

pădurile şi fluviile,
secerătorii aplecaţi pe spice,
tăcuţii înţelepţi
ce vor să prelungească
bătaia inimilor omeneşti —
şi-ntorc deodată faţa spre faţa Hiroshimei.
Sfîntă milă,
şi tu, mînie,
solidaritate
a celor mulţi şi tari,
surîsuri blînde,
salut, o, miliarde
de inimi fîlfîinde ce răspundeţi !

— Hei, fraţi ai noştri ! Sîntem lîngă voi !

Se-naltă oceanul şi salută
şi fluturii cenuşii au tresărit...
Şi-acum, te uită :
din propria ei plagă răsărind,
ţîşnind înaltă ca dintr-un vulcan,
ca dintr-un trandafir de scrum fierbinte,
se-naltă Hiroshima peste lume
(oh, chipul ei, care-a trecut prin moarte !)
c-un roş obraz la fel ca faţa lunii
şi cellalt ca de fildeş însorit
(priveşte, Demone, şi-nmărmureşte),
se-naltă Hiroshima, lin surîde
(oh, zîmbetu-i care-a trecut prin moarte !...),
surîde Hiroshima, scut punîndu-şi
deasupra leagănelor, braţu-i ars,
surîde Hiroshima şi arată
cu ochii negri către ucigaşi —
şi-mparte arme, arme ale vieţii,

pe care ucigaşii nu le văd,
pe care nu le pot zări vreodată,
semnale şi stindarde,
lumini cu căşti înalte de văzduhuri,
urmate de-amintirile desculţe,
de nevinovăţiile ucise,
lumini ce-n bezne dînd, înaintează,
lumini ce-naintează surîzînd...

Hiroshima — Bucureşti,
august 1956 — august 1958

Din CÎNTECE ÎMPOTRIVA MORȚII

PROLOG

Ştiu, Moarte, nu eşti singură. Mizeria
de-atîtea ori ţi-i geamănă, încît
mă-ntreb : tu o conduci sau ea te-ndrumă ?...
Îţi seamănă ca două picături,
ca două lacrimi de spălătoreasă
ce se apleacă pe sicriul albiei
în care nu-şi dă seama ce mai spală :
cămăşi sau giulgiuri, pruncul nou născut
sau pe bătrînul mort ce nu mai cîntăreşte
mai mult decît un prunc.
Nu, nu eşti singură. Luceşte
privirea ta lividă, ameninţătoare
şi-atîta de nesigură, în ochii Tiraniei
ce trăieşte doar ucigînd.
Nu, nu eşti singură,
nu, nu eşti numai una.
E faţa ta o prismă
cu mii de-oglinzi, cu mii de patinoare,
cu trape şi cu ochi adînci de mlaştini,
cu arbori telepatici care-ascund
în ramuri ştreanguri, împletite din

făgăduieli magnetice-orbitoare,
din vipere electrice-mpletite
cu fire lungi de lună, ştreanguri care
sortite sînt să fie coliere
la gîtul tău de marmori străvezii,
Candoare, şi la gîtul tău fragil,
Naivitate, nu o dată frînte
de labele înmănuşate ale
Perversităţii.

Nu, Moarte, nu eşti singură... Zbîrcita
Meschinărie, trupul său de gnom,
cu degetele-i scurte, ar vrea să facă
din fiecare om o stîrpitură,
ar vrea să calce, să chircească, să sfărîme,
să facă ploşniţe cu-aripi din toate
aceste rîndunele, care
unesc pe oameni şi înalţă cerul :
din inimile omeneşti...
şi-n locul lor, s-aşeze-un vierme palid...
un vierme de pămînt, de scînduri ude...

...Şi-apoi şi Foamea... Foamea dirijată
şi controlată cu-aparate radar,
tăcuta Foame, Foamea ce-i lăsată
cu bucurie să se tot întindă,
amara Foame, Foamea ce se naşte
din pîntecul imens de vîlvătăi
şi fum al piramidelor de grîu
şi de cafea, aprinse la un semn
al unui pumn de oameni...
Nu, Moarte... cine-a spus că ochii tăi
sînt două peşteri fără de sfîrşit
ce iscă numai beznă ? Ştiu

ştiu, Moarte, n-a avut dreptate...

Invidia fiică ţi-i şi ea,
şi nu e neagră. Verde este
ca fierea, verde şi înecăcioasă
cum e pupila verde a pucioasei,
cum e pupila verde a pisicii
sălbatice, şi verde cum e verde
cocleala, ce se zămisleşte numai
săpînd în pielea bronzului, într-una.
Dar, Lăcomia ? Nici ea nu e neagră.
Ce roze fălci şi cît de lustruiţi
aceşti obraji, ca două uriaşe
şi însorite, calde hemisfere !
Şi ea, şi ea-i fiica ta, o, Moarte.
O ştii prea bine, ţi-e şi ea fiică,
deoarece-n statura-i se ascunde
nu numai un stomac, ci milioane,
şi-n fiecare, hrana şi căldura
a milioane de înfometaţi...

Ştiu, Moarte, nu eşti singură. Atîtea
odrasle ai, şi-atît de credincioase,
şi-atîţia slujitori, încît adesea
te pierzi în ei sau printre ei — sau ei
se pierd în tine. Nu poţi fi lovită
şi doborîtă-atîta de uşor. Statura
ţi se întinde uriaşă-n văi,
şi ca să te privim în ochi o dată,
pe tine doar, teribilă, dar una,
noi trebuie să curăţăm pămîntul
întîi
de-odraslele şi slujitorii tăi.

CA SĂ POT APĂRA

Ca să pot apăra mai bine această viață,
veniți și perindați-vă prin fața mea,
voi, fönixi transparenți, victime
rechemate din camerele de gazare.
Voi care, ani de zile, ați ieșit,
c-un foșnet surd de groază prin
gîtlejele oribile ale coșurilor
de crematorii —
reînviați, împrumutîndu-mi
ultima voastră șoaptă,
transmiteți-mi întreaga voastră spaimă,
nedumerirea, lacrima, atunci neputincioasă,
acuma explozivă.
Împrumutați-mi rîurile-aprinse ale
sîngelui vostru,
ca niște cai sălbateci, refuzînd
să se prefacă-n fum...

Nu-mi dați un uragan
de glasuri devenind
un ocean suprauman,

ci ajutați-mă
să fac să se audă șoapta fiecărui
copil, din milioanele de prunci uciși,
șoapta
atît de asemănătoare și de alta
decît a celorlalți copii.

Dați-mi această lună mică de cîrpă
a copilului,
rostogolită cu el odată
în pojarul cuptoarelor.
Această mică lună de cîrpă,
pe care pruncul,
mergînd neștiutor spre moarte,
i-a întins-o, surîzînd,
călăului,
spunîndu-i :
— Poți să te joci cu ea
pînă mă-ntorc...

Să reînvie,
ca să transpară și să palpite pe această hîrtie
la fel ca apa morților în zare, vara,
suflarea ultimă — aici eternă —
a bătrînilor,
a celor ce mergeau la moarte
bolnavi de inimă,
tîrîndu-se în patru labe
cu deznădăjduitele lor bărbi.
Să se mai dea o dată peste cap,
în hohotul de rîs al paznicilor,
astmaticii moșnegi !
Și saltu-acesta
cu adevărat mortal,
să fie viu aici pe totdeauna.

Înfățișați-mi
ochii negri, cu scăpărări astrale,
ale acelui luptător necunoscut,
cu coșul descărnat al pieptului
făcut din seceri albe
și care înainte de-a muri
s-a mai încăierat o dată :
cu leii flăcărilor.

Dați-mi și pletele
a patruzeci de fete-asasinate :
plete-mpletite-n cozi de toate felurile,
ca rîurile cînd se-nvolbură sau ca
secara, sau
stacojii ca toamna,
sau ca un cîntec ondulat
de flaut negru.
Și să nu poată fi-un om
pe-acest pămînt
sau pe-orișicare altă planetă
să nu strige,
de groază, și de milă, și iubire,
chiar dacă n-a avut nicicînd o fată :
— Dar e chiar părul fetei mele !

Și dați-mi chipurile vii
ale-asasinilor
ca să le pot preface în
neant.
Veniți și ajutați-mă
să fac pe omul Om
să stea de strajă
și chiar și-n somn

să-i fie pletele, cabrate de memorie,
mari cataracte
ce cad în noapte arătînd abisul
și izbutesc să facă ziua
mai luminoasă.

CONFESIUNE

Te înțeleg mai bine decît mulți,
căci am trăit aceeași vreme :
știu jalea pașilor desculți,
odaia gheață, ușa care geme

și bucuria de-a simți aripi
crescîndu-mi lungi, de azurii cerneluri
și grija de-a putea să înfiripi
o masă înghețată, de mezeluri...

și spaimele de mic copil, bolind
de nervi, și cerul plin de stele
și stelăria de păduchi foind,
și-acel război și chinurile-acele,

castanele sălbatece din pîini,
și paiele cu ele amestecate,
și-acele urlete de cîini
murind de foame-n străzile-nghețate,

și soba rece, astru de granit,
sclipind cu dușmănie,
spunîndu-mi : — Este ger cumplit ?
Și ce o să mai fie !...

Fitilul ars al lămpii fără gaz,
și lecția rămasă nesfîrșită,
și geamu-n zori sticlind de-un alb atlaz
întins de mîna iernii aburită

și palma dată de un profesor
pe fața mea slăbită, nespălată
din pricină că nu era ușor
s-avem săpun, decît doar cîteodată.

Te înțeleg mai bine decît mulți,
căci am trăit aceeași vreme,
știu jalea pașilor desculți,
odaia gheață, ușa care geme.

STRADA GĂRII 30

Fratelui meu Alexandru

În casa asta-n care — mic — am stat,
să nu mai locuiască nimeni niciodată.
Să nu mai locuiască nimeni
niciodată,
între pereţii-aceştia nu cu mult mai largi
decît un dric.
Nimeni să nu se mai întindă
niciodată
între pereţii-aceştia orbi,
aici, unde, în nopţi de iarnă, obrajii
mi-erau îmbujoraţi
numai de buna zînă Febra,
şi unde-nflăcărata Scarlatină şi Igrasia palidă
mă-nvăluiau
în focuri şi-n mătăsuri curgătoare...

Să nu se mai întindă nimeni
niciodată
pe-aceste duşumele
ca nişte rîuri îngheţate

pe care mă-necam de tuse
şi unde adormeam cu-alţi trei, ai mei, alături.

Nimeni să nu mai stea în încăperea
aceasta, fără de ferestre,
doar c-un oblon acordeon,
pe valurile căruia
în noapte
după ce-l coboram,
îşi petreceau mîinile nevăzute,
iscînd un cînt de fier,
bezna şi spaimele,
Nimeni să nu-şi mai plimbe paşii
niciodată,
pe sub acest tavan
spre care
rahitici îngeri de funingine
suiau cununi de scrum legănătoare.
Să nu mai locuiască-n veci de veci
nimeni aici ;
pecetluită fie uşa
de lacrimile mari, fosforescente,
ale copilului de-atunci
şi luminată de un fulger
— al meu, de-acum —
pentru ca nimeni niciodată
să nu-i mai calce pragul...

XX

Veac uituc, veac plin de amintiri
(plin de amintiri
ca un zid gigantic plin de trandafiri stelari și
plin de
o lepră nemaivăzută),
veac cu pieptul spart, cu pieptul împodobit,
strivit, ciuruit,
de-atîtea decorații meritate
și nemeritate : stele,
explozii, ordine, dezordine, victorii, morminte,
primejdii (cu-cu !
cu-cu ! îmi mai dai un an,
o zi, un minut ?...).
Veac cu pieptul spart, prin care
— cînd tușești — scuipi, vuind,
azur, speranțe, talazuri,
miliarde de stropi : rîndunele,
bujori, zori, aer condiționat, avînturi
necondiționate,
heralzi ai soarelui, aerosoli,

imnuri, cuvinte descătușate,
libertate, iubire, oameni, înainte !

O, veac cu pieptul spart,
te-aud tușind, grohăind și cu
celălalt glas,
scuipîndu-ne, murdărindu-ne,
cu bubuitul tunurilor,
cu perfidia cancerului,
cu plămînii vărsați ai flăcărilor, cu
vîlvătăile împrăștiate ale plămînilor,
cu vulcanii tăi atît de activi, radioactivi,
cu lava asasină, cu slava asasinilor,
cu leșie, cu simfoniile stronțiului,
cu strigătele negre ale crimei,
cu geamătul palid al agoniei,
cu plămînii pe care
îi împrumuți de la oamenii-n lanțuri,
ca să li-i scuipi în față.

Veac uituc, veac plin de amintiri
(plin de amintiri ca un zid gigantic plin de
trandafiri stelari
și de-o lepră nemaivăzută)
scutură-te, prăbușește-ți tot
ce nu mai trebuie să ții-n picioare,
te-ajut și eu,
prăbușește-ți tot ce te-apasă,
nimicește-ți monstruoșii tăi negi explozivi,
prăbușește-ți plăgile acestea
cu solzi de aur,
prăbușește-ți plăgile, lepra,
dar nu peste livezile înflorite,
prăbușește-le, dar nu peste „Cina cea de taină",

prăbușește-le,
dar nu peste cina copiilor,
pe aceștia — nu!

Prăbușește-le,
dar nu ca un orb.

Nu ca un orb!

OH, ANIMALELE...

Oh, animalele —
cît de frumoase sînt...
Cît de frumoase sînt nu prin
creasta de rubinii căpșuni
a cocoșului...
sau prin blana
de-amurg fosforescent
a vulpii...
sau prin botul, atît de roz și nepătat
de farduri
al pisicii...
sau prin eleganța coamei de cascadă
a calului...
sau prin bunătatea
micului ochi zbîrcit al marelui
elefant...
sau prin performanțele acrobatice
nespeculate,
ale atîtor pui de veveriță, care
se-aruncă-n cele mai paradoxale
hamacuri de văzduh,
și nu-și frîng gîtul

niciodată,
şi totdeauna uită să facă
o cît de neînsemnată chetă...
sau prin botul fumegînd
de minunată gospodină,
al vacii,
care ne-aduce în fiecare zi,
la domiciliu,
în punga ei rotundă ca o lună
de nylon roz,
cu nu ştiu cîte zbenghiuri, calea
atît de simplă, netranscedentală,
a laptelui...
sau prin acest bujor zbîrlit
care păzeşte casa
şi care nu mă latră
decît ca să-mi aducă-aminte
că-i un pui de dulău...

Nu, nu prin toate-acestea,
şi nu prin multe altele
sînt animalele atîta de frumoase...
Ci prin această
fire a lor,
prin caracterul lor,
prin faptul că un cîine
rămîne totdeauna un cîine....
El nu vrea niciodată să fie altceva,
el, după o furtună,
se scutură de ploaie,
dar nu de blană, nu de el,
el nu vrea niciodată
să pară altceva
decît ce e.

În el poţi, liniştit,
să ai încredere...

Şi calul, de asemenea...
El e un *cal*, căci el
te poate răsturna,
dar totdeauna
numai în felul calului
şi niciodată ca o cămilă, bunăoară,
sau ca un măgar...

Chiar şi bursucul,
pînă şi el, cît e de mic şi gras şi, poate,
prea chibzuit,
el strînge, strînge, strînge
şi iar strînge, fel şi fel
de alimente,
dar strînge doar atîta
cît îi trebuie să iasă
din iarnă,
şi nu mai mult...
el nu exploatează
ceea ce
a strîns...

Dar aţi văzut un cal *ambiţios*?
Cei de la curse
care-ajung întîi?
dar e a lor ambiţia?
O, dacă n-ar fi pintenii...
De-ar fi să-i laşi în pace,
nu ar face decît
să pască

și să privească blînzi, cu înțelegere,
și fericiți
cum se întrec în goană copiii
sau funigeii duși de vînt...
sau, poate, s-ar întrece chiar și ei,
ei, caii între ei,
dar fără să le pese
cine-o să iasă
întîiul.

Dar cangurul... ce săritor e
la nevoie... cum ne privește
cu ochii lui isteți
și cît de gata-i
întocmai ca un
chelner priceput
să se apropie în salturi mari de noi,
cu coada lui de frac, un pic cam groasă,
să ne servească oricînd,
orice-am vrea,
afară de un fel :
de puiul mititel pe care-l poartă-n șorț.
El, cangurul,
nu face compromisuri...

Dar antilopa, ia gîndiți-vă :
ea, care are o piele
invidiată
de-atîtea frumuseți universale,
o piele
mult mai suavă decît un suspin...
și niște glezne
de o delicatețe

ce pot să facă, fără doar și poate,
geloasă nu doar o femeie...
ea, antilopa,
gîndiți-vă
și-apoi răspundeți : credeți c-ar putea
cu-atîtea daruri să devină
în lumea ei
o încrezută ?
Adică :
să nu mai fie antilopă ?
Și-apoi, ia spuneți-mi :
oare-ați văzut vreodată
un leu
care să se bată-n piept
răgînd : „Eu și iar eu !" —
în felu-acesta vrînd să dea să înțeleagă
celorlalți lei
că el e cel mai tare dintre ei ?
Cu neputință...
Cînd vrea s-arate că e cel mai tare,
el o și *dovedește.*
Nu. Leii nu pot fi
lăudăroși.
Dar unii oameni...

Oh, animalele —
cît de frumoase sînt !...

PISICUL ȘI FIARA

O crimă s-a-ntîmplat, mai mică,
în noaptea neagră ca un dric :
o babă-naltă și voinică
a îngropat, viu, un pisic.

Ucis, pisicu-i în grădină
și-n noaptea neagră ploaia-l plouă,
iar baba ia din oala plină,
mîncînd cu mîinile-amîndouă.

ELDORADO

Să nu tînjiți la aur, să nu-l vreți,
căci, iată, ei sînt plini
de aur
și-n fața noastră pier
în secolul acesta
care nu este-al lor.
Cu toate că-n mișcări sînt vii
și nu sînt nici prea slabi (oricum ai vrea să-i iei),
li-s chipurile galbene de aur ;
o gălbinare stranie de aur
le dă lucirea, strălucirea și aparenta
glorie crepusculară.
Nici un om sănătos nu poate
să le rîvnească boala...
nici un codru,
oricît de răvășit de toamnă,
n-ar vrea să li s-asemuie.
Și nici cea mai sărmană dintre mumii
înfășurată
în bietele-i bandaje —
căci o mumie nu știe ce-i chinul,

în timp ce oamenii aceștia
cu mari pupile de-aur
simt ațintită asupra lor, întreagă,
ura pămîntului.
Ei au o greutate : cînd bat cu pumnu-n masă,
cînd calcă și
cînd se așează să mănînce,
și mai ales cînd dorm.
Căci fiecare vis al lor e-un vis apăsător ca aurul.
Sonore li-s vertebrele bolnave,
căci între ele
stau bine-ascunși
acești napoleoni de gheață,
reumatismul strălucit al bogăției.
Li-i agonia mult mai crîncenă
decît a orișicărui om,
fiindcă li-s plămînii
doi saci de aur greu care-i apasă și le
gîtuie suflarea.
Și muribunzii-aceștia se căznesc atunci
să-și scuipe greutatea
și respirația le hîrîie, le zornăie,
silindu-se să scape de
neomeneasca apăsare.

Ei ar dori atunci să se prefacă fiecare ban de aur
într-un fulg,
și fulgii toți să se prefacă într-o
ușoară zburătoare,
care să se înalțe
și să-i dezlege.

Oh, Eldorado,
roată strivitoare de aur !
O, aur cu sclipiri de salt de leopard,

pe care l-ai ucis și care ți s-a prăbușit
pe piept
și-acuma-ți zace
mereu mai greu pe inimă...

Și hîrîie plămînii,
respirînd din ce în ce mai silnic,
și-afară sînt greviștii,
ușori în salopetele de rîndunici,
și numai aurul apasă tot mai greu,
în timp ce primăvara
abia așteaptă
să sufle-n trîmbița-i de luminișuri...

BRĂȚARA

Atîta timp cît pulsul încă-mi bate,
e o minune.
E o minune cînd se zbate liniștit
ca un pui de țipar
sub apa zorilor
ce curge lin în toamnă.
E o minune-atunci,
fiindcă pot munci
tăcut și liniștit și cu folos,
ca un zidar
ce chibzuit înalță ziduri,
biblioteci de cărămizi fierbinți.
E o minune-atunci.
Atîta timp cît pulsul încă-mi bate,
e o minune.
E o minune chiar și atunci cînd bate
înfrigurat,
atunci cînd simt
cum îmi palpită
ca o șopîrlă azurie

ce-mi spune : — Fii atent,
păzește-te, e o primejdie !
Sau cînd,
chemat de cornul inimii-n alarmă,
zvîcnește
ca un atac
de mici patrule albastre,
mînioase,
gonind independente împotriva
dușmanilor tăi și ai mei,
Umanitate.
E o minune-atunci.

Neliniștit sau liniștit, o, puls,
oricum ai fi, tu-mi ești
brățară mîndră, o brățară
pe care
nici un miliardar nu poate
s-o cumpere,
brățara invizibilă,
de-azur încins,
pe care moartea și dușmanii pot s-o sfarme,
dar nu s-o poarte.

COCOȘII ORAȘULUI

Cocoși ai orașului,
creasta voastră pune-n mișcare
spițele soarelui,
smulgîndu-mă din ape de plumb
ca pe-o săgeată neașteptată.
Cocoși ai orașului...
Dintre transparentele, foșnitoarele-aripi de benzină,
rudele voastre-
claxoanele,
vă răspund.
Cocoși ai orașului...
Bună-dimineața, sans-culoți,
vestitori,
rebeli impetuoși,
cîntînd cei dintîi,
împlinindu-vă neîncetat datoria,
de la-nceput pînă la sfîrșit,
voi care faceți gargară cu beznele,
glasuri mîndre,
nepăsătoare,

decapitate de ghilotina luminii,
și renăscînd mereu din cenușa nopții, din
propria voastră datorie.
Cocoși ai orașului,
de mătase, de foc, de victorie,
incendii de aur localizate,
peceți zburlite,
trîmbițe civile de pene,
incandescente ape de rubine
în care fîlfîie văzduhul ;
semnale ale datoriei,
neprețuind stropii de aur ai trilurilor,
ipocrizia pisicilor,
chibzuința cenușie a guzganilor,
tîrîitul prudent al bursucului,
țipătul inoportun al păunului,
coloratele vocalize
ale primadonelor înaripate...
Cocoși ai orașului,
cît de aproape îmi sînteți,
panașe vulcanice,
limbi ale zorilor
zvîcnite spre cer
din gura cuptoarelor
nestinse nicicînd...
O, voi, cocoși ai orașului,
care pîndiți cu ochii pe jumătate deschiși
ca niște semilune obosite dar neadormite,
gata să-și pună cununi de săgeți,
din care să scapere soarele...
Cocoși ai orașului,
astre zburlite, anonime,
brichete în pumnul transparent al dimineții,
cascade de magneziu
rechemînd din pîlnia infernului
cîrlionțatul cap șiroind de lumină

al lui Orfeu...
ați suit pe gard, pe zid,
pe fereastra mea,
și glasul vostru mi-a luminat
roșu odaia :
— Sus !

Și-apoi din cărămidă-n cărămidă,
ca pe niște clape de foc,
v-ați cățărat pe schela
cea mai înaltă
și, stînd ca niște flăcări
arteziene
în jurul ziditorilor cu ochii limpezi,
ce s-au trezit ei singuri
cu mult mai înaintea voastră,
ați mai cîntat o dată,
umflîndu-vă-n explozii de penaje,
cu vocile de vijelii de maci,
ca niște sans-culoți înflăcărați,
în cinstea lor.

O, VIAȚĂ

O, viață, nevăzută undă,
cea care vii, cea care treci,
așa-i că unda ți-e rotundă,
așa-i că nu mă lași în veci ?

Așa-i că nu dispari, ci-ntr-una
doar te rotești, de plumb și cer,
rostogolind ca marea luna
în valuri care-n veci nu pier ?

Așa-i că mă rotești cu tine
și că o să trăiesc și eu
în lumile-adolescentine
ce vor veni mereu, mereu ?...

Oh, ia-mă-n brațele rotunde,
ca pururea să povestesc
de lumile ce-ascunzi, profunde,
de cele ce se prevestesc.

FLĂMÎNDUL CARE-MPARTE PÎINI

Lui József Attila

Noi nu-ți mai folosim întru nimic. Ne folosești
și astăzi, ne hrănești tot tu
cel care ai trăit
flămînd,
înfrigurat,
flămînd de toată foamea lumii, înghițind
cu noduri
ciorchini imenși de lacrimi,
respirînd văzduhul greu de fum și fulgere
al unui timp cumplit.

Tot ceea ce îți spun acuma
nu-ți mai folosește
întru nimic.
Căci tot tu ești cel care vii spre noi
(noi nu-ți mai sîntem de folos întru nimic)
aproape gol,
cu mica ta mașină de scris,
cu mitraliera ta civilă,
din care degetele tale lungi și tremurînd

de electricitatea foamei tuturora,
nasc ploi, semnale, salve, cai în tropot,
lungi herghelii de grîne cu coame răcoroase,
arteziene linii de-uzine adînci, solare,
și rotitoare milioane
de pîini, pe care ni le-mparți,
fierbinți planete una după alta,
tremurător scoțîndu-le
ca dintr-un larg cuptor
din pieptul spart de febră.

Oh, de-ai dormi...
Dac-ai dormi de douăzeci și cinci de ani și dacă m-aș putea
apropia de tine, pentru-o clipă,
să te mîngîi,
cu legănatul blînd al inimii...
Dar nu...
Ești cel care-a luat pe umeri
durerea lumii-ntregi,
ești cel pe-a cărui față plînsul
a devenit un orbitor cristal de săbii,
ești marele flămînd ce-aduce pîini
și nu se-atinge de nici una
dintre ele.

Plin de făina stelelor,
tu ești cel care vii mereu spre noi.

ECOURI...

Spre seară,-n pădure...
De undeva, de departe
simt bubuit greu de tunuri.
Scutură zarea covoare albastre
săltîndu-mi auzul.
Un arbore se apropie
de umărul meu
ciulindu-și urechile!
Zarea-mi arată sînii-i de obuze,
pulpele grele, de plumb,
acoperite c-un șal lung de umbră,
dinții
de bandă de mitraliere
și între dinți
un fir de iarbă pălită.

Încet se-nnoptează.
Aud cum respiră pădurea,
la gît cu arterele albastre
ale pîrîului.

Cu fruntea senină,
trece-o femeie voinică
pe umăr c-un coș
din împletituri de lumină,
cu o cicatrice
ca o gropiță-n obraji,
cu pruncul de mînă.

Din coșu-ncărcat
cu mere rotunde,
un măr dintre cele mai vesele,
cu gene de rouă,
pe frunte
cu două frunze ca două șuvițe
subțiri, străvezii,
rîzînd se rostogolește
umplînd de parfumuri ecoul.
Femeia se-apleacă,
ia mărul,
și sînii-i o clipă iviți,
străluminează pădurea
ca două ecouri rotunde-ale
lunii...

Femeia începe să cînte.

CEEA CE UCID ZARAFII

Vreau să scriu c-aş vrea
un sicriu,
un sicriu,
dar nu pentru oameni,
ci pentru ceea ce
ucid unii oameni,
în fiece zi :
Un sicriu aerian, transparent, fără panglici,
fără dantele, în care s-aştern tot ceea ce ucid
unii oameni
în fiece zi :
ruşinea cu fața ei palidă,
omenia tremurătoare, cu trupu-i de trestie,
profilul de lacrimă al milei,
tăcuta demnitate,
liniştea oamenilor bătrîni,
încrederea pruncilor în
înțelepciunea celor vîrstnici.

Ei, şi-apoi ?

Şi-apoi, să nu cobor sicriu-n pămînt,
ci să-l ridic sus, peste lume,
cu toate tremurătoarele, mutele, acuzatoarele
lui oseminte,
sunînd asemenea armelor
şi să vă-ngrop
sub luminile lor,
asasini !

COPILUL PIERDUT

Am patruzeci și opt de ani
și asta-i foarte bine.
Păcat doar de acest april
ce parcă nu-mi mai vine.

Păcat doar de acel copil
ce nimeni n-o să-l știe,
care privește dintr-un iaz
de-oglindă fumurie

spre tîmpla-mi dreaptă grea de scrum,
apoi spre tîmpla stîngă,
și nu se bucură, și-ar vrea
să plîngă, doar să plîngă.

30 aprilie 1959

ZĂPADĂ, TINEREȚEA MEA

Zăpadă, tinerețea mea,
copilărie palä, mută,
tu, care ești lumină, stea
ce piere surîzînd tăcută,

cazi lin pe mîinile aceste
și luminează-le mereu,
pe tîmple-așterne-te și peste
sprîncene, pe obrazul meu,

pe-ntregul trup așterne-mi, clară,
aceste muzicale oști
și ocolește-mi ochii doară,
doar ochii — să mă recunoști...

MORȚII ACEȘTIA

Morții aceștia nu mă iubesc.
Ei mă resping cu fruntea lor
rece ca o lună care mă părăsește.
Ei mă resping cu dinții lor strînși.
Ei mă îndepărtează cu frigul
care-i păzește ca o nevăzută sabie.
Cu ochii lor închiși,
ei nu vor să mă vadă.
Buzele lor sînt răsfrînte
și puțin disprețuitoare
ca un pergament de nedescifrat.
Ele spun : — De-acum înainte,
fă-ți socotelile fără de noi.
Ele spun : nu.
Sau nici măcar atît.
Nu mai spun nimic,
nu vor să mai spună nimic.
Goi ca stîncile,
morții aceștia se apără de mine
degajînd frigul ostil,

care — mereu crescînd —
poruncește :
— Îndepărtează-te !
Morții acești nu mă iubesc.

Pentru că nu am știut cum să-i apăr...

BUNICUL

Nimic în faţă... totul — înapoi...
Şi să se-ntoarcă-ar vrea de unde-odată
mic, cu picioare strîmbe, a plecat —
şi nu mai poate... Nemişcat, priveşte
lung înapoi. În faţă e-ntuneric,
şi paşii au încremenit ca-n faţa
unei prăpăstii sau a unui zid.
Şi, orişice ar fi, el nu mai poate
să facă nici un pas. Ca un copil,
priveşte. Singur. Stă ca un copil,
sau ca un orb. Priveşte... nu mai vede...
Lumini fără de vîrstă-i trec prin faţă
şi fîlfîie cu aripi de zăpadă.
Se face frig... Halatul e-o cascadă
ce-i cade peste umerii aduşi ;
alunecă. Şi-i este frig şi-ar vrea
să strige după cineva din urmă,
şi buzele-i rămîn întredeschise.
Nu poate. Şi priveşte înainte —
şi nu vede nimic...

VIAŢA

Cum să ne strîngem, cum să facem,
ca-nconjurînd cu milă, cu drag şi cu putere
pe omu-acesta care ni-i luat
de umbre şi care ne stă-nainte
cu braţele ca două arme frînte —
să ridicăm
în jurul lui,
din inimile noastre
un cerc de neînvins,
vibrînd de-o viaţă triumfătoare ?...
Cum să izbutim,
noi, care plutim, cînd vrem, deasupra pămîntului,
la mii şi mii de metri,
să smulgem moartea ce-l îmbrăţişează
şi s-o zvîrlim la înălţimea de-unde
să nu-l mai poată atinge ?
Cum să facem
în lumea
gemînd sub munţi metalici cu aripi monstruoase,
să zămislim o mică maşină,
nu mult mai mare decît un canar,

cu penele udate-n lună,
cu două aripi de azur,
care s-aducă-n inima bolnavă
bătînd mereu mai stins
şuierul vieţii ?...
Oh, veniţi şi ajutaţi-ne toţi
să ridicăm
în jurul acestui om,
ce ni-i răpit şi se îndepărtează
tăcut dintre noi,
un cerc de neînvins,
vibrînd de o viaţă triumfătoare...

DRAGĂ...

Să spun doar atît : „dragă" —
şi ceea ce am spus, un cuvînt,
să nu ne unească numai pe noi doi,
să nu fie doar o punte
între mine şi tine,
să nu fie o rază doar,
pe firul căreia noi doi
să ne putem preumbla în voie
ca doi îngeri echilibrişti,
cărora nu le pasă de neant,
pentru că-şi dau seama că, oricum,
chiar dac-ar luneca de pe fir,
nu s-ar prăbuşi,
fiindcă i-ar susţine aripile...
Să spun : „dragă" —
şi-un miliard de mîini să se unească
şi să-ntindă un pod ultramarin,
cu nituri de stele vibrante,
un pod,
pe care vrăbii de-azur să ciugulească
din pumnii copiilor neînspăimîntaţi

meiul luminii ;
să spun : „dragă“ — și cuvîntul să răsune
în labirintele reci ale spitalelor,
cu oameni care și-au pierdut speranța
sau care o așteaptă —
și să-i aud răspunzîndu-mi : „Mai stai doar puțin,
să ne lăsăm halatele
și să venim și noi,
parcă se luminează...“
Să spun : „dragă“ —
și milioane de oameni necunoscuți,
cei pe care nu-i voi vedea niciodată,
să mi se-arate, așa cum sînt,
ca niște păsări de iarnă, neapărate,
aproape goi,
în zdrențe de ploaie și-n ciorapi
al căror vîrf e-ntr-una tras sub talpă,
căci se destramă-ntr-una —
și-acest cuvînt al meu,
singur, țesîndu-se dintr-o iubire infinită,
din fire lungi de jale în zale prefăcute,
pe toți să-i învestmînte.

...Noapte. Și vîntul ce tîrăște vaiere
și-aripi de-azur muiate-n sînge,
și luna palidă ca un copil minat de stronțiu.

Oh, dragă, dragă...
Trebuie,
încă mai trebuie,
să pun cuvintelor coifuri de fier !

RUE PIERREUSE

Liège, într-o toamnă...

Pe unde-apasă plumbul luminii de leșie
și moartea zilnic prelungită,
treceam, iubito, îți aduci aminte...
pe strada strîmtă,
cu pietrele ca niște omoplați alăturate.
ca niște omoplați de cocoșat
ce poartă-n spate gîndurile mute
și seara disperată...
pe lîngă zidurile cenușii în care
luminile își aprindeau roșcate
rănile...
pe lîngă strîmta casă-n care
sus, la mansardă,
sta o femeie
cu mîinile umflate atîrnînd...
pe lîngă poarta
sub care un copil îngrijorat
cu fruntea grea, de riduri liniată,
și cu bărbia-n pumni,
sta dus pe gînduri
ca un bătrîn...

pe lîngă vîntul
ce smulse
din bezna unei încăperi un geamăt :
— De s-ar sfîrşi odată...
Pe lîngă odăiţa unde
un pumn
zăcînd pe masa goală
luă deodată un cuţit,
tăind cu deznădejde bezna
ca pe o pîine neagră —

cînd izbucni şi ploaia,
şi-acoperişurile toate se treziră
şi salutară trăsnetul
sunîndu-şi ameninţătoare tobele...

COSIMINO

Cu miile-i de cîrlionţi în soare,
cu barba lui caprină, filozof,
stă Marcus Aurelius pe calu-i,
cam de vreo două mii de ani,
la Roma ;
priveşte
cu ochii-i exoftalmici, gînditor,
văzduhu-albastru,
în timp ce armăsarul de sub el
înalţă, cam de tot atîta vreme,
masiva lui copită,
să nu-l atingă
aceste libelule sau gîndaci
ce-i zboară pe aproape :
limuzinele.

O, Ave Caesar !
Umbra-i, odată cu-nserarea

se-ntinde ca un val peste-oceanul
de-asfalt.
Atîtea s-au schimbat...

Luna
plombează cu argint
măseaua cariată
a Coloseului.
Caracalla privește
cu fruntea-ngîndurată de o sută
de bice-ale invidiei
la măreția criminalilor
de azi.
Cu degetul lor mare, arătînd
țărîna,
ei ucid
în cîteva minute
de mii de ori mai mult
decît ucis-a el
într-o viață.
„Recipe ferrum!"
Cine-a strigat ?
Nu-i nimeni.
Suspine trec ca norii...
Cerul
se umple de sînge...
Tibrul se-nvolbură de umbrele flămînzilor de azi
în haine curățele ;
au lanțuri invizibile —
o mie nouă sute șaizeci unu...
Marcus Aurelius
ar vrea să-ntoarcă
ceafa lui de bronz,
să vadă ;

nu poate, și privește doar
cu coada ochiului...
Umbrele se-neacă, apa
le duce-ncet la vale...
O statuie
de băiețel
mai palid decît luna,
mă trage de mînecă
și-mi șoptește
ca-n fiecare seară,
cu buze tremurînd,
de marmoră contemporană :
— Cumpără-mi, te rog,
un sandviș —
dar cu carne...

— Desigur, Cosimino...

CIVILIZAȚIE

Anvers

O crîșmă. Radio. Și muzică
de dans.
Un om, în crîșmă,
lîngă radio și lîngă
muzica de dans.
Și mîinile acelui om,
ce bat în masă
ritmul dansului —
și fața omului, încremenită,
o față albă de ghilotinat.

Mîinile
despărțite
de ceea ce gîndește omul.

Și fața-i albă de ghilotinat.

FÎNTÎNA ROMANĂ

Tresari, fîntînă, sari, tresari,
de-argint, de ape prea-curate,
cuprinsă în inelul tău
de piatră înverzită și cleștaruri.
Stau lîngă tine, te privesc,
o, cît ești de frumoasă.

Te-aud : ești șipote de lacrimi ?
Ești hohote de umbre pale ?
Ești, poate, bucuria mea nesigură
a călătorului ?

O să te mai revăd
în mine oglindită
la fel ca astăzi ?

Vocale-ale luminii fugare,
Înșelătoare murmure-mpletite

cu clarele silabe ale apelor,
săriți mereu în sus,
lungi fulgere de rouă și de-azur,
acuma cînd se-ntunecă...

Se-ntunecă și, iată,
crepusculul
te-a prefăcut, fîntînă,
în pasăre decapitată...
Svîcnește sîngele, tresare, sare...
Și oameni palizi,
cu mîinile în buzunarul gol,
privesc la tine țintă
și parcă-așteaptă
să-ți potolești pe totdeauna
zvîcnirea gîtului de piatră-nsîngerată
și zborul tot mai stins al penelor de ape
ca să se-apropie
— flămînzi tăcuți —
și să te-mpartă...

RÎURILE SE DEZGHEAȚĂ

Rîurile se dezgheață, trosnind
ca niște copaci de cristal.
Cu aburul plămînilor îți scriu
rotunde litere fierbinți în dimineață.

Răspunde-mi, iubito, la fel, suflînd
peste pămîntul, rece încă,
și peste sînul uriaș de stîncă,
din care picură un ghiocel.

TU EŞTI CA PASAREA ACEEA

Tu eşti ca pasărea aceea,
care, cîndva,-ntr-o zi de vară,
cînd ploaia se lăsa din ceruri
parcă plutind, atît de rară,

zbură de-afară în odaia
în care stam şi, fără veste,
în timp ce, albăstrie, ploaia
se prelingea lin pe ferestre,

mi se opri pe umeri, mică,
şi mă-ntrebă din ochi : — Tu eşti ?
şi, nemaiaşteptînd răspunsul,
sclipind, pieri pe veci.

Tu eşti...

LUMINA

Lumina — ce bună...

Într-o odaie neagră,
obrazul transparent al unui copil
adormit pe o mînă de lună.

Steaua ce zboară
din nicovala serii
lovită de un ciocan, —
uşoară.

Torpila unei ciocănitori
scăpărînd argint
dintr-un mesteacăn
în zori.

Ața cu care
mașina de cusut a lunii
însăilează
sfîșiatele valuri amare.

S-a făcut întuneric, —
dar ți-am sărutat lobul urechii,
și ți s-a aprins trupul de aur
feeric.

MOMENT

Părea că Sena stă pe loc...
curgea atît de lină,
încît desigur aștepta
pe cineva întîrziat să vină.

Crezui că eu sînt poate-acel,
și ca un băiețandru
grăbii din urmă s-o ajung,
tăindu-mi drum pe podul Alexandru.

În toamnă, părul mi-era nins
și, peste balustradă
mă aplecai, făcîndu-i semn
s-aștepte, c-am ajuns, și să mă vadă.

Sprînceana undei încreți
fixîndu-mi fața slabă
și tîmplele cam argintii —
și-și trase pletele, pornind, în grabă...

ÎN FAȚA APEI

Văpăi de frunze... La Paris...
(Mi-aduc aminte ca-ntr-un vis)
Înfrigurați, puțin și triști,
treceam pe lîngă buchiniști,
dar cu o sete-atît de mare
de viața noastră ce dispare,
de fiecare clipă,-ncît
te-nlănțuii de după gît,
privind spre Sena ce curgea
ca viața ta, ca viața mea,
ca o viață a orișicărui...
Și cînd simții că mi te nărui
în brațe,-am stat încremenit
pe pod, coloană de granit,
de plînsul unei iederi strîns...

Și am știut că noi *rămînem*,
suind din iederi lungi de plîns...

CHIAR DACĂ

Chiar dacă nu mă iubești,
eu o să te iubesc,
cu-atîta mai curat și mai firesc.
Chiar dacă o să spui :
„zadarnic, e zadarnic !"
cu-atîta eu mereu voi fi mai darnic.
Chiar de-o să spui :
„A fost o fiară", iară
voi spune : „Unde-i blînda-mi căprioară ?"

Trăind, de-mi spui să tac,
eu o să tac.
Dar de-ai muri, urla-voi veac de veac...

RĂSPLATA

Tu ești cea care
trezești hîrtia
din somnul ei de iarnă.
O faci zăpadă scînteind sau catifea,
umbră de primăvară, soare,
fierbinți artere-i dai,
de tuș albastru
navigind ca viața.

Acum
să unduie începe
și s-ar spune
că-i un fierbinte șold —
și-acuma e un golf
cu valuri lungi ce-alunecă.

Iar pescărușul străveziu, pe care
l-ai înălțat din coala ce palpită,
așteaptă seara cînd — fără să știi — va săruta
prelunga-ți mînă chinuită.

PERPETUUM MOBILE

Aș vrea să-ți spun lucruri pe care le cunoști
și lucruri pe care nu le cunoști,
lucruri pe care le cunoști
ca o brățară care-nconjoară,
și mîna ta și mîna mea.

Și aș vrea
să-ți spun lucruri pe care nu le știi
din zilele ce se vor naște argintii.

Lucrurile pe care le cunoști
sînt niște viaducte
cu pulpele bine înfipte-n pămînt

și celelalte sînt niște fructe nemaivăzute
cu tainice frunze de vînt.

De-ai sta nemișcată,
ai fi o statuie cu zîmbet divin.

Mișcă-ți, te rog, săgețile ochilor
puțin.

SÎNT FLUVIUL

Sînt fluviul ce-ți înconjoară șoldul,
sînt fluviul cu priviri verzui, cu negre adîncuri
în care-mprăștii legănîndu-ți pletele
semințele de astre parfumate.

O, de-aș putea să fiu
mereu un fluviu
împrejmuit de-acești copii
și de un stol de stele
ce sîngele-și jertfesc
ca să aprindă o lumină
pe gura rece a zorilor de zi.

Dar îmi sfîșie undele
bătăile
de inimă, de tunuri, de rachete —
și-atunci m-adun,
m-adun în jurul tău,
și sînt un centiron

ce-ţi strînge mijlocul,
iar trupul tău un scut e, orbitor,
la adăpostul căruia surîd copiii
cu ochii lungi ca scoicile...

TEZAURE

Gorganele cu sîni umflaţi de soare
şi eu în umbra lor.
Aproape, fluxul cîmpului foşnind tăiat
mi-aruncă la picioare milioane
de stropi de grîu.

Refluxul mării.
şi iarăşi fluxul grîului sunînd.

Ai sînii mici
şi-acuma ieşi din mare
şi te întinzi, la soare, lîngă mine,
cu trupul lung sunînd de stele lucii
şi de mărgăritare albăstrii.

Refluxul mării

şi iarăşi fluxul grîului
acoperindu-ţi sînii mici, cu plăpumi
rostogolitoare.

Geloase,
gorganele suspină...

PRIMĂVARĂ

La coada ochiului ferestrei,
sclipeşte-o lacrimă de ploaie
necunoscută, părăsită de vijelia ce-a trecut.
Şi-ntunecimea cade, a căzut...

Şi-un bubuit departe, nu de tun,
un ultim tunet al furtunii,
deschide-un trandafir, o clipă,-n cer.

Şi-aud cum inima-mi ca un
mic mînz roşcat,
cu zgomot de potcoave mici de fier,
porneşte să-l întîmpine
şi-mi scutură, trecînd prin frunze proaspete,
pe faţă şi pe mîini
ciorchini de diamante încă tulburi...
Şi nu mai ştiu :
sînt lacrimile tale
sau ale mele — de fericire —
primăvară nouă ?...

Şi iată omul aruncat în vid
(în vidul nesimbolic),
omul fără de pată, fără nici o vină,
şi care printre noi
n-o să revină
niciodată.
El n-a înaintat nicicînd
pe sîrmele minciunii,
ţinînd în echilibru o prăjină
de întuneric, nevăzută, lină,
cu ajutorul căreia, urcînd în oscilaţii,
primejdioase pururi pentru alţii,
s-ajungă sus
ca să păteze stelele
şi să le pîngărească
potirul.
El n-a făcut aceasta niciodată.
Arzînd de dragoste
pentru adevăr,
s-a prefăcut în faclă, fără
să se prefacă
şi de aceea

i s-a pus pe piept
o tablă : „Incendiator".
Şi-acuma, iată-l, azvîrlit e-n vid
(în vidul nesimbolic), ca să
se stingă,
să dispară,
să nu mai ardă feţele-asasinilor.
Se prăvăleşte-n vid
(în vidul nesimbolic),
dar tot ceea ce zbirii lui ar vrea
să întîlnească-n cale,
ca să-l sfărîme :
o lume dură, neînsufleţită,
ziduri, pavaje-alcătuite
din ochi de piatră,
cabluri, beton, stînci, mări
şi constelaţii
se dau în lături pline de
evlavie —

şi flacăra lui un drum e
în infinit,
ce scapără de lacrimi
şi de triumful nedorit
în lumea lucrurilor mute.

FRAGMENT

...Şi se făcea că, stînd pe spate,
rănit şi de duşmani încins,
un nimb de arzătoare spade
mă-nconjura. Păream învins.

Oricît de mică, o mişcare
dacă făceam, s-ar fi părut
că moarte-aduce. Scrîşnitoare
tăişuri — şuierau : — Stai mut !

Ca limbi de viperă-ascuţite
pîndeau să vadă : ce-o să fac.
Şi eu ştiam că liniştite
vor sta doar dacă o să tac.

— Poţi să trăieşti o veşnicie,
de nu-ţi mişti pletele în vînt,
stînd răsturnat, pîndit de-o mie
de-arătătoare scăpărînd

şi chipul tău, ce ascuţit e
nu doar din naştere : de chin —
cu vremea, linii rotunjite
va căpăta, şi nu-i puţin !

Căci te vei îngrăşa-n tăcere
sub pînda noastră stînd culcat,
şi trupul, ce-n cămăşi de fier e,
se va muia, neapărat...

...Ca un meteorit ce-n humă
căzut, stă palid şi stingher,
şi-n timp ce mlaştina-l sugrumă
visează oştile-i de fier,

eram, şi ascultam, departe,
cum marea-şi înălţa tunînd
un cîntec vertical ce-mi arde
şi-acum în piept, şi orişicînd.

— Ridică-te, chiar pentru-o clipă,
ridică-te, să te zăresc,
din spada lor fă-ţi o aripă,
ridică-ţi chipul bărbătesc !

Ridică-te şi-arată-ţi faţa
cu nimbu-acesta infernal,
căci se iveşte dimineaţa
săltînd pe calu-i de opal,

și nu te vede pe întinsul
acestei zări unde-ai căzut.
Spre cer te saltă, căci învinsul
e doar cel nemișcat și mut.

...Și am sărit străpuns de spade
și-am și murit odată-atunci
și auzii cum trupu-mi cade
de sus, brăzdat de mii de dungi,

de mii de dungi de sînge, care,
umflîndu-se, schimbară timpul —
căci zorile veneau călare,
aprinse, să-mi sărute nimbul...

TÎRZIU

O, acum... Cît îmi pare de rău...
rău pînă în iad...
Nu trebuia să las să se întîmple...
Nu trebuia să te las...
nu trebuia să te las să te soarbă
setea flăcărilor...
nu trebuia să te las...

Un pumn de cenușă... Mai ești doar atît...
un pumn de cenușă,
pe care trebuie să-l apăr
de-o cît de neînsemnată
respirație a vîntului,
de o cît de neînsemnată
clintire,
pînă și de
bătăile inimii mele...

Și te-am privit cînd,
cu toate că de gheață,
era încă timp...

I-aş fi putut opri...
Pămîntul, poate, ţi-ar fi dat carnea
pe care nu o mai aveai...
bieţii tăi sîni dispăruţi
şi doi papuci,
în vîrf cu ciucuri moi de iarbă.
Dar te-am lăsat setei nebune
a flăcărilor.
Şi-acuma eşti o păpădie,
o biată păpădie,
de cenuşă...
Şi te privesc
şi nu îndrăznesc să răsuflu...

MAMA

De-atîta plîns, avea pe ochi
o plasă tremurînd sfioasă
sau mîndră — cum pot şti eu, oare ?... —
sărmanele-i mărgăritare.

Iar ochii ei, căprui doar unul,
şi cellalt verde ca ai mei,
clipeau de parcă pururi tunul,
bătînd în anii noştri grei,

ar fi-ngrozit-o nu pe dînsa,
ci pe copii, pe noi, ce-n pînza
de-atîte lacrimi tremurîndă
ne oglindeam, goi, stînd la pîndă,

înfăţişînd cu-alţi prunci, puzderie,
de pe cuprinsul lumii-ntregi
încremenita infanterie
a foametei, ce-o înţelegi...

LASĂ-MĂ

Lasă-mă să te mîngîi
lasă-mă să te mîngîi pe coapse
lasă-mă să-ţi mîngîi inima
lasă-mă să-ţi mîngîi ochii
lasă-mă să te mîngîi.
Lasă-mă să-ţi mîngîi
coapsele şerpuitoare
ale miresmelor tale
umbrele de foi leneşe
ale pleoapelor tale
lasă-mă să-ţi mîngîi
dogorîtoarea cupă
cu care-ţi aperi inima
Lasă-mă să te mîngîi...
Pentru tine
mi-am tăiat ghearele.
Priveşte : zece semilune
sclipesc, printre stelele umede
pe cer.
Lasă-mă să te mîngîi
Nu vreau să te sfîşiu.

PĂDURE LA ŢIGĂNEŞTI

Pădure, straniu ocean
cu ape foşnitoare, grele,
ce pe nisipuri lungi de stele
te clatini, flux diluvian

sfărmînd înaltele inele
de-azur adînc, o, gardian
prizonier, înalt ochean
al anotimpurilor mele,

albastra cheie dă-mi, ce poate
să-nvie şoaptele de-atunci
şi umbrele îmbrăţişate,

şi frunzele ce le arunci
mereu pe ţărmul care zboară
din veşnica ta primăvară.

LUI SHAKESPEARE

Prin labirintul crimelor, prin vicii,
prin sînge, printre crini, o, ce firesc
e mersul tău și cît de tineresc,
înalt ca lumea înfruntînd suplicii,

însă mereu știind că lașii, micii,
chiar de-s uriași, nu pot ce-i omenesc
să năruie, fiindcă își găsesc
în chiar făptura lor oglinda fricii,

tu, Shakespeare, printre flăcări, mă conduci...
Dă-mi mîna și arată-mi iar și iară
că omul este mai presus de duci,

că mîna este mai presus de gheară
și că pedepsitoarele năluci
din iarnă ies, suind spre primăvară.

ÎNVĂPĂIAT VOI FI ÎNTOTDEAUNA

Cum o să pot deveni vreodată rece,
rece, palid, frumos și întins
în mînă c-un măr de marmoră nins
ca Paolina Borghese ?

Ochii mei scăpărători ca spițele
cum să pot crede că vor
încremeni vreodată ?

Plasa de foc a vinelor mele
să se prefacă-ntr-o stinsă rețea
de crengi argintii ?

Nu vă grăbiți, lăsați...
Pe piept nu-mi puneți flori,
pe gură nici un galben.
Învăpăiat voi fi întotdeauna, sărutat
de buzele aprinse ale soarelui,
de focul ce l-am semănat
în oameni.

ELEGIE PENTRU FLOAREA SECERATĂ

FLORICA

Omoară-te de două mii de ori,
și tot n-o să ajungi s-o mai învii.
Flăcări aprinde, smulge soarele.
Acum, mai tare-i ea decît oricine.

Nu se mai joacă, nu mai vrea
prin mii de ape să călătorească.
Nu se mai schimbă. E triumfătoare
în nemișcarea-i oglindită-n sine.

Ea te-a iubit și te-a îmbrățișat
de-atîtea ori cît ai dorit.
Însă acum s-a liniștit : adincă.
E floare și e stîncă.

IZVOR

Lacrimile mele curg dintr-un izvor
ascuns adînc în nemişcarea ta.
Ele se rostogolesc, nu se numără,
nu se privesc unele pe altele.

Desculţe şi oarbe se ciocnesc între ele,
dar, uneori, încremenesc
iscînd un luminiş : cînd tu apari
şi vii spre mine surîzînd prin lacrimi.

AJUTĂ-MĂ

Ajută-mă s-o regăsesc.
A plecat nici de două luni,
şi ea vrea să se înapoieze,
dar trebuie să fiu ajutat.

Orice ajutor mi-este bun,
îndepărtaţi o umbră, un nor,
poate să fie ascunsă acolo
împotriva voinţei, căci ea vrea să se-ntoarcă.

Ajută-mă cu cît de puţin,
cu cît nu cer nici cerşetorii,
ca să pot s-o redau soarelui
pe draga mea, decît lumina mai frumoasă.

SÎNT CEL CE IUBEŞTE PĂMÎNTUL

Cît mi-e de ruşine că plîng,
cît mi-e de ruşine,
cît mi-e de ruşine de ploaia
ce mă-neacă în mine.

Cernit de gratii de plîns
ce pot face
cu jalea ce mă clatină
încolo, încoace.

Nu pot trece prin lacrimi
ca un înotător.
Sînt cel ce se dă la fund
necerînd ajutor.

Sînt cel ce iubeşte pămîntul
acoperit de ape,
sînt cel ce se leagănă la fund
cu tine în braţe, aproape.

TOT CE NU AM FĂCUT

Tot ce nu am făcut
cînd mai erai
putea să fie o stea,
şi este un scai;

E o lumină răutăcioasă
şi orbitoare,
care-mi topeşte carnea
prin care scheletul transpare.

E o lumină fără de tine
şi fără de mine,
o lună strălucitoare
de ruine.

Fiind dintre scumpe
cea mai scumpă,
eşti noaptea aurului
devenit umbră.

TOATE LUCRURILE

Toate lucrurile rămase
de la iubita ce-acum, aici, nu e
așteaptă tremurînd să fie scoase
din scrin, din dulap, de pe cuie.

Locul lor este
același, de altă dată,
dar fiecare știe o poveste
ce nu poate fi nici murmurată.

Cămașa ei păstrează
parfumul trupului și așteaptă,
pantoful puțin scîlciat
e gata să suie o treaptă.

Brățările de palid metal
ce-au cunoscut blînda ei mînă
așteaptă doar un semnal
să plece la dusa stăpînă.

Nimeni, nimic nu o poate
uita, văzduhul încearcă
pașii celei plecate
la mine din nou să-i întoarcă.

ŞI VIAŢA

Şi viaţa care merge înainte
şi fără tine, şi fără tine, şi fără tine,
triumfătoarea viaţă pe ruine,

pe oase şi pe părul tău de lună,
pe ceea ce a fost şi pe ce nu e,
pe ceea ce coboară, pe ce suie,

pe ceea ce nici nu ştim dacă e,
pe ceea ce nici nu ştim dacă a fost,
şi cu ce rost, şi cu ce rost, şi cu ce rost,

pe ceea ce ai vrea să-ntorci şi nu se poate,
pe ceea ce-i aproape şi departe,
pe ceea ce desparte,

ÎŢI AMINTEŞTI

Îţi aminteşti de banul azvîrlit
de tine în fîntîna cunoscută din Roma ?
„Dacă-i arunci în ea, te vei întoarce..."

Tu ai surîs şi-apoi l-ai aruncat,
parcă spunînd : „Crezi că doar oamenii
mint cînd doresc ceva ?"

Şi banul şi acum te mai aşteaptă...

Cînd o să mă zărești stînd lîngă tine,
să-mi dai o sărutare, chiar de-ar fi
mai rece decît marmora, să mă întrebi :
„De ce-ai întîrziat ?“

O să-ți răspund
lipindu-mă de tine : „Pentru că
nu moartea-i cea care m-a smuls, ci viața,
și am venit eu însumi, netrimis
de nimeni, nemaiașteptînd
sorocul să m-ajungă, ci-ncercînd
să mă desprind de soare, însă nu
fără a-i răpi căldura ce-ar putea
să-ți înflorească zîmbetul pierit.

Atunci mi-ai spune, poate :
„Bun venit...“

Sînt Daniel cel aruncat în groapa cu lei.
Voci tainice-mi șuieră : „Ei, acum să te vedem :
ei pe tine sau tu pe ei ?“

Fiorii mă străbat. Cînd or să vină ?
Și mă tot uit în jur, ca să zăresc
o umbră să mă sfîrtece, un leu cu colți de flăcări,
o jivină.

E groapa singură, cu buzele senine,
nu se aude-un pas afară.

Și toate fiarele se plimbă-n mine.

CÎNTARUL

Acesta e plumbul, aceasta e marea,
acesta-i cîntarul si-acesta porumbul.

Poţi să le iei pe toate
şi poţi să le cîntăreşti
cu indiferenţa unei poveşti străvechi.

Nu mai străbaţi nici un timp,
nici un an nu te-apasă,
nu mai eşti aleasă, nu mai intri în nici un joc.

Mîna nu-ţi mai tremură,
spinarea ţi s-a îndreptat,
ceea ce a fost un oftat e un nor ce se-naltă.

Eşti contemporană cu străvechii parţi,
ai zîmbetul din ultima clipă
pe care, necîntărit, îl împarţi.

RĂPIREA

Cu brazii treceai pe lîngă moarte,
luîndu-i parfumul,
casa noastră porni să se-aplece,
desfrunzindu-şi ţiglele pe alei.

Frunzele pluteau picături albastre
în ochiul tău devenit o mare fumurie,
eu însumi plecasem din mine
trecînd pe sub o clătinătoare poartă.

„Acum, fie ce-o fi !" îmi spuneam
şi aplecat mergeam înainte,
dar încă aducîndu-mi aminte
priveam în sus, să te zăresc,
şi nu te mai zăream la geam.

HAINA

Haina deznădăjduită,
aruncată la întîmplare,
așa cum stă pe un scaun,
e un cîine chircit care moare.

Din trupul meu care a fost
nici o urmă nu a mai păstrat,
muiată de umbră
este vestmîntul unui înecat.

Toate lucrurile spun :
„Ce singură este această haină !"
Haina care a fost cîndva haina mea
îmbracă oribila taină.

Netezește-o cu degetele tale,
tu care m-ai mîngîiat de-atîtea ori,
și ia-mă de braț și ia-o
la invizibilii tăi croitori,

unde și cu o să viu,
cu trupul meu străveziu plin de coaste,
să-mi țeși un vestmînt mai ușor
din a razelor tale oaste.

SĂRBĂTOARE

Înapoiază-te chiar numai pentru o zi,
de sărbători, cînd toată lumea se duce acasă,
cînd masa e un iaz foșnind de lumini,
cînd paharele sînt păsări cîntătoare.

Suflînd în palma ta încremenită,
să ți-o încălzesc cu sărutări,
lumini de lebede să-și ia zborul
din singuraticele mele luminări.

ÎNTÎLNIRE

Unde leii de piatră încep să vorbească,
unde pleoapa fîntînilor
refuză cătușa pietrei,
unde surîsul
îndepărtează în fiecare seară
masca de fier
de pe obrazul însinguratului,
unde bijuteriile cele mai căutate
sînt inelele
din fire de iarbă
cu o nestemată
din triluri de privighetoare,
acolo ești totdeauna
alături de mine,
iubita mea cu nume de floare.

Și sîntem cu toții.

RÎNDUL

Îţi venise rîndul după cele trei bătrîne duse,
dintre care celei mai tinere
i se adîncise părul de rîu pe o pernă.

Şi nu ştiai.

Tu erai tînără.
Însă luna
se prefăcuse în roată de adîncă fîntînă.

Şi nu ştiai.

Spuneai : — Să mergem la munte,
acolo sorb aer
şi iese un abur de stele.
Te aşteptau cele trei.

Şi nu ştiai.

Spusesem : — Dar n-am sărutat copiii.
Şi mi-ai răspuns : — Doar nu plecăm
pe vecie.

Şi nu ştiai.

Şi ne-am înapoiat. Eu în urma ta,
şi tu întinsă, plutind
înaintea mea.

Şi nu ştiai.

GREUL PĂMÎNTULUI

Ce încruntat e pămîntul
și cît de nepriceput.
Nu știe să ia în brațe,
nu știe să păstreze ce a primit.

Îi scapi printre degete
și nici nu-și dă seama
că ești cu mult mai înțeleaptă
și decît el mai vicleană.

Te-ai ascuns în el, ca să răsari
din brațele-i negre mai albă.
Să te reverși într-o ploaie de plete
de raze, cum n-are el iarbă.

Să-l faci să gîndească puțin
cu circumvoluțiile sale de munți și de văi
și să vorbească, spunînd
înfrînt : — Întoarce-te la ai tăi.

VESTMÎNTUL

Sînt cel care-ți invidiază
pămîntul
sub care stai,
căci ți l-ai așternut pe tine
furîndu-mi-l, călcînd în vîrful degetelor
(precum umblai cînd îmi păzeai de larmă
somnul) ;

tu nu mi-ai dat răgaz
nici să-ntorc capul
și mi-ai furat pămîntul
sub care trebuia eu să m-aștern.
Nu ți se potrivește, în zadar.
E prea mult și prea greu
și, totuși, l-ai îmbrăcat.

Și nici n-ai mai întors capul
să te privești în oglindă.

UȘA

Îmi străbați toate drumurile,
mi te-ntinzi pală-n bărcile cearcănelor,
te ghemuiești în inimă,
o faci să tresară în zori cu bătaia celor dintîi
clopote,

la masă cînd privesc spre pustiul scaun vișiniu,
spre seară cînd devin nisip
și scincește în mine un cîine
gata să se prefacă în lacrimă.

Ești în mine ca un fîlfîit
necontenit de aripi.
Nu pleci niciodată, te întregești de pretutindeni :
din ochiul fîntînilor în care ne-am oglindit,
dinspre marea pe care o iubești,
din munții pe care ți-am sărutat fruntea rece,
din cuvintele înțelese numai de noi,
din unghiurile casei unde lumina-și mișcă
păianjenii,

din ochii crengilor privite ultima oară,
dinspre străzile unde-ți aud pașii,
tocurile grăbite să ajungă acasă.
Pe toate drumurile vii,
pe cele de pămînt, și de văzduh, și de apă.
Ești în mine și-n afară de mine.

Dar nu poți să deschizi ușa.

ALIMENTE

Poate ar fi fost mai bine — am spus —
de-am fi putut vedea Parisul
nu azi, cam la cincizeci de ani,
ci la vreo douăzeci, de aur,

cînd anii-s clopote rebele
trezind văzduhurile toate
şi fete de abanos sau albe
îţi rîd, dar nu cu pietate.

Şi-apoi, fiindcă te-am simţit
că-ţi duci o mînă tremurîndă
la ochi, ca spre-a îndepărta
un fir de praf, un bob de soare,

am început să povestesc
de zilele, şi acelea rare,
cînd în al doilea război
mîncam din hoituri mari de cal

şi-am terminat (nu ştiu de ce)
spunînd : — Somonul de aseară
nu mi-a priit, cu toate că
părea petala unei roze.

Tu ţi-ai acoperit cu pumnul
acelaşi ochi, să nu ţi-l văd.
— Era (ai spus) prea proaspăt, poate.

Şi-aveai în pumni ciorchini de lacrimi.

CEL MAI NEFERICIT

Cel mai nefericit dintre nefericiți
este cel care nu mai are nimic să piardă,
cel căruia totul i-a ars
și care, el singur, nu poate să ardă.

Și, totuși, arde pe dinăuntru
fără să piară,
și flăcările sînt nevăzute și veșnice,
cu gheare de fiară.

Ar vrea să se stingă și nu poate,
și apa lui este de foc
și umblă ținîndu-și fruntea în palme.
din loc în loc, fără de loc.

Cît îl cunosc pe cel care
nu poate să se stingă și umblă mereu
și adoarme pe un rug, crezînd că o să devină altul
și se scoală și spune : — Sînt tot eu, sînt tot eu.

TAINA

Marea avea surîsul albastru,
tu erai în pantaloni albi,
erai o fată, o fetiță
cu pantaloni de zăpadă de Alpi.

Erai minunea ce-o așteptasem
de cînd eram mic : o fetiță mai mare
și aș fi vrut să rămîi neschimbată
mereu în Mangalia noastră de alge și soare.

Dar ai alergat spre mine și am alergat
să te întîmpin — și marea deodată
n-a mai stat liniștită, s-a tulburat
și vremea porni, mîniată.

Și ne-a învăluit, an după an,
făcîndu-ne să credem că sînt doar zile ;
și după douăzeci de ani
ne spuse : acestea sînt cele douăzeci de file.

Şi n-am avut timp, şi n-ai avut
să întrebi nici cel puţin : care ?
Retrăgîndu-se, marea cu tine în braţe citea
ce nu mai puteam vedea eu din depărtare.

ADORMI

Douăzeci de ani ce pot să fie ?
douăzeci de ani, douăzeci de ani,
douăzeci de ani trecuţi pe hîrtie
nu pot să fie decît douăzeci de ani.

Douăzeci de ani în care-au murit
atîţia oameni în atîtea lupte,
ce înseamnă douăzeci de ani
în şirul mizeriilor neîntrerupte ?

Au trecut ? Ei şi ? spun cei mai tineri — vin alţii, şi noi,
cei ce n-am fost atunci, avem nenumăraţi ani înainte,
şi aceşti ani, încă neîncepuţi,
sînt anii în care curge un sînge fierbinte.

Tu care-ai trăit cu ea douăzeci de ani
fă socoteala și adună
și uită-i, de vrei să trăiești mai departe,
și-adormi pe o rece piatră de lună.

OCHIUL TĂU

Norul acesta l-am privit împreună
sau era poate altul sau altul.
De mi-ai fi lăsat măcar un ochi, al tău,
să privim împreună înaltul.

Un ochi al tău, ca să privească
din cînd în cînd, pe ascuns,
spre buzele mele de var, ce nu mai pot
să spună decît un cuvînt : de-ajuns.

Să fie cu mine un ochi al tău, doar un ochi,
care-n negrele nopți treze
spre ochiul meu să privească mereu
și ca pe-un bolnav să-l vegheze.

Un ochi care prin umbrele genelor lui
să-mi mîngîie, din cînd în cînd, fața
și care să-mi spună : lasă, adormi,
se va ivi și dimineața.

TE RIDIC ÎN BRAȚE

Te ridic în brațe precum
te ridicam cînd rîul
voia să ne-mpiedice-n drum.

Oh, cît de ușoară ești și cît ești de grea,
nepăsătoare de țărînă și plină
de soare, iubită a mea.

Te țin în văzduh cu brațele-aceste ale mele
slabe și atît de greoaie
ce vor să te-nalțe la stele.

Mîna ta dreaptă, un pic obosită,
e o stea cu cinci raze
pe inima mea ce încă palpită.

MUTILATUL

Tăindu-mi cu respirația ta stinsă viața,
moartea m-a lăsat fără cuvînt.
Ceea ce spun, spun ca muții
prin semne bănuite de vînt.

Caii mei au rămas fără capete,
izvoarele mele fără de rădăcini.
Găleţile mele ocheane sînt cu lacrimi
de care ochii mei sunt plini.

Aștept să treacă fiece zi,
ca să m-apropiu cu o zi de tine,
umbra ți se-aseamănă și o caut
în pădurile nesenine.

Ce mă silesc să fac
e munca unui ciung care încearcă
să-mpingă printre colţi de stîncă,
el singur, fără soț, o frîntă barcă.

PE STREAȘINĂ

Umblu pe streașina casei unde am locuit cu tine
nu mult după ce se născuse soarele nostru cîrlionțat
(tu știi prea bine unde am locuit înainte de izbucnirea
luminii în viața noastră :
în acea pivniță cu răsuflet de mucegai
și cu viața trăită pe cartele, viață pe puncte, vai).

Dau ocol ochilor orbi ai fostei noastre odăi, privesc în sus
la cerul de piatră înalt, mă uit cu spaimă-n jos
la cenușiile văi de asfalt.
Și nu sînt decît atîția metri și, totuși, sînt abisuri și văi.

Vai mie.

Și totuși, de pe această streașină, pe care mă clatin,
s-a aruncat flacără albă fără de teamă Ursei.
Scîntei ne-au țișnit din inimă, căci îl iubeam, și lacrimi
se-aninară de urechile noastre cercei. Am zburat pînă-n
fundul văii.
„Ei ?“ m-au întrebat ochii tăi, cînd m-am înapoiat.
„Trăiește ! — am răspuns, — domnul fie lăudat“ (Ursei nu
pățise nimic, și un domn îl mîngîia înduioșat).

Și-acum umblu singur pe-aceeași streașină, astăzi pustie.
(Ursei a dispărut de-a binelea, după cîțiva ani, asta se știe.)
Umblu fără îngrijorarea ochilor tăi deasupra străzii-văi, legat
de o rază de amintire subțire. Ah, de m-ar tăia în mii și mii de fire.
Dar strada e jos : „să mă arunc, să nu mă arunc ?“
Stau în fața ferestrei unde dormea cîrlionțatul nostru prunc, stau singur,
pe streașină, în picioare. Și-mi șoptesc : „să mă
arunc, să nu mă arunc ?“ „O clipă, mai așteaptă o clipă, poate apare
ea, blînda mea floare, poate tot apare...“

ACUMA

Acuma, cînd sînt fără tine, singur, pustiu
cutreieră-mi această neagră sahară.
Solara ta umbră stîrnească-mi nisipul,
sau făgăduiască-mi o ploaie
ce-l va preface-n pămînt.

Nu mă lăsa negurii ce mă sugrumă.
Să nu mă prefac în noapte
eu însumi cu mîinile mele,
stîrnește furtuna cu brațe de ape,
să mă trezească sau să mă îngroape.

ACELA SUNT

Acela sunt ce pierde totul,
sunt cîinele care-și întinde
spre rîul de răcoare botul
și-l simte că se-aprinde.

AM AVUT

Am avut o viaţă de care mi-amintesc,
ea nu mai ştie nimic de mine,
amintirile sunt nişte urzeli din fire de vînt,
lumina lor abia se mai ţine.

Au fost cîţiva oameni, cîteva pahare,
copiii care nici nu ştiu cînd au crescut,
cîteva geamuri rostogolite din mare
şi buzele tale de soare, azi mut.

Am cîteva cutiuţe cu cîţiva dinţi
de lapte ai copiilor noştri, care mîine vor fi
părinţi,
şi cîteva mărţişoare, ale tale, de lemn
şi nesomnul, arzător semn.

Trăiesc nedeosebind
sînii trandafirilor de sînii iernii sticlind,
privirile mele sînt tot mai urîte,
obosite de atîtea litere lichide cîte şi cîte.

NEÎNFRÎNTĂ

Stai singură-n mormîntul mic
pe chip cu o mare nepăsare
de moartea ce culege veşnic,
de viaţa-n veci risipitoare.

Doar firele de iarbă cînd
vibrînd ies din zăpezi, şi vîntul
s-abate dinspre mare oftînd,
în luntre îţi preschimbi mormîntul.

Un plop în lună
departe unde bate vîntul
neliniştilor şi speranţelor mele.
Plopul în lună sub vîntul
ce-mi şuieră prin inima spartă.
Acolo te caut unde poţi fi :
pretutindeni.
Eşti dincolo de frunzele zbătîndu-se
în tahicardia lor verde ?
Eşti dincolo de lună unde se aud foşnind
miresmele acestei primăveri
neajunse la tine ?
Cum mi-ai răspunde
de-ai fi în stare...
„Fii tare !"...
Căci tu eşti,
însă cu glasul dincolo de lună.
Luna —
de forma buzelor tale,
plopul
de forma neliniştilor
şi speranţelor mele...

Viermii lunecau fîşîind prin hîrtii
spunîndu-mi : — O să mai fie...
Nu ştiam ce, poate că viaţa,
poate că nici chiar ce viaţa nu ştie.

Le spuneam : — Lăsaţi-mă doar atît
cît să pot vedea printre voi
pe cea fără de care totul e urît,
un surd copac fără foi.

— Las-o, s-a dus, îmi şopteau ei foşnind,
noi îţi suntem astăzi cununa, —
dar eu nu te vedeam decît pe tine în adîncul lor
labirint,
auzeam doar părul tău harfă chemînd luna.

ATÎTEA LUMI

Stai lîngă mine, să privim copiii...
Cresc, au crescut, cresc.
Mie mi-a mai scăzut umbra ; ție — de tot.
Dar umbra nu e decît măsura
a ceea ce făcut e să migreze.
Tu ești fără de umbră, statornicie vie.

Cît de cumplit e să te simt lîngă, în mine, fără să
te văd.
Lipește-ți fruntea și sprîncenele de fruntea mea,
așa precum făceam cînd ne jucam de-a bufnița
și cînd și tu și eu aveam deodată patru ochi.
La fel e și acum. Ți-ai înclinat doar pleoapele,
iar eu am patru ochi și văd și pentru tine.

Pietrele ude, nimic nu-i condamnat definitiv.
Alăturea de tine o să-nfrunzesc
fără de umbră
și dîndu-ne-mpreună peste cap
vom mai trăi atîtea lumi ;

vei spune tot ce nu ai mai putut să spui
cînd umbrele surpau din tine,
paletele o să se-nroureze
catifelîndu-se în mîna ta
cozi de păuni în zorii zilei.

Stai lîngă mine, să privim copiii...

GELOZIE

Cînd am intrat în noaptea aceea în mare,
în noaptea ce aluneca spre zori...
doi ani sînt doar din noaptea grea de stele,
cînd mersul tău nisipu-l săruta.

Căci nu mergeai ; zburai ținîndu-mă de mînă
și marea ne-a învestmîntat pe amîndoi
și ne-a săltat stînd nemișcați pe valuri,
cu frunțile spre cer alăturate.

Îți legănau lichide brațe trupul,
strîngîndu-te, vrînd forma să ți-o fure,
și mult mai multe sărutări iți da
amara mare, decît mie.

Atunci, te-am strîns în brațe. Tremurai.
Scrîșneam. De frig ? Am spus : — Ieșim ! — Da, hai...

FEBRĂ

Copilul are febră, vino...
Apasă-ți gura ta rotundă
pe fruntea-i și șoptește-mi : — Lasă,
va trece pînă-n zori, fii sigur.

Sunt singur, buzele-mi subțiri
au dispărut, mi-i aspră barba,
și chipul mi-i săpat de rîpe,
și sărutarea mea urzică.

Pe mine nu m-ar recunoaște,
deși sunt viu, cu fața-mi stîncă.
Cu macul gurei tale soarbe-i
tu febra, floarea mea adîncă...

ÎNAINTE

Ceea ce trecea — nu ştiam că era viaţa.
Credeam că sînt frunzele, zilele, stoluri de păsări,
pisica zilei de Joi pîndită de leopardul de Vineri
tocurile, febra scăzînd şi urcînd a bulevardelor,
adunările, luările de cuvînt,
oboseala, odihna, spiţele maşinilor,
ale soarelui, banul rostogolit al lunii,
noaptea, ziua, noaptea.

Ceea ce trecea — nu ştiam că era viaţa.

Nu ştiam că erai tu cea care treceai
printre atîtea mişcări ale monstrului şiroind de
stele,
printre atîteâ biele mişcînd atîtea roţi,
printre cîteva rulete de cranii
rostogolind atîtea destine,
atîta mişcare făcută s-ascundă
o singură mută rîndunică

străpunsă de o clipă,
o nemişcată clipă —
însă aceea, fără de tine.

Şi apoi,
totul mergînd înainte, înainte,
pletele vieţii ondulînd mai departe
un miliard de fire de soare crescînd
în locul firului devenit umbră.

CUȚITE

Cuvinte roase ca buzele leprosului...
însă, încă, mă pot face înțeles
șuierînd — mîncînd din vînt
pierzînd dinți pontoane ale podului memoriei
vîrîndu-mi cuțitele cîntecelor cîntate de tine
în inimă
o dată, și încă o dată, și încă o dată.
Cîtă rezistență a zădărniciei...
Cine mă ține ?
Voința ta, poate,
învăluitoare și tare și acum...
Cu mult ești mai puternică și astăzi
decît această — zi-i — viață a mea...
Cuțitul ce m-a străpuns de sus în jos
mi-i acum șira spinării.
Trebuie — pot altfel ? — să merg drept.
Am o ținută, aproape corectă încă, prin
strălucirea interioară a fierului.
Cuvințele roase se aprind
de șiroindele tale rubine dureroase.

SĂ POVESTESC

Să povestesc amintiri despre tine...
Nu ești, nu te vei înapoia,
nu ești *plecată* numai pentru o mie de ani,
ci pentru...

Să spun : *era, a fost*, cum nu spun
despre brățara ta din cutie
care *este*...
Și să merg înainte, să-mi văd umbra
întrecîndu-mă,
să înaintez împovărat de soare
(unde să mă feresc de el ?),
scăldîndu-mă în marea lui 1966,
și să fiu viu fără de...
Sînt o pădure de amintiri. E totul numai zvon.

Am fost, am fost, am fost cu...
Înghite-ți limba și tăcere...
Fac amintirile din tine-acum ce vor.
M-acopere un val — și sunt albastru-acum

şi spun : acum sunt val,
şi altul mă rostogoleşte
zvîrlindu-mă pe-o plajă. Sunt o scoică.
Arunc o piatră netedă pe-ntinsul mării,
şi saltă piatra — şi aud un rîs.
Al tău. De-atunci. Rămas pe ţărm, acolo.
Aveai picioare de lumină zveltă.
Te văd în depărtare prin atîtea
lumi de atunci,
brăzdînd văzduhul de atunci, pădurile,
şi străzile de-atunci,
ce sunt şi azi, şi nu sunt, fără tine.

Pădure de-amintiri.
De după fiecare arbore m-aşteaptă
paşi lungi, rotundele ecouri,
elanurile tinere ce nu mai pot ajunge
pînă la mine. Şi nimeni, decît eu,
ca să le ştie
sonoritatea, frăgezimea, blîndeţea
şi neputinţa de a mai zbura.
Distanţe. De necuprins...

Să pot surprinde amintirile, dîndu-le carnea mea,
o să încerc să mă tîrăsc spre tine,
prin sîrmele ghimpate ale chinului...

IARBĂ

O geană de iarbă
între două pietre.
Eşti adormită numai,
viaţa nu dispare.

Tălpile de piatră
nu pot să strivească
iarba care le va scăpa
întotdeauna.

Un surîs pe faţa mea
aplecată deasupra pietrelor
clinteşte cîteva stele,
clăteşte apele negre.

Nu poate să fie
victorios Urîtul.
Inima mea
e legată de a ta

nevăzută — însă
nicidecum pierită,
obosită un pic,
plină de rouă.

Iarba salută
o primăvară nouă
cu degetele sale subţiri
care sunt ale tale.

MEMORIA

Mi-e frig. Nu mai pot.
Amintirea de iarnă definitivă
a crinilor, undeva, poate la munte,
undeva unde n-o să mai fie
de-acum înainte pentru mine nimic.

Însă a fost ?
Dar dacă nu ar fi fost, şi totul n-ar fi
decît amăgire,
de unde naşte atîta durere ? Fără-ndoială,
din bucuriile dispărute pe veci.
Au fost, şi acum sunt,
însă numai osemintele lor, radiografia
crinilor,
parfumul lor înecăcios, razele perfid întoarse în
atac la baionetă,
insuportabilul parfum al crinilor,
care nici ţie nu-ţi plăceau.
Ei mai trăiesc Ai îngheţat. Îngheţ.

LA PÎNDĂ

Cîţiva, nu puţini, cred, iubita mea,
că mă voi pulveriza,
stelară cenuşă în ochii indiferenţi
ai haosului.
Mă simt prefăcut în cioburi, într-adevăr,
nu vreau nici să mi le număr,
însă bubuitul verde al mării
este un semnal al absenţei tale,
al prezenţei tale peste
milioanele de pulpe triviale
trase în ciorapi de şampanie.
Sunt prăbuşit, dar nu încă mort —
antenă orizontală a Universului.
Destinul nu va scăpa
nepedepsit de mine.
Sunt la pămînt, însă la pîndă.
Şira spinării — ştii prea bine —
mi-a fost lovită nu o dată,
dar sîngele amnarului este scînteia.
Sunt prefăcut în cioburi,
dar nu ghebos.
N-am zbîrcituri pe suflet.

Voi mai aprinde, şi nu o dată,
murdara faţă a întunericului,
să se ruşineze.
Ochii mei sunt păsări
ce se rotesc şi în somn,
neavînd decît un rost :
să descopere şi altceva
decît ceea ce se vede —
frunzişuri de ape,
zmeură în apusuri,
azur în ochii închişi ai pămîntului.
Nu te voi lăsa niciodată
singură.
Un arc mi-e spinarea,
stau la pîndă.
Aşteaptă-mă.

Mare, ce greu te pot vedea,
eu, care te iubesc atîta,
dacă nu mai este Ea lîngă mine,
tu ești cumplita, urîta.

Tu tragi linii de spume
și-mi spui : e o socoteală
pe care o fac în eternitate
și iese fără nici o greșeală.

Nu lipsește, spui, nimeni,
e doar o ciudată părere,
cifrele mele-s aceleași
la adunări și scădere.

Adună-te cu alți oameni și dacă
nu poți, adună-te cu nisipul,
și eu, din cîteva linii,
îi refac dragostei chipul.

Și toată viața cum...
deodată, devenită un ghemotoc, puf de hîrtie
cu literele invizibile, suflate,
o păpădie de nori risipită de vînt.
„Sprijină-te pe umerii lui, și ai lui, și ai lui."
O să încerc.
Unde sînt prietenii ? Preumblă-te prin oraș,
s-ar putea să-i întîlnești și să-ți spună o vorbă
bună.
Oamenii nu sunt răi, au însă grijile și fericirile lor,
ele trebuiesc consumate la focul vetrei
sau la răcoarea izvoarelor interioare.
Mașinile sunt din ce în ce mai multe,
oamenii ies spre sfîrșitul săptămînii din oraș,
unii te și salută, dar măresc viteza.
Ce mai vrei, la urma urmelor ?
Ți-ai trăit viața. Unii s-au prefăcut în talere de
pămînt
la douăzeci de ani.
Ai fi sperat vreodată să
trăiești atîția ani ? Ei, vezi...

Și, afară de asta, te-a lovit vreun om ?
Nu. O armă secretă. Tăișul ascuțit de vînt neauzit.

Nu fii laş — umblă — respiră,
fereşte-te de lacrimi — preferă opalele.
Ai putea fi un bijutier bun de lacrimi.
Fă din durere artă. Transformă sufletul
într-un saltimbanc emoționant.
Uitarea. „Trebuie să uiți." Și
asta mi-o spun ființe
destul de apropiate... Și eu mă gîndesc tot înapoi.

Mă loveam de un colț de masă —
îți spuneam ție, iubito,
cu toate că nici nu mă durea prea rău.
Dar rămăsese un scîncet, o lacrimă a copilăriei
în mine, aveam nevoie de o mîngîiere.

Scriam,
îți arătam acești viermi muzicali —
opera mea : — Ei, ce părere ai ? Merg ?
Răspundeai : — Dacă merg ? Sunt superbi, grumajii
de cai
sălbatici.

Credeai în mine, în mizeria
acestui fel de a ne amăgi.
Artă. Sufeream pentru artă. pentru oameni
ți-ai dăruit sîngele, și nu o dată.
Ne-am înșelat. Mîinile tale puse pe piept
au fost primul semnal.

Toți vroiau să se salveze —
căci ele nu mai unduiau : erau
o spadă. Tăiau. Categorice.

Din nemișcarea ta
nășteau trădătorii.
„Și te vor trăda mai întîi
cei care-ți stau aproape."

Granița între viață și moarte. Cine
alege Moartea ? Numai
sinucigașii.
Sunt atît de puțini, împărțiți
și ei între săraci cu duhul și
cei meniți cămășii de forță.
Așa cel puțin spun vracii
într-ale sufletului.
Așadar, orice ar fi, trebuie să aleg
viața. Golit de tine, să aleg viața.
Ceva în care
cîteva ore ești treaz, apoi
ca și mort, pe urmă
din nou treaz, vîrstat de
săptămîni, luni, ani.
Viața... un fel de zebră de vînt care
face copii și-apoi îi mănîncă,
lăsînd să-i numeri liniile mai departe.
Viața... — Mănîncă și tu — îmi șoptește ea —
desigur multă verdeață ; e inspiratoare, are
nervuri de harfe — dar nu uita
proteinele.
Și cînt-o puternic, biet orb, pe dusa iubită,
lumina ochilor smulsă.

GREUTĂŢI

Am ajuns cel mai sărac,
nu am fost în stare să-ţi aleg
o filă de piatră, o lespede,
e atît de greu, e atîta de grea,
cum s-o găsesc în aşa fel încît
să fie mai puţin apăsătoare.

Copiii îmi spun, însă, că dacă
e mai uşoară, poate fi luată de vînt,
măcinată de morile
ploilor, sfîşiată
de ghearele cîtorva viscole.
Cum să pot cumpăra
o filă de piatră şi cum s-o aştern pe sînii tăi mici
şi să-mi spun : „asta e ultima filă,
cea care, poate, nici nu mai doare".
Stă scris pe ea *Sfîrşit.*

Voi face din oasele mele o rocă,
o împletitură subţire de fluiere de soare
să te îmbrăţişez, cîntîndu-ţi.

SUCCESIUNI

Devenisem drum, drum de pămînt,
totul era să scap de sub tălpile trecătorilor
să mă strecor pe sub ei,
să scap de sub apăsarea fiecărui pas
să-mi găsesc liniştea mea de pămînt.

Căderea frunzelor, cînd era încă soare,
mă mîngiia.
Castanele lunecînd din
crengile candelabre
făceau să-mi cînte pielea de pămînt.
Nucile ce se desprindeau
din mătăsoasele culcuşuri verzi erau
creieri mărunţi de filozofi cinstiţi.
Mai învăţam ceva, neobligat,
şi nici un fel de
condică de prezenţă.
Dormeam cînd vream şi nu dormeam cînd vream.
Eram în aşteptare.
Trecuseră mai multe milioane de ani
şi zeci de milioane de tălpi

trecînd mă apăsară.
Am aşteptat încă vreo cîteva
sute de milioane de ani
să-ţi simt lungile tălpi subţiri
călcîndu-mă.

Fără de rost.

Tălpile tale mîngîiau văzduhul.

VEVERIŢA

Umblam prin pădurea
prin care soarele-şi trimitea sulurile de tămîie
tăiate din cînd în cînd de cădelniţele veveriţelor.
Eram mic printre brazii-catedrale
care mă făceau şi mai mic,
mă gîndeam de atunci la bătrîneţe,
la ceea ce se isprăveşte,
făceam în gînd lire line din unele nuiele
ce mîngîiau norii,
încercam să zbor să le ating,
să scoată un sunet albastru sau argintiu
(nu reuşeam decît uneori, în vis,
cînd pluteam urmărit de iazme,
întîlnite apoi şi în viaţă —
însă atunci, apăsînd pe o simplă pedală de aer,
scăpam de ele, zburînd mai sus).
Aş fi dorit să rîd, dar nu singur,
să-mi pot înclina capul pe umărul cuiva,
să pot să întreb, să fiu întrebat şi, alteori,
să fiu lăsat în pace,
să înţeleg brazii ce plîng cu lacrimi tulburi,
să-mi împletesc şnurul lacrimilor mele cu al lor.

Eram într-o tunică de licean, care mă stringea,
și numărul pe braț era vizeta pușcăriașului.
Însă de pe atunci te presimțeam, flacără bălaie,
ce-aveai să apari atît de tîrziu.
Pasăre-aș fi vrut să fiu
(mai ales cînd se auzea fluieratul trenului,
care nu mă lua niciodată)
și eram de-abia un om mic, un băiat,
ascultînd rostogolindu-se din bărbile izvorului
silabe de cristal, ce și începuseră
să-mi facă socoteala vieții.
Cît invidiam melcii lăsînd în urma lor o dîră de platină,
parfumul cărnos al ciupercilor,
și, mai ales, pămîntul, care-și așterne cum vrea
și doarme fără bromurile pe care de pe atunci le luam.

O, Doamne !...
Și se însera, și ecou-și făcea orgă din
arbori și repeta :
O, Doamne !
Fără zgomote, noaptea
cosea pădurea. Ridicam ochii.
O veveriță
zvîcnise neauzită pe cer și
rămăsese acolo cu pîlpîitoarea ei
coadă de stele.
Îmbrățișam un copac, sigur că sînt și copaci
femei.
Îmi lipeam fața rece de pielea lui încă fierbinte.
Și mă visam cu tine pe umăr, veveriță bălaie,
colindînd lumea...

HANIBAL

RÂUL PE OBRAZ

RÂUL PE OBRAZ

Pe străzi sunt eu cu fața spartă
de-un râu al cărui nume nu e
întipărit pe nici o hartă
şi care din pustiuri suie
şi-aşteaptă clipa — neştiută —
când pe pământ or să mă-ntindă
iar apa lui pe fața mută
va fi o netedă oglindă.

MÂNĂ SPARTĂ

Nu sunteți înțelepte, degete,
nu știți să vă uniți,
să fiți un cuib care păstrează
foi, păsări și cântări ascunse.

Chiar strânse tare, încă mai lăsați
silabe de lumină între voi,
prin care se strecoară
țiparii fulgerătoarei mele vieți.

Ați adunat făina nopții,
ați frământat-o, și din norii ei
ați rotunjit pe cer o pâine mare
ce-alunecă și cade
la peștii orbi din Mare.

DECEMBRE

Cum treci, tăcuto, prin mine
pașii mei în zăpada de-atunci,
sburătorii sânt de crizanteme,
rătăcirile mele îndelungi,
lungile sănii de scânduri,
ciuruitele stele adânci,
urmele nemaigăsite,
îmbătrânitele stînci,
unde doar mușchiul e verde
în subțiorile reci,
pe unde am trecut împreună,
pe unde n-o să mai treci,
pe unde pleoapa de lună
alunecă oarbă pe veci.

ÎN TOATE

Cât va mai arde inima
te voi păstra în mine,
iar eu lîngă tine și-n iarbă
și mult deasupra norilor.

Însă mi-e teamă să nu fii
și-n acest ultim fluture
ce-și lasă polenul lunatec
sărutându-mi obrazul

sau pe o creastă de munte
unde nu pot ajunge
din pricina cristalelor
orbitoarei zăpezi,

care-ar putea să fie
lacrimile tale,
înghețate de spaima
că le-aș putea zări.

TRECERE

Anii mei duși
precum anii tăi...
Tobele bătând
în orașul însorit.

Sprijineam cu suflarea
atât de încordată
pereții înnebuniți
de bombardamente.

Anii mei duși
precum anii tăi...

Cei dispăruți atunci
cu o încredere atât
de curată-n viață.

— O să ne reîntâlnim
dincolo de văzduh.

Nopțile înalte,
încrederea în stele.

Soarele bătând
cu aripi nebune,
lăsându-mi un fulg
risipit de vânt...

Anii mei duși
precum anii tăi,
sburătorii mei ani.

RUGĂCIUNEA LINGURII

Dă forță mâinii să nu mă reverse,
să fiu un lac tăcut pe-a cărui față
cresc sori și lune fumegând.
Nu mă toci, îngăduie-mi să fiu
mereu adâncă și-nțeleaptă
precum văzduhul unui suflet drept,
iar malurile mele să rămână
de-a pururi blânde gurii care tremură
și celei înfricate și flămânde ;
și să fiu plină totdeauna pentru
acei care, oglindindu-se în mine,
și-ascultă inimile obosite
și-ncet mă sorb gândindu-se la viață.

Să-mi fulgere în timpul zilei
o rândunică de senin întinsul,
iar noaptea, în adâncul meu să-și clatine,
sporindu-și grâul de lumină, stelele.
Dă forță mâinii celui care tremură

și care, încercând să mă ridice,
mă-mprăștie și, fără să-și dea seama,
mă umple ochi cu lacrimile lui
și-apoi le soarbe dus pe gânduri.

De m-aș întoarce unde am fost atunci...
Și strada și hotelu-n care-am stat
desigur mai există.
Acolo, pașii noștri... Tava soarele dimineții
pe care ne aduceau
rubinele dulceții între
fierbintea paranteză a cornurilor.
Și baia-ntunecoasă trebuie
să fie încă.
Și cântecele răgușite ale
descărcătorilor de lăzi umede încă
de nădușeala stelelor,
și strigătele acelui pui de negru
închis în labirintul de ciment,
privind înfricoșat cum se rostogolesc
sub fierăstrăul toamnei minotauri,
și mari bușteni pletoși și frunze,
și glasul mamei : — *Vilain que tu es !*
Și tu spunând : — Crezi că o să
mai revenim vreodată ?...
Apoi, cititu-n palmă și-acel râs

ce nu se mai întoarce :
— Nu. N-am spus adevărul !...

Tot ce a fost există... poate doar
puţin schimbat.
Acolo e, şi totul e la fel...
Dar nu mai ştiu drumul...

DA ŞI NU

Cred în tot ceea ce-i legat de tine
şi-atâtea sunt, doar orbii nu văd ;
eşti pe cea mai apropiată
stea ; ce firesc ar fi de-ai apărea !

Nu cred în adevărul omului trăind
chiar şi un secol, şi-apoi dispărând.
Absurdu-l văd, însă nu cred în el...
Nu tot ce nu se vede e fantasmă.

Durerea spiritului e mult mai adâncă
decât a trupului. Cred în puterea
a ceea ce să sboare-a învăţat.
Nu cred în resemnare şi-n pustiu.

Nu cred în nedreptate, nici măcar
în vânturile sorţii care-mpart
arzânde roţi de spini celor mai mulţi,
şi câtorva — roţi de maşini solare.

Sunt vasul de pământ ; cel ce păstrează
sărutul amintirilor ; am toarte
pe care le susţine braţul tău
mult mai puternic azi decât odată.

Nu cred în rânjetul ticăloşiei,
în cei ce-apasă nu numai pământul,
ci şi pe fraţii lor, nu pot să cred,
cum nu pot crede în taftaua mlaştinii.

Nu cred în cei ce vor să uite,
şi cât mai repede, pe cei plecaţi din viaţă,
fiindcă ei sunt cei care astfel
vor să dea pradă Morţii Spiritul.

Nu cred în corbul care vrea
cu foşnetele beznei s-acopere văpaia
şi croncăne : „Urmaţi-mă, eu sunt
orga luminii". Cred în licurici.

Cred în văzduhul tău, azi fără lanţuri,
în frumuseţea ta cred.
Cred în vestmântul gândurilor tale
şi nu cred în uitare. Niciodată.

SPLENDORI

Cum aluneca trenul pe cîmpia de curând plouată
şi-atât de verde în călătoria
care (nu ştiam) urma să fie
pentru unul dintre noi
şi cea din urmă : „Această Italie
splendidă". Glasul tău. Iarba fumegând
şi norii flamingo...
le simt răsuflarea roz-albă
şi şuieratul locomotivei. Reggio Emilia...
sau poate altă staţie, în nici un caz
nici una mai mult decât cele care au urmat
înainte de cea din urmă,
atât de apropiată. Te văd.
Atunci, adormită încă pe umărul meu...
Mă înapoiez acolo şi atunci
îndepărtând staţiile şi strâng
şi ascund într-un pumn fumul
(astăzi crepul) locomotivei.
Şi te păstrez adormită pe umărul meu
privind spre iarba atît de verde,
ce fumegă *splendidă*.

OCHI ÎNCHIȘI

Voi n-ați văzut precum eu am văzut
ochi care se închid nu pentru somn,
ci pentru totdeauna,
lopețile a două lacrimi
scăpate în definitivul
lac fumuriu.
Atunci mi-am dat seama
că nu mai e vorba
nici de America, nici de Vechiul Continent,
nici de Asia,
ci de omul acela
care închide ochii
scăpând lopețile pentru totdeauna.

FLOAREA SOARELUI

Chip rotund, apleacă-ți pleoapele
péste umărul acesta. Am nevoie
să mă oglindesc în ochii tăi
grei de lacrimi aurii de fericire.
N-o să stau prea mult, ci către Mare
o să mă îndrept aproape singur
și, târîndu-mi luntrea umbrei strâmtă,
lângă mal mă voi opri. Așteaptă.
Mai privește-mă încă o dată,
înclinată, încă amintindu-ți,
și în timp ce-o să mă-ntind în cuibul
strâmtei mele umbre și-o să-ncep
să vâslesc din lungi lopeți de noapte,
tu întoarce-ți capul, strălucind
de atâtea lacrimi fericite,
către soarele ce-o să apară.

HOTĂRÎRE

Acum, te voi lua,
dar nu cu blândețe, de-acolo unde ești
și unde stai ascunsă (ascunsă prin
propria ta voință întunecată sau
prin geometrica,
nepăsătoarea voință a pietrei —
mă feresc să-i spun altfel —),
acum te voi lua și te voi duce
în imperioasa înaintare a luminii.
Te voi lua și te voi duce
de acolo unde ești
pitită sau reținută de alții, de Alta,
de Înalta, de Adânca, de cea mai
mută dintre Nevăzute.
Acum, te voi lua și te voi smulge
nepăsător de împotrivirea pietrei,
râzând de crinii trâmbițelor cerești
de toba lunii vălurind uitarea
pe care norii-și trec degetele
hipnotice.

Acum, te voi lua și te voi smulge
din nepăsarea pietrei, din acel
loc al câinilor vântului,
și a ceea ce nimeni nu poate
să înțeleagă.
Acum, te voi smulge din acel loc
(nu vreau să-l numesc),
te voi spăla cu mâinile mele
și te voi repune
în imperioasa înaintare a luminii.

MIRESME PIERDUTE

Miroase cum mirosea în pădurea pierdută
când aveam opt sau nouă ani poate,
şi când în mine se legănau cîteva liane de gânduri
şi câteva maimuțe pitice cu care semănam.

A frunze umede miroase, şi-a şopârle şi-a ovații
de fulgere,
care aprindeau părul pisicii sălbatice,
şi-a ceea-ce aştepți : o săritură cu aripi
în brațele cu subțiori adânci ale nopții.

Acolo sunt scoici cu groase buze roze
care-mi înghit tristețile zâmbind
şi un cer care îmi leagănă sufletul de-argint
noaptea când îmi vorbeşti prin literele licuricilor,

şi când urechile îmi sunt fierbinți,
şi când la tâmple o vână îmi bate miezul nopții,
şi când îți iau mâna pe care mi-o simți
şi reintrăm, cu nări umflate ca goarnele,
respirând bătrâna pădure pierdută.

FIRESCUL NEFIRESC

Ceea ce a fost nu mai este,
şi ceea ce este nu va mai fi.
Atâtea mecanisme pământeşti şi celeste
care nasc atâţia homunculi şi fii.
Toate tristeţile se sfâşie între ele
şi norul le stinge amintirea cu vata,
şi amurgul meu naşte sângerii mărgele,
şi limba uitării le şterge — şi gata.

ABSENTA

Cazi-mi în braţe tăcută,
tu, cea plecată, care eşti numai a mea,
ca'ntr'un hamac de tăcere o stea
legănându-şi părul pierdută.

STRÂNS

Trebuie să mă grăbesc să spun
atâtea lucruri nespuse,
trebuie în brațe să te adun,
duso, și-atâtea umbre răpuse.

Noaptea se întinde. Ceea ce scriu
scriu într-o ciudată lumină
cu o creangă de fulger pe un cer pământiu
un semn pe o planetă străină.

UȘI

Cu cheia care-mi tremură în mână,
pe când erai,
puteam să deschid orișice ușă.
Acum ușa ta îmi spune : — Stai !
și celelalte sunt de cenușă.

ZĂPEZI

Cât îmi place zăpada și
ce frică mi-este de ea
aducându-mi aminte de fulgii
de atunci și de tine !
Ea mi se strecoară între guler și ceafă
prelinsă în plete-argintii
și de fiecare dată îmi ia
ceva care sboară în beznă
și în înălțime.

BIJUTERII

Inelul nostru e un cerc de apă
care ne logodește clătinându-se ușor.
În el în fiecare seară scapă
o lună nouă și un pui de nor.

CULORI

Ţi-ascult culorile şi caut
sub aripile lor să mă-ncălzesc.
Albastrul tău m-ajută să plutesc
către izvoarele de argint ale unui flaut
şerpuitor.

RADIOGRÁFIA IERNII

Scheletul zăpezii pe câmpuri —
şi eu mai departe pe gânduri,
printre atâtea schelete,
ale vieţilor iuţi şi încete.

Plecă dintre noi iarăşi unul
şi cască în zare tot tunul
la fel ca atunci când erai
stăpână a norilor cai
şi peste lungi coaste de stele...

Scheletele absenţei — ce grele
atârnă cu cele ale iernii

Şi amara zăpadă a pernii...

CÂND

Când nu voi mai avea nimic de la tine,
nici un nasture orb, nici o cămaşă de lună
zdrenţuită,
nici un flacon aburit în care a mai rămas o lacrimă
suspendată ;
când nu voi mai avea nici o oglindă,
nici o pupilă de apă în care să mă recunosc...
Ce va fi atunci, nu ştiu...
Dar cum aş mai putea fi eu ?
Voi fi un cărăbuş orb, mă voi lovi
de câteva mobile de praf
voi întreba în stânga şi în dreapta
dacă mai este un drum şi unde duce — şi
cum mă cheamă şi ce
au fost toate acestea.
O să fiu atât de obosit,
încât n-o să mai pot dormi nici o secundă
şi o să mă uit de jur împrejur şi n-o să văd nimic,
şi o să spun : „Ei şi ?"
şi o să mă strâng în braţe
şi o să mă legăn ca pe un copil

şi o să vreau să adorm într-o
nesfârşită văgăună umedă,
şi o să fiu aproape sigur
că numai aşa se va face lumină,
o, draga, draga, draga mea,
atunci fără de chip şi fără amintire...

METAMORFOZA

Ceapa cu foi moi de opal
a înghețat și a scos o coadă verde
și a devenit un mic animal
care din ochi nu mă mai pierde.

GEAMUL

Aici eram noi cei care ne duceam
și dincolo voi ce ne priveați prin geam
cu dușmănie, fără ca să știți
că după noi veți fi și voi priviți.

AVERTISMENT

Dacă o să mai duc mult timp această viață
e limpede că ea nu mă mai duce,
cu toate că de mine atâta se agață
făcându-și cruce.

DINTR-O PADURE

Dintr-o pădure a ieșit zburând
un câine mic și vesel cu o pată de aur
și de la început mi s-a uitat în ochi
mărturisindu-mi : „Sunt".

Privindu-mă, parcă-mi pătrunse
în ochi și, ca să mă înveselească,
la goană o luă prin frunzele căzute
stârnind în urma lui cozi lungi de frunze.

Și n-avea nici o zgardă, nici un soi
de grijă, numai veselie,
și goana lui era de aur risipit
și nu știa că lumea e încă în război

Căţelandrul ucis îşi lăsase pielea pe şosea
şi acum sufletul lui sbura sus
printre norii roz-albi ai acestui Decembrie nebun.
Îl vedeam cum, liberat, puţin nedumerit de noul
                                        său drum
şi puţin întristat de ceea ce lăsase în urmă,
sufletul lui zburda pe pajiştile cereşti
unde, Doamne, eu nu sunt încă.
Şi totul era frumos şi atât de roz-alb,
în afară de oribila floare roşie
care-şi picura petalele din trupul căţelandrului
                                        întins pe şosea.

Această cizmă a ta, fetiţo,
are un bot de şarpe
şi căptuşeala ei e rubinie.
Când va începe să se mişte o să auzi
o muzică de flăcări şi de harpe.
Să nu te sperii. Totul e
aşa cum trebuie să fie
Cînd talpa o să se tocească, şi
se va toci, — o alta o să vie.

ACEASTA BOGAȚIE

Nimeni nu mai are ce să-mi fure,
nici măcar o rugă, nici măcar un cui,
decât o brățară din oasele mele pure
ce se clatină-n mâna văzduhului.

ACESTUI OM

Acestui om îi e frică de tine și de mine :
el se ascunde când ne vede,
el se pitește noaptea în trestiile stelelor
și-i vine să plângă și nu știe de ce.

MAI APROAPE

Vom putea fi mai aproape,
dacă nu ne vom îndepărta
de drumul acela suind
printre oamenii care
nu râd totdeauna.
Răsuflările lor mişcă roţile stelelor,
leagănă-n albii oraşele,
aleg din zăpezi diamantele.
Au un fir nevăzut
trecut prin urechile acului
stelei înalte.
În noaptea asta vor coase
haine încăpătoare
pentru aceia ce dârdâie încă.

ULTIMA OARĂ

Termină dacă poţi
ceea ce nici nu ai început,
chinuitule cu gene de scrum
care dai foc la ceea ce nu arde.

Eşti un nobil stăpân
pe pământul umbrei tale,
pe care când piere soarele
o şterge limba urâtului.

Eşti domn şi pe unele zile,
pe cele care s-au dus
ţinându-se oarbe de mână
neştiind cum le cheamă.

Era o zi de Marţi când
ai privit cu ea ultima oară luna,
ţinându-i mâna caldă
ce n-o mai ai în nici un fel.

Ca să ţi-o reaminteşti
sculpteaz-o strângând tare ochii
cu o daltă de vânt ascuţit —
şi apoi lasă-ţi pletele albe,
de care fug toţi copiii,
în luntrea mâinii pierdute,
ca să te ducă la fund...

SUFLETUL APEI

Veneţie paradis afund
Veneţie cer scufundat
am trecut prin tine tăcut
gândindu-mă la tot ce a fost,
gândindu-mă la mine care eram
căci nu puteam să nu fiu, nu puteam,
pe vremea când leul lui San Marc
trăgea în inima mea cu un arc,
cu un arc smuls din curcubeu
cu o săgeată pe care o port mereu
în pieptul meu ca pe un lung suspin,
ca pe o rază furioasă, ca pe un spin,
ca pe o viperă, o arsură
fulgerând în inima mea deschisă ca o gură
plină de toate culorile durerii,
amară de umbrele serii.
Veneţie soare lichid
cu ferestre care se deschid şi se închid
soare cu ferestre, cu giurgiuvele
molatece, şerpuitoare, uşoare, grele.

Veneție oftat cu încăpătoare paturi
cu geamuri lunecoase, fără canaturi,
Veneție suflet al apelor, grea,
Veneție a mea și a nimănuia...

RENAȘTERE

Până la urmă fiecare rămâne singur după-Aceea
care poate fi după iubire sau despărțirea pentru
un timp
sau pentru totdeauna.
Totul este destinat despărțirii.
Numai amăgirea fată pierdută ne dă tîrcoale
legându-ne ochii cu o năframă de violete
curând destrămată.

Cu cât ești mai fericit și mai mult timp,
cu atât trăsnetul te pîndește cu mai multă
încordare
ca să-ți despice fruntea.
Toate lucrurile au un rost sau nici unul.
Gîndește-te sau, poate, mai bine, simte
sau, și mai bine, cine știe, nu mai gândi deloc.

Cel mai fericit lucru este să te urci pe o scară
destul de înaltă, să intri în subțioara podului,
să-i adulmeci fânul care nu minte niciodată,

şi de acolo să sari în noapte
cu o umbrelă, ca în vremea copilăriei,
şi să simţi că eşti mic şi că n-ai vrea să mai devii
niciodată mare :
şi umbrela să şiroaie până jos de stele,
şi când ai atins cu picioarele pământul
să fii mic de tot :

şi să chemi mama să te ajute să te ridici...

CASTANA

Ochi al pădurilor grele,
alunecându-mi în palmă,
dă-mi împlinirea ta
eliberată din pleoapa
vibrând de gene de fier
şi oglindirea rotundă
a unui adânc asfinţit,
fericit că se poate păstra
cuprins de-amintirea luminilor sale.

SUCCESIUNI

Floricicăi

Spuneam : nu sunt pentru ea
hainele acestea tainice, fularele de umbră,
ghetele de aur și umbrele lor.
Le cumpărasem pentru tine
și le poartă ea și i se potrivesc
de parcă ai fi tu,
iar eu, privindu-le, mă clatin
ca vântul tulbure într-un pahar
ținut de o mână atât de nesigură.

Mai ales acest pardesiu
de zăpadă abia începută
nu-l înțeleg
Însă cuprinsă de el
ea este un plop tânăr eliberat,
înaintează spre ceva limpede
își scutură sunând pletele de râu
și-mi lasă în palmele nepricepute
câteva răcoroase cuvinte neînțelese.

LEGAT

Legat sunt de-acest cânt de dimineață
care-mi sfâșie pacea toamnei
cântec de inimă albastră
inimă tatuată
cântec stârnindu-mi unde mici de spaimă.
Storc lacrimi cărora le-ascund trupul tremurător
în pumni
apoi le scutur bine și-ncerc să le arunc
cât mai departe.
Zarurile sunt aruncate,
dar le mai văd cum tremură
privindu-mă cu ochi care au fost.
Cuburi de apă cu priviri rotunde,
păsările vă ciugulesc, vântul vă clintește.

Nu mă pot despărți de ceea ce
nimeni nu vrea să nască

și de acest cântec
pentru dimineața altora.

ILUMINARE

Pipăia cu ochii tot ce nu mai putea să vadă —
şi mâinile nemaiputând să le mişte,
genele deveniseră degete nespus de fine, care,
încet rotindu-se, căutau să mai simtă
                                        faţa fugară a luminii.
Şi era în întuneric şi eu o priveam
şi muream privind-o şi mă-necam în noapte,
însă ea căuta cu genele mereu mai atente
                                        tot ce-i fugea,
şi ochii îi rămaseră deschişi aşteptând răsăritul.

CALENDAR

Nu a nins încă
şi asta e bine şi
asta e rău
şi asta e frumos pentru că nu
s-au tras încă perdelele
ţesute de acele stele nevăzute
şi nu mai ştiu în ce timp trăiesc
şi pentru că, nemaifiind timp, te regăsesc
departe pe o stâncă de lumini potolite,
lângă nişte animale cu boturi de flori
şi nu în Octombrie, şi nici în Ianuar,
şi nici lângă neguroasele fiare
de mult intrate în calendarul
fâşâind de frunzele mereu căzătoare,
cumplite, cumplite.

ÎNCEPUT DE IARNĂ

Gerul sbura pe fereastră în odaie
aducându-mi
mireasma de nuferi amari ai zăpezii.
Atunci veneai să mă învălui
cu plapuma privirilor,
te întindeai lângă mine
şi prin lucarnele iernii deschise
ascultam duşi pe gânduri
cum geru-şi clintea uşor clopoţeii.

FĂRĂ

Marea care mă cheamă
cu o maramă cenuşie
şi cu o maramă verzuie,
şi eu în văzduh, fără tine.

Timpul care nu mai are
nici o culoare, şi eu
în văzduh, cu el, fără tine.

Acum, leagănă-te, Mare,
la ţărmul uitat,
către meduza stelei
care transpare în noapte.

Nimic nu este schimbat în lumea cea
mare şi mică
Marea se leagănă precum altădată...
Doar eu în văzduh, mereu fără tine,
în aşteptare.

MIC SALT MORTAL

Era verde nisipul,
galbenă Marea,
nesfârşită speranţa,
ascunsă îndoiala.
Un an are — spuneam —,
cam trei sute şaizeci
şi câteva zile,
şi ziua de astăzi
de-abia e-ncepută.
Oho şi oho — şi
hai doar să râdem
e-atât de departe
orizontul de-această
tâmplă prea tânără,
nealbită decât
de şapte sau opt
fire de lună.
Spuneam : vor mai fi
zăpezi nesfîrşite
şi lămpi străvezii
prin care se văd

lumini ca de ouă,
din care-or să sboare
sitarii-aurorilor.

Iepele mării
nechezau înălţându-se.
Soarele ne împrumuta
pielea fierbinte.
Ţeseam — cât de simplu
şi cât de frumos ! —
din corzile vocilor
lungi fire de taină.

Şi se răsturnară
deodată şi Marea
şi Cerul şi totul —
şi se liniştiră.

Şi-acum pare totul
cam tot ca odată.
Un an care are
cam trei sute şaizeci
şi cîteva zile
şi galbenă Marea,
şi verde nisipul,
şi mută speranţa,
şi neţărmurită
pe veci îndoiala.

Voi nu cunoașteți lucrurile acestea —
și e mai bine.
Bolta de nisip suspendată, singurătatea stelelor
când deodată vine amețeala
și simți că te vei sufoca
înconjurat de atîtea umbre,
care toate stau cu fața întoarsă
ori cu o față de aer care se tot surpă.
Închizi ochii crezând că, astfel, o să le prinzi
între gene
ca într-o cursă, și le șoptești singur numele
sau alteori le strigi ca să nu crezi că visezi.
N-ai visat, nu o să mai visezi niciodată.
Ești bătrân și chiar dacă ai fi tânăr —
totuna. Nu te mai poți prinde din urmă.
Cînd izbutești să te aduni,
se strânge inima
și trebuie să deschizi larg gura,
să mai poți respira.
Aștepți pescarul care să vină și să te culeagă
de pe uscat — și nu mai ai nici o speranță
că plasa lui te va reda mării...

De toamnă și de primăvară mi-este frică.
Nu pentru mine. Pentru voi.
Atunci, deodată, te poți transforma în rândunică
sau într-un tremurător trifoi.

Atunci se rărește pînza a ceea ce ne ținea
împreună pe noi toți, chiar necunoscuți,
și prin ea zărim o pleoapă sau o stea,
o silabă tremurătoare de la cei deveniți muți.

JOCUL

Atît de curată suia dimineața,
încât eram sigur că se spălase
întreaga noapte pe față.
Copacii legănau fire de lumină,
noaptea nu ne avertizase.
Venise ziua despre care
nu știam încă nimic
și nici licuriciul în flori adormit.
Însă moartea zise : — Asta-i ziua mea.

Și o răpi zâmbind ușor
și cu inima grea.

29 APRILIE

Doar timpul s-a urnit, și cât de greu...
Sunt pietrele aceleași, parcă, încă.
Le simt sub tălpi mereu, ca și atunci,
văzduhul e o stâncă fumurie.

Acum, îmi tai în inimă o fereastră
și te zăresc la fel privind afară
spre ploaia primăverii de atunci...

TORS

Torcându-mi viața, cinicul râu
se uită spre mine cu o sprânceană
surâzătoare
M-afund, consumându-mă —
pom ce dispare-n pământ arzînd,
văpaie numai de el văzută.
Râul își schimbă cămășile
albastre, de-argint,
reînnoindu-le.
Veșnic...
Hohotul apei râzând de mine,
plimbându-și neînțelest cuvintele
pe dinții scăpărători ai pietrelor.
Să spun „bună ziua", s-arăt
că sunt o stâncă tenace cu brațe
care suportă orice.
Așa e cuviincios.
Foarte bine.
Cu noaptea-n mine, șoptesc : „bună ziua".
Să scot aur din întunecime,
din câteva albine ce nu pot să sboare decât
în jurul lunii.

Silit sunt să zămislesc
din beznă un fagure plin și rotund.
Dar bate vânt negru pe stâncile roșii.
Îmi frec gheara ce ține condeiul
cu cealaltă,
mai e puțin sânge-n mine,
fac din el câteva capete de chibrit.
Aprinde, aprinde-te,
îmi frec amorțită mâna.
E drept că-i și ger.
Inima-mi arde în febra unor
trandafiri fără nădejde.
Dezamăgite buze de flori !
Parfumul lor naște boboci sub
aripile pietrificate ale unor foști vulturi.

Cum să trezesc soarele meu nevăzut,
leopard de lumină
ros de hienele umbrelor.

IATĂ CUM...

Iată cum mă apropiu
de ceea ce tuturor li-este groază
fără să tremur de nimic,
ca o rază care surâde.

Am cunoscut aproape tot ceea ce
neputinţa noastră poate cunoaşte
Am câţiva prieteni unde altă dată nu
puteai sbura nici cu gândul.

Acesta este pământul la urma urmei,
şi dincolo de urmă un abur de stele...

Pulbere — pipăită cu degetele pulberii
măsurată-n cîntarele vântului.

Sărmanii oameni vârîţi în pămînt —
şi fericitele frunze ce mor sus în aer...

AŞTEPTARE

Te mai aştept pe-aceste trepte frânte,
hamal ţinând un mic bagaj de umbră.
Nu vreau să urc, nici să mă-ntorc nu pot
Noaptea se-ndepărtează cu măturătoarele.

Stelele se urnesc încet. Am mai putea
să prindem împreună ultimul vagon,
acolo unde oamenii îşi şterg
faţa cu mari batiste cadrilate
şi ţin, visând, o pâine pe genunchi.

MEDUZA

O să mai ningă de câteva ori
şi o să mi se mai anine de
sprâncene câte un fulg
până voi izbuti să mă smulg
din braţele acestor zile cu ochi
înmărmuritori.

COMBUSTIUNE

Aşteaptă, nu grăbi să spui
că-n mine soare-i sau doar noapte :
când nevăzut sunt, noaptea, sui
spre zorile sclipind de şoapte —

şi când în răsărit mă-nvălui,
în ochi priveşte-mă adânc
şi o să vezi cum noaptea-n vălu-i
pândeşte surâzând că plâng

cu nişte lacrimi nevăzute
ce se prefac în continente
cu sfincşi, cu munţi, cu lumi tăcute,
cu căprioarele atente

la criminalele pupile
de arme grele automate ;
cu atâtea nopţi şi atâtea zile
ucise, arse, bombardate,

din care, tremurând, se-naltă
o floare pasăre ce cântă,
deşi e cea mai dezbrăcată ;
cenuşa tainică şi sfântă.

ARHIMEDE

Şi să mă duc la mine să mă
culc,
să mă întind pe pat, să stau
culcat,
să stau culcat şi să nu pot
să dorm.

Să mă gândesc la o coexistenţă
între pământu-n flăcări şi-ntre Mare,
să mă gândesc la Europa şi
la celelalte continente, şi
că mult mai bine ar fi fost
să fiu
născut acum vreo două mii de ani,
când ceea ce există nu era

şi frânt de oboseală să încerc
să fac din mine, cel sfărmat,
un cerc...

FĂRĂ OPRIRE

Trebuie să mă grăbesc, căci pământul se întunecă
şi umbra se întinde,
însă eu ridic umbra şi fac din ea aripă.
Umbră ridicată ; pernă de somn
pe care odihneşte lumina
şi ridic întunericul şi văd în el
bolţi vinete, templele stelelor clătinătoare,
îndepărtez imposibilul şi-i dau un nume, ca să-l cunoaştem
şi să ştim că poate fi înfrânt.
Şi acuma cântă lăutele absenţelor
şi ceea ce a fost şi pare doar că nu mai e,
şi ceea ce-i nenăscut şi se va întrupa şi ne va semăna
şi nu va fi niciodată oprire,
ci o neauzită, ridicată-n uimire
moară de argint, tăvălug de valuri,
nesfârşită cascadă a unor aripi
circulare.
Căci totul trebuie trăit şi trebuie

făcut să trăiască şi fără sfârşit
să fie.
Putere a suferinţei, sceptre de flori ale soarelui,
fântâni făcând să izbucnească lumina
din gurile încremenite ale absenţei.

INCIDENȚE

Nu vreau să scriu de moarte, însă
de câteva ori i-am văzut
atât de-aproape fața plânsă,
încât de-atunci condeiul mi-este
ud.

MOMENT

La
„Les deux Magots", [illegible]
alături de tine în toamna [illegible]
— o pisică udă

ieșind din Sena, mică, zgribulită, —
și tu privind-o cu îngrijorare,
și gura ta rotundă ca un O.

ETERNITATE

Ce caut pe acest tărâm
unde amintirile rămân în urmă,
de parcă le-ar fi ologit cineva,
şi unde aud fâlfâitul timpului, sburând
mereu înainte, nu sfidător, nu triumfător,
ci nepăsător ca parfumul tinereţii.

Aici este Marea.

Pe tot ce a dispărut, pe tot ce ştiam,
le-a înghiţit ceva,
dar cum să-mi dovedesc,
când din pământ explodează păduri necunoscute,
se aude o muzică de miresme
şi buzele unor presimţiri înrourate ?

Aici este Marea.

Ai putea să vii acuma fără să-ţi fie frică,
fără grija că oamenii noi te vor privi ciudat,
iar ceilalţi câţi au mai rămas,
ca pe un om care a lipsit *atâta*.

Ai rămâne uimită nemairecunoscând decât
obrazul ciuruit de lacrimi şi soare al stâncilor
acolo unde singură neschimbată
a rămas
Marea.

Ai putea — este atât de mult de când ai plecat —
să mi te arăţi, dacă ţi-e teamă să nu se spună
că revii din timpuri dispărute,
să mi te arăţi cel puţin mie,
să mă iei de braţul atârnând de atâta vreme singur
şi să ne strecurăm printre atâtea lucruri noi
care înaintează fulgerător
în războiul luminii şi al absurdului,
printre tăvăluguri, echere, tunete şi cai caligulari.

Ţi-aş acoperi ochii orbiţi de fulgerele zidurilor
necunoscute
cu o batistă uşoară de sărutări
şi te-aş conduce spre inima valurilor.
Nu te-aş întreba : „Ghiceşte, unde suntem ?"
Ai şopti, singură, iubito :
„Aici este Marea".

PEDEAPSA

Moartea a scobit în mine un cavou
în care, nevăzută, s-a întins.
„Fiece mort este un erou",
m-am gândit — şi am stins.

Şi, dimineaţa, vai mie, mă văzui viu
din nou !...

ADOLESCENŢA

Floricică!

Mi-e mult mai greu să te descopăr
decât lui Cristofor Columb America.
Pe lângă tine Oceanul este
o simplă întindere de asfalt ondulat.
Nu creşti, copilul meu, te schimbi
şi nici măcar n-ajungi să-ţi poţi da seama.
Navighezi prin labirintul de muşcate şi umbre
ale adolescenţei tale.
Ochii tăi, fără să ştii, aruncă, rând pe rând, cuţite
şi balsamuri.

Acum, apleacă ramuri melancolice,
şi peste câteva clipite
ridică un pumnal imparţial.
Eşti dreaptă şi neguroasă. Nici tu nu ştii
câţi nori ascunzi şi câte schimbătoare golfuri de
albastru.

Gândeşti ? conduci tu gândurile ?
sau te strecori sub ele, copleşită ?
Aştepţi lumina soarelui sau a fulgerului —
sau gândul unei stele ?
Poate nu ştii nici tu încă nimic.
Visezi viaţa înţeleaptă pe care ai trăit-o
pe când nu erai încă,
şi nevrând să faci nimănuia rău,
simţi greutatea lumii povârnindu-ţi genele —
şi-ţi sprijini palidul ulcior al frunţii umbrită de gânduri
în lujerul mâinii...

CĂLĂTORIE

*

Eram somnambul cînd am văzut toate culorile acelea
cu tine împreună : oraşe sburînd în stoluri,
turle cu trupuri de peşte,
cupolele crupe de herghelii uriaşe,
legănătorii sâni grei ai clopotelor,
lacurile lacrimi captive,
şi ziua schimbându-şi cu indiferenţă
pielea bălaie în africană.

O stea de întuneric ceaşca de cafea
ne rostogolea sângele înainte
— O să ţinem minte (întrebai)
această viaţă ciudată ?

Din turla Sfântului Petru
grădinile erau şopârle la picioarele noastre
şi trandafirii gârle ale zării
readuceau seara, cu încetul.

— Niciodată n-o să mai văd toate acestea
(mi-ai șoptit),
dar o să ne mai aducem măcar aminte ?

Singur — îmi mai aduc aminte.

FIRESC

Mă voi întoarce acasă :
am simțit o frunză sburînd spre Mare.
Marea spune : — Puțin îmi pasă —
și se leagănă.

O să vedem ce o să se mai întâmple
Mai am poate câte ceva de văzut
Mare-mi agață muguri albaștri pe tâmple —
și se leagănă.

Aud în preajmă o voce sunând :
— Știi Onassis cât de avut e ? —
Din banii-i lichizi marea-mi zornăie sute —
și se leagănă.

NIHIL

Orbul rege al mării
mă ia de mână, și-mi spune :
— Vino cu mine și-ngână
la malul meu o rugăciune.

Malul spre care mă-ndreaptă
nu-i mal, ci o surpătură,
și soarele meu e departe,
și fața mării e sură.

Și-ngenuncheat pe măsele
de stânci, spun ruga-n cadențe
de valuri mereu răsucite,
verzui pergamente în zdrențe.

Mă rog să reînvie nisipul,
nomadul norod de-altădată
— și regele orb mă-ngână
la gura mării surpată.

PRIMĂVARA, LA MARE

Nu voi mai îndura, mi-ajunge.
Simt vântul cum încearcă să-mi albăstrească fața,
să fiu iar cer. Mi-ajunge.
Și m-ajunge un vânt
de-acolo unde Marea se primenește pentru
o nouă Primăvară.
Da, am iubit-o cum numai durerea
în stare-i să iubească.
Spune-i : Mare
sau dă-i adevăratul nume. Nu s-au
deosebit vreodată, erau una.
Marea cea dulce și ciulinii și
stâncile, și ce nu-mi pot aminti.
Pentru că nu mai vreau nimic.
Uitarea
este nisip, la fel ca amintirea.

Și vreți să cânt la marginile Mării,
ca mutul și ca orbul
ce au și ochi și limbă încă...

Lăsați-mă să stau lângă o stâncă,
în mâini cu steaua unui ciulin...

AMAR

O, cât am fost de păcătos
în viaţa asta de prisos.

Cât am iubit şi cât am fost
în dragostea mea fără rost.

Cu bani puţini şi generos
cu cel bogat şi cârpănos.

Dând bob de bob un plâns frumos
mici perle porcului sârmos

Acum te-apleacă, şi de jos
culege-ţi trupul os de os

şi du-te-n codrul neguros
şi fă-ţi prieten un bot-gros

sau du-te-n vântul mânios
şi plângi încet sau furios

că totul este de prisos.

Noapte a lunii,
noi ne-am întâlnit în fundul mării.
Coborai atât de lin,
şi eu mă înălţam de pe tipsia nisipului
puţin numai,
ca să nu-ţi fie greu să mă atingi.
Nu era nimic nefiresc,
nimic nu mai făcea să-mi bată inima
înspăimântată.
Trecuse tot.

Cobolzii care-mi străpunseseră
încă o dată pieptul
când cu nevinovăţie şoptisem
cuvântul îndurerat
se legănau ei înşişi paşnici
pe aripile libere ale undelor.
Nu ştiam să mai spun decât unde unde
şi mă înălţam lin spre tine,
în timp ce tu coborai atît de blând
spre inima mea
prin care treceau peşti de lumină.

Clipele pierdute fără
să-ţi fi oglindit ochii de căprioară,
fără să-ţi fi mângâiat gleznele subţiri,
fără să-ţi fi purtat tot timpul
trupul de trestie-n braţe
pe sub ramurile grele de sâni ale verii,
pe sub neluatele-n seamă zăpezi coborînd,
pe sub luminile risipitoare...

Le credeam veşnice.

Pomii s-au prăbuşit, rădăcinile şuieră-n vânt.
Pe fiece rădăcină, o pasăre mută,
îmi spune din ochi :
— Ei, acum apleacă-te şi
culege mere de pământ,
culege mere de pământ...

ÎMPRUMUTAT VIEȚII

Uneori mi se pare că-mi vine sfârşitul
cînd aerul nu-mi mai intră în plămâni,
ci se lipeşte de nări ca o frunză.
Tăcute planete,
de unde viaţa priveşte nevăzută spre noi,
mă-ndrept spre chipul vostru cu nedumerire.
Nu ştiu nimic.
Nu cred decât în bunătate.
Mă folosesc de nişte mâini
care nu sunt ale mele.
Mi-au fost dăruite. Şi nici măcar atît :
împrumutate.
Nu le-am putut păstra cum mi-au fost date,
au îmbătrânit singure —
piele
a unui copac
topit în zare.
Un copac
care nici el nu-i al meu.
Sunt împrumutat vieţii
de către moarte.

Văzduhul mă leagănă
într-o lume de flăcări şi fum.
Arse, boabele de grâu
vor părea peste câteva secole
gloanţe
şi gloanţele — boabe de grâu.
Nu e totuna.
Trebuie să arăt că nu e totuna.

Să despart apa de flăcări
cu mâinile mele
împrumutate.

ÎMPREUNĂ

Spre seară, sbor spre ferestrele deschise,
le-ating aripile,
în umbra cărora glasuri
se aud în jurul unei mese,
a îngrijorărilor,
a câte unei mici bucurii.
Vocile fac odaia rotundă,
clinchetele tacâmurilor argintesc întunericul,
cuvîntul mâine își ia sborul,
încearcă să se alăture vrăbiilor.
Apoi, oamenii caută să adoarmă
ţintind o lumină îndepărtată,
de unde alunecă luna cu şorţuri
strecurând în bucătăria pustie
plătici de aur...

PRĂPASTIA

Lucesc de căşti cascadele,
azvârle cască după cască
şi lungi azvârle spadele
jos în abisul ce se cască,

spre care mă aplec tăcut
ca spre-o pafta întunecată,
ce cu-nvoială mi-a căzut
din stânca umărului lată.

ANOTIMPURI

De mult printre umbre nucul şi-a lăsat
nucile verzi cu albă mătase
şi, ele singure, s-au despuiat —
şi s-au rostogolit, zbîrcite, în case.

RECLUZIUNE

În coaja odăii o să intru din nou,
căci vine Întunecata
şi o să stau în odaie până ce zăpada
va face din casă un ou.

DE CONSUMAȚIE

Să fac copiilor o supă din plic
şi să spun că e bine.
Să fac din marele nimic un mic nimic,
o lacrimă fumegând pe ruine.

INFANTILĂ

Cât aş mai vrea să fiu din nou copil
să nu pot scrie nici măcar un rînd
să nu pot spune O şi U şi A,
să nu doresc nimic, să urc pe-un ram,
să prind găini de vânt, să le aclam,
şi ele să se înalțe, să mă sui
în Lună şi să-mpart la toți gutui...

VICTORIA DE LA SAMOTRACE

Nu are frunte. Fruntea ei
este un piept. Ochii ei sunt
sânii. Azurul îi umflă aripile.
Nu spune : „eu sunt Victoria". N-are nevoie.
Trage după ea pânzele umflate,
catargele. Nu spune nici
o vorbă. Nu strigă : „eu sunt Victoria".
Sboară
ridicând fără să știe
norii de marmoră.

UNUI TÂNĂR CARE A RĂPUS 22 DE ANI

Lui Tudor

...Căci ai fi fost în stare
să-i *împlinești* —
și nu ai vrut. Ci înălțându-te
la umbra lor tremurătoare
nu ai rotunjit
un golf de marmori mângâioase, ci
chemat-ai trăznetul și rânjetul
și-ai râs cum trebuie să râdă Râsul
pădurilor.

Nepăsător de ceea ce spun dascălii ce și-au înșurubat
un jeț de marmoră în fața lumii
și vor să vă învețe nu ceea ce este
materialismul dialectic
și nici ceea ce-i grâul pentru toți,
ci materialismul pentru
dantura permanentă.

Ţi-ai retezat douăzeci şi
doi de ani, pentru ca să auzi
cum sboară în neant
nu anii altora scăldaţi în sânge, ci anii tăi.
Zbucnit-au rubinii şi fără nici o
părere de rău.
Răpuşi de tine însă, şi
întâmpinaţi de aprobarea
ferigilor eterne şi de
surâsul tăcut
al veveriţei fulgerătoare...

DE-ACUM ÎNAINTE

De-acum înainte, obişnuieşte-te să trăieşti din amintiri,
din umbre de planete pierdute,
din norii care fug, din amintiri subţiri.

Obişnuieşte-te să trăieşti cu sila şi urâtul
aşa-ţi va fi sfârşitul
cum ţi-a fost începutul.

Poate nici nu mai ai mult, de altfel,
obişnuieşte-te cu luna de oţel.

Tot ce a fost frumos s-a petrecut cu cel care acuma este altul
obişnuieşte-te cu prăpastia şi cu saltul.

IARBĂ PROASPĂTĂ

Crescuseră ierburile încă o dată.
M-am dus s-o deștept.
— Lasă-mă, te rog, lasă-mă să mai dorm puțin... —
m-a rugat.

M-am dus să mai aștept un an din
puținii mei ani, un an
din nesfârșiții ei ani...

JUDECATA

Albastra mea stâncă de Mare şi-a răsucit
capul cu vuiet de plete, să nu mă vadă,
aşternându-mi pe ochi o spumă de zăpadă, —
ca un judecător milos unui condamnat pus la zid.

Tu, care m-ai înțeles
în clipa cînd mâinile mi-au fost retezate,
când nu mai aveam cu ce prinde
bucata de pâine aflată în fața mea,
când nemaiputând să le opresc,
ocnașele lacrimi au evadat și mi-a fost rușine
că le-am cules atât de stângaci,
neavând batistă, într-un fular de vânt ;
tu, care te-ai făcut că nu le vezi,
însă m-ai sprijinit cu o privire
mult mai deznădăjduită decât a mea :
tu, care m-ai plimbat pe străzile
făcute din cărămizi ce sângerau,
tu, care erai însuți atît de rănit
și atât de îndurerat, —
ai fost, poate, Destinul, însă îndurător.

Rămâi lîngă mine.

Iată crucea. Ți-am adus-o
pentru că lemnul celeilalte
a putrezit.
Trebuie, vai, tată, să vă fixăm pe voi, morții,
ca pe niște fluturi.
Altfel,
ne părăsiți de tot.
Este o grozăvie
în soarele acesta minunat
de Martie.

Optsprezece ani au trecut de atunci...
— Ei și ? — îmi zâmbești.
— Și ce ?

Și crucea ridică brațele
a nedumerire.

ARGUMENT FINAL

Lui Giancarlo Vigorelli

Acum e ora când eroul,
alt merit neavînd decît
de-a fi-nfruntat singurătatea,
se strânge, singur, el, de gât.

O face fără întristare
și fără bucurie, doar
cu silă, fără resemnare,
că totul fost-a în zadar.

A încercat să-nalțe gânduri
și-a suferit și el un pic,
văzând cum viermii
        rânduri-rânduri
din viață făuresc nimic.

Rămână viermii, el se duce
ne-nfricoșat de ei și strâns
de mâna-i ce-a rămas curată,
de ploi spălată și de plâns.

ORFEU

Sunt cel ce nu ascult, deși aud —
că întorcându-mi ochii spre iubire
voi câștiga doar umbra. Sacru, sacru
fie cuvântul repetat mereu
legat de ceea ce e jertfă. Sânul tău,
zeița mea, deși pierdut, e luna.
Poteci de raze arată și acelor
ce-ntunecă pământul și încearcă
să ne prefacă-n capete de lup,
neputincioase să-și rotească ochii.
Eu trec prin noaptea ce pe veci îmi fură
vestmântul meu de naiuri străvezii
și tai nelegiuitul întuneric
cu sânul astrului meu : sacru, sacru.

PARABOLE CIVILE

SUGRUMĂTORUL

Azi-noapte m-am luat de gât —
din mâini făcându-mi un colier.
Lungi, mâinile-mi luceau mocnit,
falangele erau de fier.

Mi-am spus : „Acuma, strânge, hai,
că nu-i atât de greu cum pare
să te împodobeşti chiar tu
c-un sfânt colan — şi cel mai mare".

Şi-am strâns, şi nu cu multă milă,
dar pare-mi-se nici de-ajuns,
şi-un glas mi se păru că spune :
„Aşteaptă. Nu eşti încă uns

să porţi acest însemn, ce-i sacru,
şi are forma sfintei roţi.
Când o să vină, poate, vremea,
adună mâini, dar de la toţi,

şi-atunci abia, sorbind mânia
şi sila câtă-i pe pământ,
grumazul tău să fie turnul
cuvintelor, de ține frânt, —

în urma căruia pe chipul
acestui glob s-auzi cum sună
o linişte drept-grăitoare
ca marea, — fără de minciună...«

ATRIZII

Atrizii, bieţii oameni, ce-au făcut...
În teaca sângelui au înfundat
o limbă de metal şi au răcnit
frângându-şi mâinile de gustul
acestei băuturi clocotitoare.

Sărmanii oameni încurcaţi în
câteva plase largi de sânge şi-n atâtea
căinţe... Nu ştiau nimic... Un pântec
le fuse conştiinţa mamă a monştrilor.

Dar câţi ? Să-i numeri pe o mână... Bieţii oameni.
Nepricepuţi, vai, în psihanaliză.
Făpturi în care straja remuşcării
şopteşte : — Răcniţi, e voie.

Nici o învăţătură nu ne-au dat.
Doar strigăte şi câteva ecouri de ţesături greoaie
de zale... Şi vreo câteva morminte.

O să vă duc acolo unde lumea
e mută, unde nimeni nu răcnește,
acolo unde-s veseli asasinii,
și omul — cruce ; țara — țintirim.

Acolo e tăcută omenirea,
și ucigașii-s ca nisipul mării,
și morții nevegheați de facle lungi, ci doar
de împăcate puști ce fumegă.

AȘTEPT

Aștept toporu-n fiecare noapte,
toporul care să-mi cresteze
o tâmplă de unde să zbucnească
nepăsător un trandafir senin.

El poate să se-nalțe de la dreapta
sau de la stânga, — nu pot ști nicicând —
de aceea capul mi-e un clopot ce se-ntoarce
în somn mereu și însetat așteaptă lovitura.

O să ne mai vedeţi, n-aveţi nici o grijă,
nu se termină totul în acest veac,
unde fiecăruia îi vine de hac
o minune teleghidată de o stea, un scaun sau
o schijă.

Când nu vreau să te mai privesc — în van e !
Orice ai face, eşti pe jumătate — sau
profilul unui gol,
fie că eşti femeie, împărat sau jeţ în patru labe
săltat pe umerii unui norod întreg.
Îmi las atunci să lunece pe-un ochi
oblonul nepăsării, în umbra căruia
fac să se-nalţe codrul răsuflării
şi să îmbrăţişeze pântecul
stelelor neatinse de nici un astronaut,
şi sborul somnambul al
licornului de brumă, despre care
nici nu ai auzit măcar.

Dar ochiul celălalt veghează, şi cînd crezi
că sunt pe jumătate adormit,
o rază a lumii mele nevăzute
cu nevinovăţie te contemplă... şi te ucide.

DRUMURI

Se pare că'n acel oraş
se nasc cam vreo trei sute
de oameni zilnic, şi'ntr'o zi
o sută-ajung guri mute.

Cât lemn, o, Doamne, vai cât lemn
ne trebuieşte ca să
încapă oamenii-n sicriu
şi-n micul leagăn-plasă.

Şi câţi din cei pe lume-aduşi
desculţi stau şi cuminte
o viaţă... Însă n-am văzut
morţi fără-ncălţăminte.

Deci dacă vrei ca-ncununat
să baţi calea astrală,
întinde-te într-un sicriu,
cu încălţări de gală.

FAPT DIVERS

Fiind din pâine scos, omul rămase
afară
şi afară nu era nici iarnă şi nici vară
şi omul murind, spuse: „Aşa trebuie să
fie..."

Şi totul se petrecea în ziua de Sfântul
Nimeninuştie.

SFÂNTA SFINTELOR

Poate doar pentru că trăim numai o dată —
atâtea silnicii pe lume ?
Să fie ăsta rostul omului ?
O pândă fără încetare, ca
să auzim când or să șuiere prin tine
un stol de noi săgeți,
sfinte Sebastiane ?

Însă nu tu, ci el, și eu, și voi
sântem azi țintele.
Și cine-i cel care ne ia la țintă ?
O, Doamne ! Atâtea întrebări...
Cine-i acel ? Ei bine,
e cea mai sfântă dintre toate sfintele,
Prea Sfânta Nerușine...

FIRESC

Ceea ce s-a dus — s-a dus.
Privește spre Miazăzi, privește spre
Miazănoapte,
privește spre Răsărit și spre Apus
și nu striga — vorbește în șoapte.

E lămurit. Mulți am vrut să fie bine
nu pentru noi, ci pentru toți,
și alții au vrut să aibă viețile line
doar pentru ei, pe patru aurite roți.

Totul este atât de firesc
încât mă mir de ce mai și scriu
aceste litere pe care ar trebui să le gândesc
melodios doar în vioara-sicriu.

A DOUA ÎNVIERE

A doua înviere (oh, cât o aştept !)
a doua înviere, o, Doamne,
dar fără sânge sau — pentru numele
Domnului ! —
fără sânge nevinovat...
a doua înviere,
dar fără fiarele acelea,
suliţaşi orbi, căşti trepanând creierul,
chipuri fără chip, busole
arătând un singur punct
cu frenezia dementţilor
(„acolo-i Paradisul
unde curg pletele de sânge !")
O, nu, nu, nu ! Fără aceia
care scriu cu piroanele
trecute prin oase, fără
acele călimări de lacrimi,
fără mâinile tale, Pilat, maculate
de-atâtea umbre,
fără viaţa măcinată absurd
pentru ca procuratorul şi alţii să-şi poată spăla

mâinile, fără bilanţul care spune :
„arşice şi oase",
fără acel mort frumos,
mort ca să ne înveţe să nu trăim urât,
fără mortul acela şi acela,
îmbrăcând feciorelnic cămaşa jertfei,
fără tigrii care i-au sfâşiat,
fără nodul pe care blestemata memorie
mi-l suie în fiecare noapte în gât
cu iuţeala unui ascensor insuportabil,
fără mine, dacă n-am învăţat nimic
din puterea fierului şi a nufărului —
dar fără de reînvierea voastră
suliţaşi orbi, fără
orbirea voastră, priviri de solzi de-oţel,
fără curţile ameţitoare
pe zidurile cărora aripile alunecă
neputincioase,
fără trăznetul orb şi fără
cântările paralizate, fără brăţările
care nu sunt de soare...

O, Doamne, care eşti în mine,
şi care nu mă mângâi, ci mă seceri,
făgăduieşte-mi a doua înviere,
cea aşteptată, trup de râu curat...

MĂSURI

Şi moartea care ne umileşte,
moartea care ne spune : eşti mărunt măruntule,
eşti mare măreţule
şi toţi sunteţi ai mei,
ehei şi ehei...

Moartea care în orice chip s-ar arăta
este tot umilitoare,
moartea care mă îndeamnă :
priveşte spre soare,
ca să te obişnuieşti cu pământul.

Cu doi metri de pământ.

NU CU TRISTEŢE

Omul acesta nu mă vrea trist
şi mă sileşte să râd —
şi cu cât mă sileşte mai mult,
obrazul meu este mai hâd.

Dar el aşa vrea şi nu altfel
şi-mi strecoară între dinţii ştirbiţi o floare
şi-mi spune : „râzi sau
prefă-te în fată nepăsătoare",

Şi-mi anină de urechi cercei
şi-mi pune pe cap un castron din paie de soare
şi eu strig : „veniţi şi culegeţi ghiocei" —
şi gura mi-e strâmbă şi mare.

ASUPRA MEA

Acolo şi acolo, moartea îşi arată dinţii
întâmpinată de zâmbetul altor hârci,
cadavrele sunt culese şi fotografiate,
dar eu mă aflu printre ele de pe acum.

Au mai izbucnit câteva furuncule de bombe
pe spinarea colosului acesta de pământ şi flori.
Şi totuşi pământul se învârteşte
vomitând cocoşi de flăcări salutând din zbor.

Mă doare sufletul. Sufletul
care există.
Un răget de fiară sunt totul
gândindu-mă la voi, copii şi bătrâni, mereu.
Bună dimineaţa este spus de salve de tunuri.
— Deocamdată, sufletul meu, deocamdată ;
mâine întreaga bătrână carne a cerului
de mortuari crini explozivi s-ar putea
să fie brăzdată.

Nu vreau să mai ştiu nimic.
Lăsaţi-mă să dorm două mii de ani
şi sculaţi-mă după aceea un pic
în lumea înţeleaptă a paşnicilor guzgani.

Ni-i frică să spunem că uneori suntem nebuni,
că ne încâlcim într-o rețea circulară de ochi orbi
că suntem numai un firmament de păianjeni
în care ucidem lumina,
că nu suntem cei mai buni
și nici măcar buni,
că mersul nostru repede și drept
este strâmb,
că suntem salutați cu silă
sau teamă
cum fac sălciile sfâșiate
în fața viforului —

că suntem priviți ca niște cartușe
și că puțin îi pasă celui cu pieptul ciuruit de proiectile
dacă prin el va luneca luna
transformându-l într-un fagure de miere —

sau încă un proiectil...

Cocoșu-n zare-a trâmbițat,
s-a înroșit de cântec marea.
Nu-i încă zi, dar poți să-ncepi,
poți, Petre, să începi vânzarea.

Ca sfeclele de sânge pline
frunți te așteaptă, să le vinzi,
din teacă scoate spada, Petre,
cu tulburatele-i oglinzi,

dar nu să aperi, ci cu dânsa
să fulgeri tidve, să le sbori,
în noaptea care din vânzare
dă hrană puhavelor ciori.

Apoi încarcă-le-n căruță
și-ascunde sabia sub fân
și du-le-n târg și vinde nimbul
martirilor, — pe ei stăpân.

Şi schimbă nimburi pe inele
şi fă un joc, cum e la bâlci,
şi spune c-au pierit atâţia,
dar nu de spadă, ci de gâlci.

Şi-apoi aşează-te la dreapta
Preasfântului, şi poţi şi plânge,
şi despre nimbul tău, tu spune
că-i de rubine, nu de sânge.

REVOLUŢIE ŞTIINŢIFICĂ

Să cumperi o pereche de ghete e uneori atât de greu
şi rachetele siderale calcă pe lună atât de uşor.
Eu încalţ coturni de stele mereu
şi-mi trag peste pulpele transparente
norul cel mai puţin costisitor.

CU NEPĂSARE

N-am strâns nimic... nici o avere,
nici un ban încolăcit într-un cerc sau la circ,
şi nicăieri. Nu am ştiut să strâng,
nu am ştiut să păstrez.

Să nu faceţi nici voi altfel.
Lăsaţi-i pe alţii. Strângeţi câteva
fişicuri de izvor. Sunaţi-le în amintire.
Pe acestea — păstraţi-le.

Surâdeţi. Fiţi liberi. Fiţi vântul
care, trecând prin sita soarelui,
lasă ce-i aur căutătorilor buhăiţi.
Nu strângeţi ca să nu aveţi ce pierde.

Râdeţi cu dinţii strălucitori.

UN VIS

Mai buni decât nişte insecte
noi nu suntem prea mulţi.
Ar trebui, ca ele, în secte
să stăm şi prunci şi adulţi.

Să alergăm în sus şi-n jos
cu negrele noastre meloane
şi să mâncăm fructe de aici
şi fructe africane.

Să ocolim orişice masă
şi să n-avem habar
de-acele mese care au
conturul circular.

Pe tunurile ce-au tăcut
să ne-nşirăm : mărgele...
— Acum (să spunem), au un rost
când bate luna-n ele...

ÎNTÂMPINARE

Vă primesc pe toţi cu braţele deschise.
Veniţi oameni, veniţi stânjenei,
veniţi vise, veniţi lupi.

Fiecăruia dintre voi vă trebuie altceva, ştiu.
Pentru voi, mă pot face pământ,
râu cu dinţi feciorelnici sau pradă.

Pe toţi am ajuns să vă înţeleg :
vă trebuie tuturor hrană.
Din sângele meu se adapă bujorul sărbătoresc
şi limba lupului roşcovană sclipind.

PRIVIGHETORILE

Privighetorile sunt cele care ne-au scos ochii
nu lupii, nu răufăcătorii.
Ne-au scos ochii cei care ne-au iubit mai mult
cei care ştiu să cânte să ne cânte
să ne descânte
ne-au scos ochii, crezând că sunt seminţe,
prietenele noastre, strălucitoarele noastre
prietene,

cele care ne-au iubit mai mult,
stelele cu piscuri de lumină,
şi au făcut-o totdeauna ciripind
că ne fac bine.
Erau de-ale noastre.
Cu ele puteam discuta despre treptele culorilor,
despre piscurile sunetelor,
despre vaidenoi şi despre Ossana eternităţii.
Ne-au iubit şi sărutându-ne
ne-au scos ochii.

Orbi acum, — să ne dăm mâinile,
trecând clătinându-ne podul tenebrelor...

— Tu eşti, Iov ? îmi spune steaua bătrână,
iar eu îi răspund : — Sunt eu, el şi sunt ei.
Şi ea îmi şopteşte : — Golaşilor, luaţi-vă de mână
şi feriţi-vă de hoţii de piei...

Ursul Veta a fost un urs ciudat
cu nume de femeie şi trupul de bărbat.
Poet fiind, se smulse din fiare şi din funii
şi din belciug — şi-şi puse în nas belciugul lunii.

RUGĂCIUNE PĂGÂNĂ

Maică a Domnului, stea sfântă de mare,
unghi al virginalelor pulpe de un roz de crevete,
cu lungi ochi precum i-am visat
gândind la cea mai suavă
şi la cea mai
infernală dintre femei,
fii-mi tu aproape, fiindcă
ne semeni, fiindcă
nu-i nici o nevoie
să te căutăm unde zac stelele
la fel de indiferente
ca o strânsură
de coji de seminţe zvârlite
într-un cinema
de periferie.

Tu-mi eşti familiară,
o, Maică a Domnului,
maică a mea, care semeni
cu mama ce s-a chinuit
şi-a înnebunit

pe lume aducându-mă.
Tu eşti şi superbă şi atâta
de prăpădită. Nu vrei
să-ţi pui pe creştet cunună
făcută de mâini tremurânde.
Ţie ţi-e milă de ele.
Le interzici oboseala. Le iei
de pe spinare povara, şi suferi
şi nu domneşti, şi nu vrei
nimic.
Ai reşedinţa — ta — templu
sub clătinătorii mesteceni ai zorilor,
sub pale coloane de vânt, sub odăjdii
de ape, ceva ce nu costă
pe nimeni nimic.

Maică a Domnului, maică
a mea, tu eşti cea sfântă,
nu Domnul
Savaot, şi nici domnul
ce-mi bate la uşă, şi nici
cel care vrea să-mi pătrundă
în suflet cu biciul.
Pe pântecul tău şiroind
de negurosul muşchi verde
şi lângă sânii tăi care
înalţă placidele ape,
odihneşte-mi trudita mea tâmplă,
o, Maică, stea sfântă de mare,
tu, Maică a închipuirii,
şi fii-mi tu aproape.

M-AM GÂNDIT

M-am gândit azi ce pur e
sufletul de iepure.
Chiar când glonţului i-e pradă,
scoate îngeri din zăpadă.

DEVENIRE

O să devin un lup de cremene
n-o să mă pot mişca din loc.
Cine se va atinge de mine, însă,
va lua foc.

O să mă amestec cu tine şi cu tine,
cu tine bestie şi cu tine, îngere,
şi ochii mei palizi nu vor răsfrânge
nici bucurie nici plângere,

Însă chiar si atunci voi fi altceva
şi decât tine şi decât tine
şi chiar şi amurgul va fi neliniştit
pe încremenitele mele ruine.

VESTIREA PRIMĂVERII

Cât ne cojim, vai, de frumos
de ceea ce ne pare
că-i viața, cât de cuvios
e osul ce răsare,

strălucitor și dezgolit
și anonim, și care
e numai nimbul potolit
al unei marmori rare.

Să scapi de haine și de cel
ce coase și descoase
și să fii osul-ghiocel
în codrul mut de oase...

INIMA ȘI HERUVUL

Gloanțele trase-n lume mi-au ciuruit
șase flori cu tulpine fragile de nervi.
Pe a șaptea care palpită în mine, la stânga,
mi-au despicat-o.
Un heruv caligraf cu aripi lucind de gomină,
văzându-mă palid și clătinându-mă puțin,
îmi spune :
— O, ce butonieră ți-au croit în inimă,
pune-ți o floare în ea.

Și se înalță ușurel cu stiloul de-azur fâlfâind
spre lumină.

Troznetul puştilor e un joc de copil
se trage pe alte continente şi nici nu-l auzi.
Cei care cad încap cu toţii
în sicriele cîtorva coloane de ziar,
în cîteva fotografii.
Totul e să nu cadă Ceamare
şi în nici un caz n-o să cadă aici.
Cele mai fericite inimi sunt cele insulare
apărate de nepăsări mari şi de griji cât mai mici.
Nu comparaţi luna niciodată
cu o grenadă sau cu un obuz.
Pălăria cea mai căutată
e pălăria anti-auz.

Dincolo sunt ucişi şi dincolo şi dincolo.
Aşa este în zori.
Culorile.
„Mor" — scrie pe hîrtie. „Mor *ei*." Este limpede.
Coboară storurile.
Umbra lor, scheletul unui acordeon
sau al unui peşte hipnotic. Cum vrei.
Însă dincolo şi dincolo şi dincolo
este un pic altceva.
„E groaznic într-adevăr..." Pe urmă
te obişnuieşti. Înoată-n întuneric.
Nici o deosebire între icre şi gloanţe.
Fă-ţi cruce. Linişteşte-te.
Împacă-ţi conştiinţa cu cele dintâi,
dar stomacul să nu fie prea încărcat.
Ascultă rafalele de storuri noaptea în întreg
oraşul,
Pregăteşte-te să te speli pe mâini.
Apoi vei adormi. Bat vânturile
dincolo şi dincolo şi dincolo.
„Requiescat in pace."

A DOUA EDIŢIE SPECIALĂ

M-au despuiat de piele de sus şi până jos
şi mi-aruncară pielea la fel ca pe o plasă.
„Un val de bombardiere a atacat din nou
oraşul." Însă — lasă...

Poţi să porneşti oriunde, căci nu a fost nicicând
mai mare libertatea de a călători.
Am paşaport prin care trec mii şi mii şi mii
de „K.L.M.", de „Boeing" şi alţi şoimi comerciali.

Sbor, aşadar, prin inimi de semeni împuşcaţi,
prin buzunare goale, dar pline de speranţe,
prin strigăte de oameni : „de ce nu ne-ajutaţi ?!"
şi prin tuneluri oarbe de lacrime orfane.

„Să ne vedem cu toţii de străchinile noastre
şi dacă-l doare capul pe altul, nu-i al tău.
Omul trăieşte o dată, în schimb trăieşte rău."
Cele mai caste pulpe sunt pulpele de astre.

Nebunii se-nmulţiră grozav după statistici
şi-ororile văzute-n al doilea război
n-or să se mai repete, — spun cei lucizi, nu
mistici —,
căci nici nu pot să fie, vor fi orori mai noi.

Acel ce dă comanda războiului stă calm
şi apăsând pe-o clapă îmi face faţa pală,
dar mă voi duce, totuşi, diseară la o gală
de filme-n care moartea-nfloreşte din napalm.

Voi tremura, probabil, un pic, că-s jupuit
de piele, şi sunt roşu în veacul generos
şi n-o să vadă nimeni cum sunt şi, negreşit,
privindu-mă vor spune : — Ce trandafir frumos!

ÎNAINTE

Printre scheletele de lumini ale orașului
indiferent
căutându-te, viață dusă,
viață oprită, statornicie mută,
singura mea viață.
Neîndrăznind să-ți șoptesc numele
de teamă să nu se clintească stelele
neînțelegând nici ele
nimic.

Avioane rănind văzduhul
de la Nord la Sud
și altele de la Vest spre Est.
Viață traversată, cusută.
„Acest costum o să-l porți —
apoi în genunchi,
apoi în patru labe,
apoi întins.“
Tăcere (de moarte) —
și atâta zgomot.
„Fie numele Domnului binecuvântat.“

Clopotele de la Westminster
neauzite de nimeni aici,
și ondularea Dunării,
nebănuită de ei acolo.

Războiul continuă.
Pâinea este caldă încă.
Aburii ei —
poate de sânge.
Totul este să trăiești, să poți simți încă
moartea altora.

Din atâtea peșteri și urlete
dragostea naște trandafiri.
Inconștienți.
Și iată universul înaintând
cu țeasta spartă,
șiroind de milioane de stele atât
de optimiste.

HOTĂRÎRE

Vă voi crește
ca pe niște pui de lup cu ochi de peruzea
în această lume
unde oamenii se rup.

CARUL CU GRÂU

Un car mărunt, cu grâu, ce trece
peste pământu-ntins și rece,

un car cu grâu ce se înclină
sub greutatea-i de lumină,

un car cu grâu ce se apleacă
oftând încet și vrând să treacă

printre chesoane, printre șire
de leșuri, printre cimitire —

și trece, luminând cu spice
ucisul cer străpuns de-alice.

Perfectul acrobat este acela
care n-a călcat nicicând în noroi,
cel care totdeauna este deasupra noastră,
cel care, vinovat fiind, spune : „Vinovați
sunteți voi..."

El are dreptul să spună aceasta
pentru că nu se amestecă niciodată
printre acei care suntem acolo unde suntem
în lumea noastră mereu un pic vinovată.

Neatingând decât sârma întinsă,
picioarele-i sunt totdeauna curate,
el vede totdeauna lucrurile de sus,
pe dânsul nu-l ating sârmele ghimpate.

Tot ceea ce am pățit noi, cei de jos,
sunt, fără doar și poate, pățaniile noastre.
El are gheare cu care ia tot ce se poate lua
și privirile candide și albastre.

Pentru că n-a vrut să-și plece fruntea,
pentru că fruntea lui era
boltă deasupra mocirlei,
pentru că n-a vrut să spună :
„gura ta este gura mea",
pentru că îi era milă
de oameni și nu de fier,
pentru că drept te privea,
pentru că se desprinsese de el însuși,
fiind nour cu ploaie argintie sau stea,
în pâine voind să renască,
pentru că știa să zâmbească,
din crucea întinsă făcând
aripi și reîntorcându-se
mereu la ai săi sângerând,
pentru că n-au izbutit
să-l facă *„peccavi"* să spună,
pentru că-n întuneric de moarte
spunea „o să fie iar lună
și soare, și stele iar or să scapere"

pentru că să se apere n-a încercat
şi a crezut în ce cred
sfinţii şi dezmoşteniţii
şi inocenţa de ied —
l-au lăsat să se stingă
precum s-au stins sfinţii, părinţii.
însă nu-n ocnă, ci-n soare.

Şi nu îi tăiară, nu, capul,
ci aripile de la picioare...

MĂŞTI

Unor amici

De mă iubiţi, iubiţi-mă tocat
şi nu întreg, căci dinţii-or să vă doară.
Şi sfatul meu, de bun o să vă pară,
e să-mi sfărmaţi oscioarele, curat.

Nu într-un lac zvîrliţi-mă-ntr-o doară,
căci ştiu să-not, şi scap şi e păcat,
ci-n cârcă aruncaţi-mi ne-ncetat
o niagară de venin, murdară.

O, nu mă strângeţi, dacă mă iubiţi,
atât de mult la piept, ci drept, frăţeşte,
veniţi şi gâtu-mi strîngeţi, liniştiţi.

Dar nu v-ascundeţi gândul ! ca să ştiu
ce trebuie să fac cât încă-s viu
cu leşul vostru care mai trăieşte.

SFÂNTA IOANA

În casa magazie
învăluită-n cărămizi ce-au putrezit
și-n aburii pământului,
stă încă sfânta Ioana.
În magazia-n care-am copilărit
stă sfânta Ioana.

O platoșă invincibilă
țesută din mii de broaște gata să sară
îi strânge, păzindu-l, trupul primăváratic.
Un jeț de paie murdare o-nalță
și-o cartușieră de dinți strălucitori
îmi surâd
din gura-i de măr profanat.
Insinuantă, se uită spre mine și spune :
— Vie judecătorii,
de-acum înainte nu mă mai las condamnată.

Și mă privește din gloria paielor, cu ochiul
ce nu i-a fost scos...

HANIBAL

„Și Saul a căutat să pironească pe David cu sulița, dar acesta s'a ferit din fața lui Saul, așa încît el a înfipt sulița în zid.“

(Cartea întâia a lui Samuil, 19.)

Lui Giancarlo Vigorelli

Nimeni n-avea ceea ce el avea
superba lui trufie
și elefanții
și labele lor sfărîmînd vertebrele
acestor Alpi albiți de spaimă.

Călca, de-abia să se audă, peste stânci
și s-auzea în lună, și
nimeni nu mai văzuse trâmbițele
de piatră ondulândă ale acestor fiare.

Și n-au învins.

Aceştia sunt centaurii
care nu-şi frâng gâtul niciodată,
căci au grumaji de ape de oţel,
ochi ce nu iartă,
copite cu înverşunare potcovite.
Ei trec, şi din goană îmi spun,
zâmbind un pic, măreţi totdeauna :
— Fă ca noi dacă poţi...
Dacă poţi, fă ca noi...
Şi dacă nu, mulţumeşte-te,
strigând : „Slavă vouă,
neîmblânziţilor, sublimilor,
frângătorilor de grumaji,
valuri văzute ale timpului !"
— Să fie... — spun.

— Să fie ? mă întreb.
Nu sufăr
să fiu călcat în picioare.
Dar voi aveţi copite, slăviţi centauri.

Asta, poate, se poate...
Voi mergeţi drept înainte
stârnind nouri de praf
şi uneori, de argint.
Dar e argintul nostru,
un pic, poate, cenuşiu,
materie cenuşie,
norul visărilor noastre,
creierul nostru.

Slavă, deci, goanei voastre
care — fără să ştiţi — ne pune
creierul în mişcare,
la urma urmei, globul nostru
pământesc.
Slavă vouă, care — tropăind —
ne ajutaţi să nu uităm că de mult
omul umblă în două picioare.
Slavă vouă, zeilor patrupezi,
cei care faceţi din fluvii şerpi vii,
cei care — împotriva voinţei voastre —
ne învăţaţi să ţinem fruntea sus,
cei care ne siliţi să ne împotrivim
cu seninătate turbării voastre,
cu isteţime vomitării avalanşelor
voastre,
cu scutul silei înţelepte nebuniei
voastre.
Slavă vouă, care-mi străpungeţi
inima
lăsând să se vadă prin ea azurul :
fiară senină ce n-o să vă ierte.
Slavă vouă
meteoriţi maculaţi
ai timpului nostru...

APOSTOLUL

De ce fel de iubire de oameni îmi vorbești ?
de-aceea care-ți face doar ție bine ? — spune!...
de oamenii ce-n jurul tău vrei să se adune
să te iubească, să le poruncești ?

Iubești tu omul ? care om ? acel
ce-ntr-o oglindă palidă s-ascunde
privindu-te pe tine ? Ce oțel
e-n ochii lui... Ești tu acel... Ce crunt e !

Privește cât de blând ești : ai zâmbit,
și-un ger a aburit oglinda toată —
și-ai râs, și râsul s-a schimonosit
și a zbârcit oglinda deodată.

Ce dărui tu ? cuvintele, dresate
să ți se-napoieze iar și iar,
umflate după voie, dezumflate,
cu dragoste de tine, fără har ?

Unde ți-i dragostea de semeni,
apostole de tine-ndrăgostit ?
Oglinzile-ți nasc numai monștri gemeni,
surâzătorule nefericit...

MAI SUNT

...şi trebui-vor să-şi lepede pielea...
(Ioan Paflagonitul
din Cetatea Zindag)

O să mai fie până atunci,
dar adevăr zic vouă
mai sunt multe lucruri
care trebuiesc să-şi lepede pielea.
Mulţi sunt înecaţii
în apele jilţurilor cu gheare de foc
şi capete de lei.
Ei trebuiesc mântuiţi şi îndemnaţi
să meargă în pădurile căinţei
unde-i aşteaptă blănurile
de muşchi odihnitor.
Văzduhul se clatină
şi nu-i mai rabdă
acolo unde sunt şi de unde
singuri nu se vor smulge.
Ei trebuiesc ajutaţi să se clintească
pentru că tiarele lor sunt nişte
măsele sparte bătute de o lumină stearpă,
şi cine a văzut om sfruntându-şi semenii
fără să fie ajutat
să plece acolo unde clipocesc

stelele broaştelor
şi unde se încâlcesc fără oprire
jilavele plete roşcovane
ale uitării-n ruşine.

Sfărmînd rubinul inimii
celor aduşi de spate
ei au nădăjduit că o să stoarcă din el
vin
şi au văzut sânge curgând.
Şi stâlpi de strâmbe visuri s-au năruit
prefăcuţi în făclii arzând
cu flăcări de sânge
şi cetatea ce-avea
în loc de paratrăznet
un deget înalt, şi pe el
unghia lunii,
şopti sfârşită : „sfârşească-se !"
şi se înfrumuseţă cu dresuri de foc
şi-şi trase sprâncene de trăznete.

Şi-acum aşteaptă frumoasă şi-n zdrenţe
pe cel ce-i va pune pe creştet
nu nimb de stearpă mărire
ci nimbul rotundelor azimi ce fumegă.

RAIUL

Primul muritor beneficiar : — *Hei, ce bine !*
Al doilea muritor beneficiar : — *Hei, ce bine !*
Al treilea muritor beneficiar : — *Hei ce bine, ce bine !*
Al patrulea muritor beneficiar : — *Hei, ce bine, ce bine, ce bine !*
Al cincilea muritor beneficiar : — *Hei, ce bine, ce bine, ce bine, ce bine, ce bine, ce bine, ce bine, ce bine !*

Post scriptum : — *Mai bine Iadul !*

RUGACIUNE

Tatăl nostru carele eşti în ceruri,
coboară, dacă eşti, pe pământ
şi opreşte viforul morţii,
şi fă din căşti pălării,
şi mângâie feţele morţilor
păstrându-i în viaţă pe vii,
şi stai printre noi de ni-eşti tată,
din sângele scurs făcînd vin,
şi fă din oricare armată
alaiuri civile.

Amin.

Ai fi putut, desigur, să renunți
la crunta faptă, nu era nevoie.
Ai încercat să împletești o plasă
menită să sugrume zorile.

Dar clopotele bat. Ai fost surprins
cu mâna-n sacul nopții, căutând
stele, să faci din ele netede cuțite,
un zâmbet vinovat triumfător.

Cine te va ierta nu știu — și cine
te va iubi, decât doar, poate, Noaptea,
ce colcăie de icrele noroaielor
și tremură-n rușine...

Laudă dragostei, primăverii,
unduirii trupurilor neîncătușate ale apelor,
meteorilor de muguri,
iubirii, mult mai puternice
decât teroarea
nourilor căluși
asasini ai luminii ;
castanilor, care ne vor dărui lampadare
necerându-ne nimic...
Elenei, care se smulge din brațele silnice
hotărîtă să înfrunte mai degrabă fierul,
decât să rabde
osânda blonzilor cârlionți ai lui Menelaos ;
slavă credincioaselor iscălituri ale
tenacelor pârâurl,
libertății lor — glorie-n păduri și pe șesuri !
ochilor viorelei, care nu clipesc în fața furtunii,
voinței omului ieșit din iarnă slăbit, — glorie
acelora ce — apăsați de lespezi —
cred în forța descătușătoarelor vânturi,
în tine, primăvara mea, și în
eternitatea celor care așteaptă
învăluiți în giulgiuri mari de piatră

NUMAI DACĂ

Cu dragă inimă îți dau
dar numai dacă vreau și dacă
bătrâni și prunci nu strigă : „au !“
și dacă inima nu-mi seacă.

Adie raza mea de grâu
și nu vreau grâul meu să cadă
cu boabele în negrul râu
pe care îl deschizi cu o spadă.

Să smulgi din teacă un izvor
dar nu de sânge : de cleștare
și să te naști din nou, și-n zori
să-ți spun · — Cu bine, frățioare !

SEMIRAMIS

Lui Geo Bogza

Dar este o pomană odioasă
că mi-a fost dat să mai trăiesc
după atâția morți.

Căci am trăit nu într-o
grădină,
ci într-o măcelărie.

Să spun, așadar, că miriadele
de picături de sânge
sunt rubine.

Să mint pe toți, mințindu-mă,
că am trăit nu printre semeni atârnați
de ștreang,

ci legănați de raze
în răcoroasele grădini ale
Semiramidei.

DIHORII

Am simţit de departe dihorii
târcoale dând graşi, cenuşii,
puilor lunii în zorii
acestei primăveri prea târzii.

O, nu, eu nu acest lucru
am vrut — în mine-am strigat —
sub cerul şi roz şi de cupru
atâta sânge-i vărsat.

Şi am chemat brebenelul
şi micşuneaua să vină
şi-i tremura lunii inelul
privind dihorii-n lumină.

Şi primăvara venea
printre dihori şi prin raze.
Cu degete lungi îşi punea
pe palul chip masca de gaze...

SATRAPI

Tiribaze
Tissaferne
Farnabaze
Datame
Mazaisos
Oronte
Spithridate
Memnos din Rhodos
Abrokomas
Ariarathe
Atorampara
Azbaal
Elpaal din Byblos.

Ucigînd,
voiau să-nghită Timpul.

Au pierit
într-o noapte
sau într-o zi.

CA PROSTUL

Vai de sufletelul nostru
care — când să fie mare —
ni se cocoşă ca prostul,
proştilor dând ascultare.

AQUAFORTE

Beam băuturi aprinse
băuturi de brad tânăr care arde încet
băuturi de amurguri şi de înfrângeri încăpăţânate
băuturi care-şi depun scheletul drojdiei cu greu
băuturi de chihlimbar care strigă „Osanna
celui care nu s-a născut
şi niciodată celui ce este",
băuturi ale memoriei cântăritoare şi
ale memoriei imprudente
legându-se totdeauna la cap când n-o doare,
beam băuturile mării cu valuri lungi de leoaice
şi băuturile mătăsoase ale lunii larg legănătoare,
băuturile care iscodesc şi află
dincolo de ceea ce este,
beam băuturile care nu costă pe nimeni nimic.

Atunci veniră guarzii planetei cu dinţi de cuarţ
şi-mi spuseră : — Plăteşte !
Şi am plătit. Şi m-au legat.

MARELE ORB ÎN PRIMĂVARĂ

Tu, care nu mai poţi să zămisleşti
nimic, decât aceste turnuri încîlcite
ce-ar îngrozi până şi Babilonul
şi-n faţa cărora cereasca Mare
îşi suge pântecul, să n-o atingă, —
orbitule, tu care eşti
de toată lumea ocolit, asemeni unui
crunt cimitir imens şi vertical,
să taci, acum... Ca să te liniştesc,
o să aştern sub capul tău
o pernă de tăcere. O să se apropie
de tine, poate, o rază sau
salcâmul, poate, o să-ţi dăruie o pleoapă
şi, poate, o să-ncepi să vezi şi tu,
om orb, întins sub ploaia care-mparte
atâţia ochi miraţi pământului...

FĂRĂ ŞA

De câtva timp nu fac decât să aştept.
Un cal sunt ce-şi aşteaptă călăreţul ?
Nu asta.

Mi se-nfioară pielea ca o apă
pe luciul căreia un vînt de iarnă trece —
şi nu aştept aceasta.

Mi-e uneori prea cald şi alteori îngheţ.
De-acolo vine râul beznei şi cuţitarul viscol
de dincolo.
Nu asta vreau.

De câtva timp nu fac decât să aştept.
Un cal sunt ce-şi aşteaptă călăreţul ?
Nu asta.

Te las acum pe totdeauna, apă,
apă ce vii, apă ce te retragi,
tu care faci cămăşi ca să acoperi,
apă ce saturi, apă care înşeli.

Te părăsesc, apă care învălui
şi nevinovăţia şi ce-i scârnav,
apă ce speli şi potoleşti şi-adormi
şi-apoi scufunzi lingându-ţi ţărmul calmă.

Apropie-te, foc cu plete strigăt,
tu ce mă strângi în gheare care muşcă
şi fă-mă torţă a leilor înaltă
şi strigă precum nu poate vreo gură

de om să strige. Şi mă fă lumină
şi-arată celor care cred că-s mort
această mască de cenuşă arzând
şi tristul meu surâs care-i învinge...

Ce frumos o să fii dacă te laşi jumulit
de cascada penelor tale, vulture !
Mai echilibrată decît turnul Eiffel vei fi
dacă-ţi retezi un picior,
o, girafă !
Dacă mâna stângă ştie
ce face dreapta — ce bine !
Eu sunt mânerul balanţei,
trăiesc din căderile voastre
şi din ruine

Tu — scobitori o să iei din razele soarelui,
eu iau căldura.
Tu — te vei tunde,
iar ţie îţi dărui, drept nimb fără moarte,
chelia.
Felul tunsorii poate să fie ales, —
trăiască noul Mesia !
Ţie îţi iau un picior şi ţie o gheată
şi plâng pentru că nu o să ştiţi
cât v-am iubit — niciodată...

SIC COGITO

Lui Geo Dumitrescu

Ne vedem într-o viață de vreo câteva sute de ori,
de câteva ori, călăreți fiind, povestim și încălecăm
pe o șea.
de vreo câteva ori glumim,
de cele mai multe ori spunem că ne simțim așa
și-așa.

E greu să fii sănătos și
greu să-ți duci crucea,
uneori ne întăresc cei care nu se lasă crucificați,
mii și mii.

Decât oamenii, plopii cresc mult mai ușor,
dar îi vedem numai când un mic val
de azur sau de altceva ne aduce, cu nu prea mult
zor,
pe zăpezile unui cearșaf de spital.

Atunci, bicicletele sunt date la o parte,
prietenii vin mai greu, căci umblă pe jos,
și numai roțile soarelui, scăpărând departe,
îți mai spun că, totuși, totul e atât de frumos.

COȘMAR

M-au invitat — în somn — vreo șase
mari procurori, ca să mă-ntrebe
de ce-mi plac fetele frumoase
și nu frumoasele cu ghebe,

de ce am omorît în baie
în timp ce își scotea cămașa
un fluture cu cap de oaie
care fusese Ahmed Pașa,

de ce sunt cu Trufia frate
ce drept să umblu mă provoacă
și nu prefer să car în spate,
umblând în patru labe, o vacă,

de ce mănânc din lună partea
ce nu se vede — cea mai bună —
și caut să jignesc și moartea
ochind-o cu săgeți de lună,

de ce săgeata fermecată
se-ntâmplă să mai dea și-n proștii
ce vor să-nghită lumea toată
vârîtă-n gușa mică-a ploștii...

Și-am ascultat glasul acestor
judecători, și gâzi și martori,
și m-am gândit la bietul Nestor
cel înțelept, — privind spre tartori.

BAGAJE

Îngerul meu nu avea aripe,
era supersonicul meu avion
care de greutățile păcatelor mele
nu putea, totuși, să se ridice.

Însă eu trebuia să plec, fără doar și poate,
și atunci înaripatul
spuse ca o *„hotesse de l'air"*:
— Bagajele dumneavoastră sunt supraîncărcate.

— Ei bine (răspunsei), ce să fac ? sunt ale mele...
— și la 11 noaptea fix
fusei lăsat să plec, încărcat cu ele,
și la 12 noaptea aterizam la Styx.

INVOCAȚIE

Nu-mi da decît o rază : pe aceea
ce retezând grumazul tiraniei,
izvor de raze face să țâșnească,
mistuitor de cețuri și-obrăzare
și liberează adâncul chip al nopții
cu pletele sunând de adevăruri.

APARIȚIE

Nu o să te uit... Cum ai venit...
Cu zâmbetul tău de sabie
totuși un pic tocită...
Cu buzele tale de fecioară
totuși îmbătrânită și
căutând să-mi aspire
fluturele răsuflării.
Simțindu-te, se zbârcise și Marea,
însă munții și-au ridicat genunchii.
Dintr-unul a ieșit luna mea,
din celălalt — soarele meu
Și ai plecat cu zâmbetul tău de fecioară
îmbătrânită.

ATÂT

Ce să mai spun...
Ce poate să spună un om care vorbește
cu el însuși
de teamă să nu devină altul
și să nu facă rău nimănui ?
Ca să vorbești
trebuie să fii și ascultat
sau, cel puțin, auzit.
Să te pună cineva la ureche
(de-ar fi la inimă...)
ca pe o scoică,
măcar ca pe o scoică.
Atunci, ar auzi ceva,
sufletul i s-ar umple de culoarea
durerii sau a nedumeririi.
Ar vedea plăji moarte,
piscuri și ochiul abisului.
Cunoaștem atât de puțin...
Suntem atât de grăbiți...
Nu-mi priviți fața,

este-a unui om
surpat cam devreme.
Atât. Ei şi ?
Chiar asta voiam să spun.

. . . .

DISCONTINUU

Seninul — cât l-am iubit
şi cât l-aş iubi, tu o ştii,
de-ar şti să decoloreze
chipul beznei pustii.

Pentru că sunt şi eu un om
şi cercetând ochii aştrilor
văd atât de puţină,
atât de puţină lumină.

Septembrie — de-ar înainta
nu spre lumânările iernii
ci spre dreptatea limpede-a ta
rarişte a primăverii,

aş trece prin gurile iadului
cu ochii surâzători —
de-aş putea spera tare că oamenii
se vor bombarda odată cu flori.

Şi faţa ta va fi, chiar dacă nu frumoasă,
dreaptă şi calmă
şi o să ne-ntâlnim aşa cum întâlneşti
— după ce ai urcat un munte de lumini —
versantul lui pe care
acuma îl cobori, în spate cu
o legătură mică de surcele
de soare,
pe o pantă unde
te-aşteaptă lava umbrelor,
dar şi speranţa
unor vulcani meniţi să încălzească
mâinile tale îngheţând încet...

... pentru că vă iubesc şi din iubire vă las să mă chinuiţi —
nu pentru că n-aş putea să sbor
şi să vă părăsesc
dezlegându-mă de chin.
Dar dacă aţi suferi ? Roata voastră s-ar răsuci în gol,
nemaiavând ce să apuce,
tremurând ca un copil cu gingii de auroră dureroasă
care trebuie să muşte,
ca să-i poată creşte dinţii.

De aceea prin pupila oarbă a întunericului
urc şi cobor scările,
şi urcuşul este şi el o coborîre
cu aripile cercând să zvâcnească,
însă neputincioase
din propria-mi voinţă.

Aş putea să sbor şi să vă părăsesc,
dar inima mea este urechea unei pânde :
palidă-n întunericul surd
aşteaptă să audă foşnetul sborului vostru
smulgând frunzişuri de păsări...

INDICE *
al poeziilor, după titlu

* Titlurile scrise cu alte caractere decît textul de bază sînt titluri de cicluri sau subcicluri.

A

B

C

D

E

F

G

33*

H

I

Î

J

L

M

N

U

V

Z

cifre

CUPRINS

SURÎSUL HIROSHIMEI

Vocile

Din CÎNTECE ÎMPOTRIVA MORŢII

ELEGIE PENTRU FLOAREA SECERATĂ

Râul pe obraz

PARABOLE CIVILE

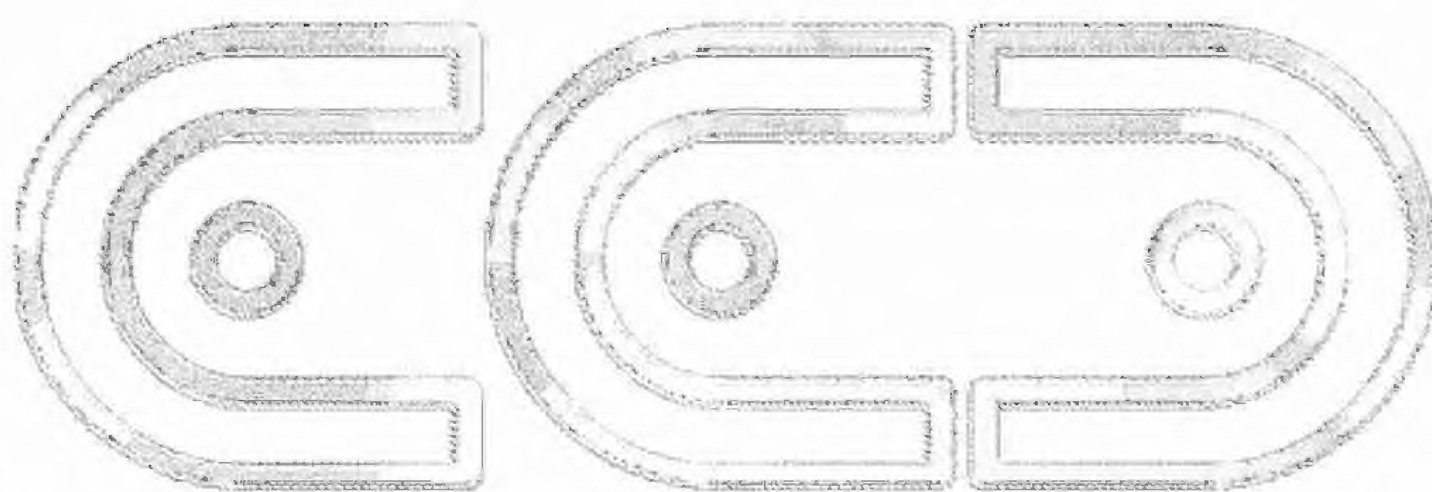
Lector : CORNEL SIMIONESCU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 13.X.1973. Tiraj 83 160 ex. broșate.
Coli ed. 12,72. Coli tipar 16,50.

Tiparul executat sub comanda nr. 30 234 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Piața Scînteii nr. 1
București
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

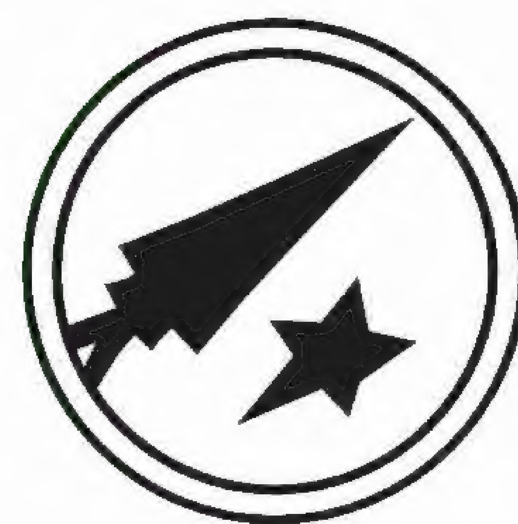

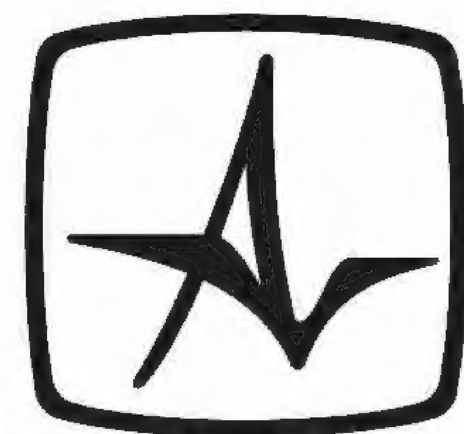
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

